

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади. Заснований у 2005 р. Видається щомісяця. Відповідальний редактор Л. Чуприна, канд. наук із соц. комунікацій. Упорядник О. Натаров. Адреса редакції: НБУВ, Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03. E-mail: siaz2014@ukr.net, <http://nbuviar.gov.ua/>. Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 1390 від 11.06.2003 р.

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

№ 6 (144) червень 2018

У номері:

- *Уряд ухвалив рішення про створення Фонду державного стимулювання винахідництва*
- *Спільний конкурс НАН України та Угорської академії наук*
- *Засідання Ради президентів академій наук України*
- *Рейтинг ЗВО «Топ-200 Україна 2018»*
- *Академік В. І. Вернадський і заснування Української академії наук*
- *Конкурс на доступ до Scopus та Web of Science*

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2018

Київ 2018

ЗМІСТ

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень.....	3
Міжнародне співробітництво	3
Наука – виробництву	6
Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи.....	9
Наукова діяльність у ЗВО	19
До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодення....	21
Перспективні напрями наукових досліджень	24
Проблеми стратегії розвитку України	26
Наука і влада.....	28
Суспільні виклики і потреби	31
Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства	31
Міжнародний досвід.....	32
Формування та впровадження інноваційної моделі економіки	34
Міжнародний досвід.....	36
Проблеми енергозбереження	37
Міжнародний досвід.....	38
Зарубіжний досвід організації наукової діяльності.....	40
Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	42
ДОДАТКИ.....	46

Орфографія та стилістика матеріалів – авторські

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень

Міжнародне співробітництво

11.06.2018

Реєстрація міжнародних проектів та програм в УкрІНТЕІ потрібна виключно для отримання державних пільг – роз'яснення МОН

Розроблений МОН Порядок реєстрації міжнародних науково-технічних програм і проектів, що виконуються в межах міжнародного науково-технічного співробітництва, не зобов'язує науковців проводити державну реєстрацію програм і проектів, однак дає більше можливостей для підтвердження права на пільги.

[Докладніше див. додаток 1](#)

07.06.2018

Академічний обмін, стипендії на навчання та спільні дослідження – Уряд схвалив постанову, що покращить співпрацю України та Латвії в сфері освіти і науки

Україна та Латвія заохочуватимуть розвиток наукового співробітництва. Йдеться про створення умов для співпраці над проектами, що стосуються фундаментальних та прикладних досліджень. До них залучатимуть представників наукових організацій та вишів, дослідників, експертів та студентів. Виші та наукові установи країн-партнерів зможуть налагодити пряме співробітництво, обмінюватися інформацією про наукові бази даних. Окремо країни співпрацюватимуть щодо визнання документів про освіту, наукових ступенів та професійних кваліфікацій. Це, зокрема, передбачено українсько-латвійською Угодою про співробітництво у сфері освіти, науки, молоді та спорту, яку затвердив Кабмін ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Зазначена Угода була укладена у вересні 2017 р. між Урядами України та Латвії.

05.06.2018

На сайті МОН розміщений список переможців українсько-польських науково-дослідних проектів

15 українсько-польських науково-дослідних проектів отримають фінансування у 2018–2019 рр. Це стало можливим завдяки конкурсу, який Міністерство освіти і науки України та Міністерство науки та вищої освіти Республіки Польща оголосили у січні 2017 р. Ознайомитися зі списком

переможців можна у розділі «[Міжнародна співпраця](#)» ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Загалом понад 200 проектів пройшли наукову експертизу відповідно до процедур кожної з країн-учасниць. Пріоритетними напрямками досліджень стали: комп'ютерні та новітні виробничі технології (лазерні, високоточні, мехатронні, роботизовані, плазмові, оптоелектронні, сенсорні тощо); енергетичний менеджмент та енергоефективність; екологія та управління навколишнім середовищем; наука про життя (нові технології, здоров'я та запобігання поширеним хворобам, біотехнології, біоінжиніринг та генетика); нові речовини та матеріали; соціальні та гуманітарні науки; оборонні технології.

08.06.2018

Спільний конкурс Національної академії наук України та Угорської академії наук

Національна академія наук України та Угорська академія наук на підставі укладеної між ними Угоди оголошують спільний конкурс українсько-угорських проектів на 2019–2021 рр.

[Докладніше див. додаток 2](#)

07.06.2018

Українські та французькі науковці спільно досліджують виникнення символічно обумовленої поведінки на теренах Східної Європи

У травні 2018 р. в міжнародному міждисциплінарному рецензованому науковому журналі «PLOS One» вийшла друком стаття, що містить результати дослідження часу й обставин виникнення так званої символічно обумовленої поведінки у Східній Європі ([Національна академія наук України](#)).

Дослідження присвячувалося результатам мікроскопічного аналізу гравіювання на кірці крем'яного сколу, знайденого під час розкопок на стоянці Кіік-Коба в Криму, і виконувалося в рамках спільного проекту Національної академії наук України (керівник проекту з українського боку – доктор історичних наук Вадим Степанчук, Інститут археології НАН України) та Національного центру наукових досліджень (CNRS, Франція; керівник проекту з французького боку – професор Франческо д'Ерріко, Університет Бордо).

<...> Із повним текстом наукової статті можна ознайомитися на сайті видання: <https://goo.gl/jNZcsa>.

12.06.2018

Інститут відвідали музейні працівники та науковці з Південної Німеччини

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України відвідала група з 25 вчених, музейних працівників, викладачів університетів, співробітників меморіалів з Баварії.

[Докладніше див. додаток 15](#)

25.06.2018

Триває українсько-литовський науковий проект «Орнаментика етнографічного текстилю Західної України та Литви: універсальні й унікальні параметри»

Співробітники відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України брали участь у спільних із литовськими колегами студіях на території Литовської Республіки.

[Докладніше див. додаток 28](#)

18.06.2018

Інтерактивний тренінг «Організація процесу підготовки проектних пропозицій для участі у програмі ЄС «Горизонт 2020».

В апараті Президії НААН відбувся інтерактивний тренінг «Організація процесу підготовки проектних пропозицій для участі у програмі ЄС «Горизонт 2020» [\(Національна академія аграрних наук України\)](#).

Тренінг проводила пані Вілемін ван Асселт – спеціаліст департаменту міжнародного наукового співробітництва і технологій кооперації з питань інноваційного розвитку та національного контактного центру Королівства Нідерланди з програми «Горизонт 2020» у складі агенції з підтримки підприємництва Міністерства економічних справ та протидії кліматичним змінам. Мета тренінгу: ознайомлення українських науковців з голландським досвідом з підготовки проектів для участі у програмі ЄС «Горизонт 2020» та презентація основних вимог до проектів, приклади найбільш успішних проектних пропозицій, деякі ризики під час підготовки проектів, – усе це на прикладах ідей проектів від українських інституцій. За підсумками обговорення окреслені першочергові дії для розвитку та просування проектних пропозицій, а також організація партнерства між українськими та європейськими інституціями та приватними компаніями Нідерландів й інших європейських країн.

У тренінгу брали участь фахівці 15 установ НААН.

18.06.2018

Зустріч із професором Варшавського університету

15 червня 2018 р. президент НАПН України В. Кремень зустрівся з президентом Польського педагогічного товариства та Польської асоціації дослідників освіти, професором Варшавського університету Й. Мадалінською-Міхалак. Під час зустрічі обговорювались шляхи активізації польсько-української співпраці в галузі освітніх досліджень та можливості співпраці в рамках спільних наукових проектів, які підтримуються Європейським союзом ([Національна академія педагогічних наук України](#)).

11.06.2018

Фахівців аграрної галузі запрошують на навчання у докторантурі Індії

Українців, які мають диплом магістра у галузі сільського господарства або суміжних наук, запрошують взяти участь у міжнародній програмі Нетаджі Субхас-ІРСД (ICAR) на навчальний період 2018–2019 рр. Учасники програми зможуть здобути докторський ступінь відповідної наукової галузі за кошти індійського Уряду ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Анкети для участі заповнюються онлайн та надсилаються помічнику генерального директора відділу з питань освіти за адресою: Кріші Анусадхан Бхаван II, Пуса, м. Нью-Делі (e-mail: adgegricar@gmail.com). Термін подачі анкет – 15 червня 2018 р.

Більше про пропозицію, а також поради щодо заповнення анкети можна знайти за посиланням <https://icar.org.in/content/announcement-inviting-applications-under-netaji-subhas-icar-international-fellowships-2018>.

Організатори програми – Індійська рада сільськогосподарських досліджень ICAR.

Наука – виробництву

02.07.2018

Відбулася виїзна наукова сесія «Актуальні проблеми підвищення надійності та ресурсу сучасних авіаційних газотурбінних двигунів та шляхи їх вирішення», присвячена 100-річчю НАН України

Сесію було організовано на виконання постанови Президії НАН України від 15.04.2017 № 66 та в межах реалізації положень Концепції розвитку НАН України на 2014–2023 рр. щодо підвищення ролі наукових рад у координації актуальних наукових досліджень, в першу чергу для високотехнологічних галузей промисловості України, однією з яких є авіаційне двигунобудування.

[Докладніше див. додаток 29](#)

27.06.2018

Засідання Президії НАН України

Підписано угоду про співпрацю між Національною академією наук України та Акціонерним товариством «Турбоатом».

[Докладніше див. додаток 30](#)

27.06.2018

Засідання Президії НАН України

З використанням комп'ютерів Інпарком, розроблених Інститутом кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України спільно з підприємством «Електронмаш», розв'язано складні задачі для потреб атомної енергетики, трубопровідного транспорту, авіабудування, що сприяє створенню конкурентоспроможної продукції.

[Докладніше див. додаток 31](#)

06.06.2018

Виставка-презентація «Зроблено в Києві»

У столичному Міжнародному виставковому центрі відбулася виставка-презентація продукції київських виробників «Зроблено в Києві», участь у якій взяла й Національна академія наук України.

[Докладніше див. додаток 3](#)

Фірстов Г., доктор фізико-математичних наук, заступник директора з наукової роботи Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України

Функціональні матеріали з пам'яттю форми: сучасний стан і перспективи використання (За матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 21 березня 2018 року) // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 6. – С. 19–33.

Доповідь присвячено дослідженням функціональних матеріалів з пам'яттю форми. Зазначено, що промислові сплави з пам'яттю форми мають низку недоліків, а їх застосування в медицині гальмується насамперед їх неповною біосумісністю. В Інституті металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України вперше було створено новітній клас функціональних матеріалів — високоентропійні сплави з пам'яттю форми, які мають поліпшені фізико-механічні характеристики, що дозволяє вийти на новий рівень їх

використання не лише в автобудівній, авіакосмічній, енергетичній та видобувній галузях індустрії, а й, що найважливіше, у медичній сфері.

05.06.2018

**Аграрна наука нарощує роботу в галузі ризикованого землеробства,
– Ярослав Гадзало**

Національна академія аграрних наук щороку збільшує кількість напрацювань у галузі ризикованого землеробства. Про це заявив Президент НААН під час Міжнародного дня поля на Херсонщині ([Національна академія аграрних наук України](#)).

Одним із лідерів напряму є Інститут зрошуваного землеробства. Стратегічне завдання установи – збереження ґрунтів і підвищення родючості.

«Інститут надає пропозиції для ведення землеробства в степу, де основним фактором є дефіцит вологи. Виведені й адаптовані сорти, які ми побачили, в прекрасному стані, вони витримують умови спеки півдня України і дають непоганий врожай. Наукова установа доволі потужно працює, з кожним роком кількість пропозицій збільшується», – повідомив Я. Гадзало.

На демонстраційному полігоні Інституту зрошуваного землеробства представлено понад 450 сортів і гібридів сільськогосподарських культур вітчизняної селекції. На базі дослідних господарств науковці спільно з виробниками проводять дослідження і випробування. В Міжнародний день поля ознайомитися з результатами роботи приїхали аграрії з усієї України, а також делегація Китайської Народної Республіки. Наразі Інститут проходить сертифікацію на отримання ліцензії для виробництва органічної продукції. На черзі – виробництво органічного насіння.

07.06.2018

Використання високопоживних кормів допоможе наростити виробництво та експорт, – Михайло Гладій

Вітчизняні сортові ресурси повинні займати максимальну питому вагу в структурі кормових культур. Про це заявив в. о Першого віце-президента Національної академії наук Михайло Гладій під час Дня поля на базі Виставково-інноваційного центру НААН ([Національна академія аграрних наук України](#)).

Головною установою з виконання відповідних наукових досліджень академії є Інститут кормів та сільського господарства Поділля. Стратегією на найближчі роки передбачено, що тонна сухих речовин кормів має забезпечити виробництво тонни молока, 130 кг м'яса ВРХ, 350 кг свинини, 450 кг м'яса птиці та 5,5 тис. яєць.

«Для реалізації генетичного потенціалу тваринництво потребує високоякісних кормів. Науковці Інституту створюють сортові ресурси, які цілком конкурентні закордонним аналогам. Їхній доробок повною мірою відповідає виробничим запитам і наближує виконання Стратегії розвитку тваринництва на період до 2030 року, що передбачає збільшення експортного потенціалу галузі до 12 %», – додав М. Гладій.

Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи

22.06.2018

Про конкурс на здобуття Золотої медалі імені В. І. Вернадського Національної академії наук України у 2018 році

Національна академія наук України оголошує конкурс на здобуття Золотої медалі імені В. І. Вернадського Національної академії наук України. Пропозиції приймаються до 12 листопада 2018 р. ([Національна академія наук України](#)).

Докладніше про конкурс: <https://goo.gl/ZQhnUq>.

22.06.2018

Про конкурс на здобуття премій імені видатних учених України у 2018 році

Національна академія наук України оголошує конкурс на здобуття премій імені видатних учених України. Граничний термін подання роботи на конкурс – 1 листопада 2018 р. ([Національна академія наук України](#)).

Докладніше про конкурс: <https://goo.gl/YiW3br>.

22.06.2018

Про конкурс на здобуття премій для студентів вищих навчальних закладів і молодих учених, що присуджуються Національною академією наук України у 2018 році

Національна академія наук України оголошує конкурс на здобуття премій для молодих учених і студентів вищих навчальних закладів за кращі наукові роботи. Граничний термін подання роботи на конкурс – 15 грудня 2018 р. ([Наукова молодь НАН України](#)).

Докладніше про конкурс: <https://goo.gl/KH1ZEY>.

26.06.2018

Засідання Ради президентів академій наук України

У будівлі Президії Національної академії наук України відбулося чергове засідання Ради президентів академій наук України. На засіданні Ради розглядалося доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана щодо загострення кризових тенденцій у науковій галузі, а також питання про робочу групу НАН України з підготовки пропозицій до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності; щодо проведення в НАН України роботи з оцінювання діяльності наукових установ; про відзначення 100-річчя Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 32](#)

IX Міжнародний конгрес україністів

(25–27 червня 2018 р.)

25 червня у Колонній залі Київської міської державної адміністрації відбулося відкриття IX Міжнародного конгресу україністів. По завершенню Пленарного засідання упродовж двох днів тривала робота 3-х конференцій, 11 секцій та 12 круглих столів. Пріоритетною темою конференційних засідань Конгресу була – «Національна Академія Наук України за 100 років: здобутки, втрати, перспективи».

[Докладніше див. додаток 33](#)

26.06.2018

Енциклопедистика в діяльності НАН України та НТШ

У рамках загальної програми IX Міжнародного конгресу україністів відбувся круглий стіл, під час якого вчені обговорили питання розвитку енциклопедичної галузі в Україні.

[Докладніше див. додаток 50](#)

26.06.2018

Експертні дебати «Майбутнє української науки: місія (не) можлива?»

В Українському інституті майбутнього відбулись експертні дебати з теми: «Майбутнє української науки: місія (не) можлива?», до яких долучились і представники Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 34](#)

Оцінювання наукових організацій в Україні: можливе використання досвіду Німеччини

В Інституті економіки та прогнозування НАН України у рамках виконання спільного українсько-німецького проекту відбулася конференція «Evaluating the Evaluation of Science Organisations in Ukraine – Possible Applications of Experiences from Germany». Метою конференції було узагальнення досвіду з оцінювання наукових установ за участі провідних фахівців з Німеччини та визначення шляхів поширення кращих практик при оцінці наукових установ в Україні.

[Докладніше див. додаток 35](#)

18.06.2018

Відбулося засідання президії Національної академії правових наук України

У Київському регіональному центрі Національної академії правових наук України відбулось засідання президії НАПрН України. На засіданні розглянуто низку важливих питань з діяльності Національної академії правових наук України та її структурних підрозділів.

[Докладніше див. додаток 16](#)

04.06.2018

Кузів Л.

Розпочала роботу Міжвідомча науково-методична рада «Геологічні проблеми ізоляції радіоактивних та інших небезпечних відходів у надрах»

В Інституті геологічних наук НАН України відбулося засідання Установчих зборів Міжвідомчої науково-методичної ради «Геологічні проблеми ізоляції радіоактивних та інших небезпечних відходів у надрах».

[Докладніше див. додаток 17](#)

04.07.2018

«Всеукраїнський лінгвістичний діалог»

У Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбулися наукова конференція та науково-організаційна нарада «Всеукраїнський лінгвістичний діалог». Участь у заході взяли представники академічних наукових та інших установ, а також провідних вітчизняних закладів вищої освіти.

[Докладніше див. додаток 43](#)

26.06.2018

6-а Міжнародна конференція «Аналіз і математична фізика»

18–22 червня 2018 р. у Фізико-технічному інституті низьких температур (ФТІНТ) імені Б. І. Веркіна НАН України (Харків) тривала 6-а Міжнародна конференція «Аналіз і математична фізика», організована Математичним відділенням цієї академічної наукової установи ([Національна академія наук України](#)).

Захід присвячувався сторіччю Національної академії наук України та 50-річчю від дня утворення відділу теорії функцій Математичного відділення ФТІНТ імені Б. І. Веркіна НАН України.

Тематика конференції охоплювала широкий спектр проблем аналізу й математичної фізики. Під час роботи конференції з доповідями виступили українські вчені, які працюють як в Україні, так і за кордоном (у Великій Британії, Італії, Польщі), а також учені з Ізраїлю, Норвегії, США.

20.06.2018

XIX Міжнародна науково-технічна конференція «Прогресивна техніка, технологія та інженерна освіта» та XXIII Міжнародна науково-технічна конференція «Гідроаеромеханіка в інженерній практиці»

20 червня 2018 р. в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» розпочали роботу дві конференції – XXIII Міжнародна науково-технічна конференція «Гідроаеромеханіка в інженерній практиці» та XIX Міжнародна науково-технічна конференція «Прогресивна техніка, технологія та інженерна освіта». Присвячено їх 120-річчю КПІ імені Ігоря Сікорського, Механіко-машинобудівного інституту та кафедри прикладної гідроаеромеханіки і механотроніки ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Конференції зібрали більше 100 учасників – науковців та виробничників України, гостей з Грузії, Польщі, Індії, Португалії, Болгарії.

Читати більше: <http://kpi.ua/2018-06-20>.

20.06.2018

Завершилася 9-а міжнародна конференція «Груповий аналіз диференціальних рівнянь та інтегровні системи»

10–14 червня 2018 р. в м. Ларнака (Кіпр) тривала 9-а міжнародна конференція «Груповий аналіз диференціальних рівнянь та інтегровні системи». Серію цих конференцій започаткували співробітники відділу

математичної фізики Інституту математики НАН України і відділу математики та статистики Університету Кіпру ([Національна академія наук України](#)).

Метою зібрань є залучення до обговорення спільних наукових проблем провідних спеціалістів із групового аналізу, теорії інтегровності й математичного моделювання <...> Програма зібрання була надзвичайно насиченою, багато доповідей присвячувалися застосуванню групового аналізу та теорії інтегровності до дослідження різноманітних моделей фізичних процесів, а також новим результатам щодо розвитку теоретичних засад групового аналізу.

Більше інформації про цей захід шукайте за посиланням: <http://www.mas.ucy.ac.cy/~symmetry/>.

07.06.2018

«Людина науки». Біографічні читання

7 червня 2018 р. відбулися, організовані Інститутом біографічних досліджень НБУВ спільно з Українським біографічним товариством, Чотирнадцяті Біографічні читання «Людина науки: до 100-річчя Національної академії наук України та Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

У Біографічних читаннях взяли участь провідні вчені НБУВ та академічних інститутів НАН України, науковці з вищих навчальних закладів, співробітники державних установ, а також молоді дослідники.

Читати більше: <http://www.nbu.gov.ua/node/4132>.

14.06.2018

Семінар-практикум з упровадження УДК

6 червня 2018 р. в читальному залі бібліотеки Інституту історії України НАН України Інформаційно-бібліотечна рада НАН України організувала для працівників академічних бібліотек секції суспільних і гуманітарних наук НАН України семінар-практикум зі впровадження УДК. У роботі семінару взяли участь бібліотекарі інститутів філософії, літератури, мовознавства, української мови, археології, історії України, держави і права, політичних і етнонаціональних досліджень, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, представники Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Захід відвідало понад 30 фахівців ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Робота семінару-практикуму була організована у двох частинах: перша стосувалася практичних кроків упровадження в роботу бібліотек УДК на заміну ББК, друга – методики систематизації документів за УДК.

Читати більше: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4147>.

11.06.2018

КУП НАНУ провів науково-практичну конференцію «Охорона культурної спадщини в Україні: стан та перспективи»

За ініціативою Київського університету права НАН України у Верховній Раді України відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Охорона культурної спадщини в Україні: стан та перспективи».

[Докладніше див. додаток 18](#)

17.06.2018

Перший Національний Форум «Україна 2030»

У НТТУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» відбувся Перший Національний Форум «Україна 2030». Участь у ньому взяли керівники та науковці провідних українських вишів, представники профільних державних установ і громадськості.

[Докладніше див. додаток 19](#)

12.06.2018

Конференція «Нова політика управління відходами – основа економіки замкнутого циклу»

5–6 червня 2018 р. у м. Київ відбулася конференція «Нова політика управління відходами – основа економіки замкнутого циклу». У ній взяли участь віце-прем'єр-міністр – міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міністр екології та природних ресурсів України, голова Представництва ЄС в Україні, посол Японії в Україні та Молдові, представники облдержадміністрацій і місцевих органів влади, асоціацій та компаній, діяльність яких пов'язана з відходами, закордонні експерти, науковці ([Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України](#)).

<...> Захід організовано за підтримки Представництва ЄС в Україні та проектів, що фінансуються ЄС (Twinning, APENA, BRDO), Американської торговельної палати в Україні, Європейського банку реконструкції та розвитку і проекту DESPRO.

13.06.2018

III Міжнародна науково-практична конференція академічної програми «Економічні дискусії на Світязі»

6-8 червня 2018 р. відбулася III Міжнародна науково-практична конференція академічної програми «Економічні дискусії на Світязі». Конференція була присвячена територіальному розвитку і регіональній політиці. Організаторами конференції вступили: Відділення економіки НАН України, Західний науковий центр НАН і МОН України, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Інститут географії та просторового облаштування Польської академії наук, Вища екологічна школа (м. Білосток, Польща), Львівська обласна державна адміністрація ([Інститут економіко-правових досліджень НАН України](#)).

У роботі конференції взяли участь провідні вчені-економісти України та Польщі. Зі вступним словом виступив віце-президент НАН України, академік НАН України С. Пирожков. Перша сесія конференції акцентувала увагу на нових викликах для державної регіональної політики <...> Друга сесія конференції була присвячена проблемам та перспективам розвитку міст України.

[Програма конференції](#)

07.06.2018

Відбувся круглий стіл на тему: «Право народу на належне урядування»

5 червня 2018 р. у м. Києві відбувся круглий стіл на тему «Право народу на належне урядування». Організаторами заходу виступили Київський регіональний центр Національної академії правових наук України та Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. У ньому взяли участь представники Верховної Ради України, Верховного Суду України, представники провідних наукових установ та навчальних закладів – Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Інституту законодавства Верховної Ради України, Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Запорізького національного університету, Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького, Національного авіаційного університету, Національної академії внутрішніх справ та громадських організацій ([Національна академія правових наук України](#)).

Інформаційну підтримку заходу надав «Бюлетень Міністерства юстиції України».

Читати більше: <https://goo.gl/KL6vw2>.

05.06.2018

XV Міжнародна науково-технічна конференція «Проблеми сучасної електротехніки»

5 червня в Залі засідань Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського відкрилася XV Міжнародна науково-технічна конференція «Проблеми сучасної електротехніки» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

У роботі конференції взяли участь понад 100 представників академічних, галузевих дослідницьких установ, вищих навчальних закладів з України, Польщі, Росії, Естонії Литви, Латвії, Канади.

15.06.2018

9-а Міжнародна конференція спеціалістів та молодих вчених «Фізика низьких температур» 2018

4–8 червня 2018 р. у Фізико-технічному інституті низьких температур (ФТІНТ) імені Б. І. Веркіна НАН України (Харків) тривала 9-а Міжнародна конференція спеціалістів та молодих вчених «Фізика низьких температур» 2018, організована Радою молодих вчених цієї академічної наукової установи та присвячена 100-річчю Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

У межах заходу було представлено 151 доповідь учасників із різних країн світу, а також 26 запрошених доповідей провідних світових учених із Німеччини, Японії, Франції, Великої Британії, Іспанії, Нідерландів, Чехії, Грузії, України. Конференція охопила основні питання фізики низьких температур, такі як надпровідність, квантові рідини та кріокристали, магнетизм, нанофізика, матеріалознавство, оптика, спектроскопія, біофізика тощо. Доповіді як учасників, так і запрошених доповідачів викликали жваві й цікаві дискусії та обговорення, а постерні секції стали місцем виникнення нових ідей і налагодження співробітництва. Вперше до участі в конференції приєдналася польська компанія з виготовлення кріогенного обладнання «Frako-Term».

Більше про конференцію дізнавайтесь за посиланням: <http://ilt.kharkov.ua/icpys2018/>.

15.06.2018

XVIII Всеукраїнська школа-семінар і Конкурс молодих вчених зі статистичної фізики та теорії конденсованої речовини

7–8 червня 2018 р. в Інституті фізики конденсованих систем (ІФКС) НАН України у Львові відбулися XVIII Всеукраїнська школа-семінар і

Конкурс молодих вчених зі статистичної фізики та теорії конденсованої речовини. Цьогоріч вони присвячувалися 100-річчю Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

У семінарі й конкурсі взяли участь молоді науковці з Дніпра, Києва, Львова та Сум. Лекторами Школи були провідні вчені з Києва, Харкова, Ужгорода, Львова й Варшави, які розповіли про фізичні підходи до нефізичних задач, явища в бозе-ейнштейнівському конденсаті атомів і фотонів у розріджених газах, стабільні та метастабільні стани сегнетоелектриків із багатоямним потенціалом, термодинамічні властивості рідин у неупорядкованих пористих середовищах, квантову критичність у металічних системах.

Із деталями можна ознайомитися за посиланням: <http://www.icmp.lviv.ua/konkurs/>.

01.06.2018

В НАН Беларуси проходить Организационно-технический совет Международной ассоциации академий наук

29 мая – 3 июня 2018 г. в НАН Беларуси проходил Организационно-технический совет Международной ассоциации академий наук (МААН). В его работе приняли участие эксперты Беларуси, России, Казахстана, Украины, Узбекистана. Таджикистана, Кыргызстана и Молдовы. Цель мероприятия – обсуждение текущих вопросов деятельности МААН и задач на перспективу, обсуждение подготовки и проведения празднования 25-летия Международной ассоциации академий наук. Планируется, что основные торжества пройдут 20–21 сентября 2018 г. на базе НАН Беларуси. В Минск приедут руководители академий наук стран СНГ, ведущих зарубежных академий, известные ученые ([Национальная академия наук Беларуси](#)).

15.06.2018

XIV Міжнародна конференція з проблем корозії та протикорозійного захисту «КОРОЗІЯ–2018»

У Фізико-механічному інституту (ФМІ) імені Г. В. Карпенка НАН України (Львів) відбулася XIV Міжнародна конференція «Проблеми корозії та протикорозійного захисту матеріалів» (КОРОЗІЯ-2018), присвячена 100-річчю Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 20](#)

07-08.06.2018

Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ. III Міжнародна науково-практична конференція «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ» (7 червня 2018 року, с. Світязь, Волинська область)

У спортивно-оздоровчому таборі «Гарт» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (с. Світязь, Волинська область) відбулася III Міжнародна науково-практична конференція «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ». За ініціативою Відділення економіки НАН України такі конференції відбуваються щорічно в рамках Економічних дискусій на Світязі.

[Докладніше див. додаток 21](#)

04.06.2018

Конференція «Союз Петлюри–Пілсудського 1920 р. в історичній пам'яті поляків та українців»

2 червня 2018 р. в Перемишлі відбулася міжнародна наукова конференція «Союз Петлюри–Пілсудського 1920 р. в історичній пам'яті поляків та українців», співорганізатором якої виступив Центр дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича ([Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України](#)).

Заслухано доповіді С. Стемпня (Південно-Східний науковий Інститут у Перемишлі), М. Литвина (Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України) та ін.

15.06.2018

Чи готове Чорне море до власного «Великого вибуху»? Як Причорноморські країни закладають тіснішу «морську співпрацю»

31 травня та 1 червня 2018 р. морська спільнота відзначала Європейський день моря 2018 (EMD 2018) – щорічну європейську подію, присвячену океанам, морям, узбережжям та їхньому майбутньому. До заходів із цієї нагоди долучилися й науковці НАН України.

[Докладніше див. додаток 22](#)

07.06.2018

Дні відкритих дверей в Інституті ядерних досліджень НАН України
29 травня та 1 червня 2018 р. в Інституті ядерних досліджень (ІЯД) НАН України відбулися Дні відкритих дверей ([Національна академія наук України](#)).

Під час цих заходів студенти, школярі та всі охочі мали нагоду дізнатися про напрями діяльності інституту й ознайомитися з його ядерно-фізичними установками.

Читати більше: <https://goo.gl/qdFeBP>.

Наукова діяльність у ЗВО

20.06.2018

Порівняно з 2017-м цього року інвестиції в шкільну інфраструктуру та цільові субвенції зросли майже в 3 рази, – Лілія Гриневич під час звіту Уряду за 2017 рік

За словами міністра освіти і науки України Л. Гриневич, сьогодні існує певний негативний дисбаланс у фінансуванні, в результаті якого з усіх коштів на науку лише 10 % спрямовується на грантове фінансування проектів в університетах.

[Докладніше див. додаток 23](#)

07.06.2018

Виїзне засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти

Народні депутати, представники МОН, наукових установ, ректори закладів вищої технічної освіти обговорили проблеми реалізації результатів роботи університетських наукових шкіл.

[Докладніше див. додаток 4](#)

05.06.2018

Оприлюднено ТОП-200 українських університетів: абсолютними лідерами стали КНУ ім. Шевченка та КПІ ім. Сікорського

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Київський національний університет імені Тараса Шевченка стали абсолютними лідерами рейтингу ТОП-200 університетів України у 2018 р. та розділили першу сходинку. Відповідний новий академічний рейтинг вишів «Топ-200 Україна 2018» було створено Центром міжнародних проектів «Євроосвіта» в партнерстві з міжнародною групою експертів IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence.

[Докладніше див. додаток 5](#)

25.06.2018

КПІ співпрацюватиме з найбільшими підприємствами оборонно-промислового комплексу України

НТУ «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського» співпрацюватиме з провідними підприємствами оборонно-промислового комплексу України. Така співпраця дозволить вченим розробляти більше інноваційних проектів, а також пришвидшить їх запуск у виробництво. Загалом співпраця йтиме за трьома напрямками: навчання, наука та інновації ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Наразі ми підписуємо генеральну угоду, яка забезпечить реалізацію інноваційних проектів, доведення їх від ідеї до реальних зразків, проведення випробувань і впровадження у серійне виробництво. Це дозволить нам не лише створювати новітню військову техніку, але й забезпечить максимальне використання того величезного інтелектуального потенціалу, який є в наших науковців», – зазначив перший заступник директора «Укроборонпром» С. Омельченко.

Угоду про партнерство підписав очільник КПІ з представниками концерну «Укроборонпром», корпорації «Науковий парк “Київська політехніка”», ДЗТІП «Промоборонекспорт», а також Громадської спілки «Ліга оборонних підприємств».

12.06.2018

Угода про співпрацю з компанією «Сі Пі Ай-Київ»

12 червня підписано угоду про співпрацю компанії «Сі Пі Ай-Київ» і КПІ ім. Ігоря Сікорського ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Документ підписали ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський та директор ТОВ «Сі Пі Ай-Київ» М. Вірич.

Підписанню передувало обговорення способів і напрямів співпраці з огляду на специфіку компанії <...> ТОВ «Сі Пі Ай-Київ» – це інженерний підрозділ відомої американської корпорації «Crane». Ця корпорація є провідним світовим виробником високотехнологічного банківського і торговельного обладнання, авіаційних і аерокосмічних систем, гідравлічного обладнання, систем автоматизації виробництва, а також складних композитних матеріалів для автомобільної промисловості <...> Учасники перемовин говорили також про спільні наукові розробки та участь компанії у Фестивалі інноваційних проектів «Sikorsky Challenge» та багато іншого.

15.06.2018

У КНУТД відкрили освітньо-науковий Центр енергоефективності

У Київському національному університеті технологій та дизайну відкрили освітньо-науковий Центр енергоефективності. У ньому студенти вишу зможуть опанувати навички роботи з сучасним енергообладнанням, а також реалізувати науково-дослідні проекти ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Використовуючи можливості центру, виш зможе покращити якість підготовки бакалаврів та магістрів з енергоменеджменту. Також у ньому працюватимуть над проектами профільних підприємств. Новітнє обладнання дозволить краще дослідити енергоощадність.

07.06.2018

На базі ЧДТУ відкрили перший на Черкащині інформаційний центр ЄС

На базі Черкаського державного технологічного університету відкрили перший на Черкащині Інформаційний центр Європейського Союзу. Користуватися ресурсами центру зможуть усі охочі. А для студентів та викладачів ЧДТУ планують проводити заходи з найактуальніших тем - діяльність Євросоюзу, відносини ЄС та України, освітні програми для молодих науковців тощо. Презентація центру відбулася 6 червня 2018 р. Нині у світі працює понад 600 таких центрів. Традиційно їх відкривають на базі університетів, бібліотек та дослідницьких установ ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Новостворений у виші центр отримуватиме інформацію від офіційних установ ЄС – Європейської Комісії, Європейської Ради, Євростату, Комітету з соціальної політики, Європейського інвестиційного банку тощо. Він також надаватиме широкий вибір журналів та збірок про європейську економіку та право.

До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодення

Дубровіна Л., член-кореспондент НАН України, в. о. генерального директора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Академік В. І. Вернадський і заснування Української академії наук / Л. А. Дубровіна // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 5. – С. 23–26.

Феномен життєздатності Академії полягає в силі наукової думки, об'єднанні інтелектуального потенціалу найкращих представників науки. І доцентровою силою цих потенцій стала постать Володимира Івановича Вернадського. Саме В. І. Вернадський на основі аналізу світового досвіду

розробив концепцію УАН, саме він першим з істориків науки розглянув академію наук як особливий соціальний інститут зі своїми особливими функціями, врахувавши як обставини, що характеризували український культурний і суспільно-політичний рух, так і споконвічне прагнення українського народу до незалежності.

[Докладніше див. додаток 6](#)

Кіт Г., член-кореспондент НАН України, радник при дирекції Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України; Кушнір Р., академік НАН України, директор Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України

Видатний учений, організатор науки, громадянин. До 90-річчя від дня народження академіка Я. С. Підстригача // Вісник НАН України. – 2018. – № 5. С.108–116.

Матеріал присвячено 90-річчю від дня народження видатного вченого в галузі математичних проблем механіки та прикладної математики, автора фундаментальних робіт з математичного моделювання деформування тіл з урахуванням їх реальної структури та взаємозв'язку деформації і процесів немеханічної природи, лауреата Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1975), заслуженого діяча науки УРСР (1979), лауреата премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1978), доктора фізико-математичних наук, професора, академіка АН УРСР Ярослава Степановича Підстригача.

[Завантажити](#)

25.06.2018

Булгаков Ю.

Архівні документи до 100-річчя від дня народження Михайла Федоровича Дейгена

Інститут архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського презентує електронну виставку архівних документів до 100-річчя від дня народження Михайла Федоровича Дейгена – видатного українського ученого-фізика, члена-кореспондента НАН України.

[Докладніше див. додаток 36](#)

25.06.2018

На сторінках тижневика «Дзеркало тижня» вийшла стаття, присвячена життєвому та творчому шляху віце-президента НАН України академіка С. І. Пирожкова

Наукові інтереси академіка С. Пирожкова охоплюють різноманітні питання соціогуманітаристики і демографії, створення системи стратегічного аналізу та наукових засад національної безпеки держави, міжнародних відносин і конфліктології. Вагомим є внесок ученого і в обґрунтування цивілізаційного розвитку незалежної України ([Національна академія наук України](#)).

У розмові з С. Пирожковим «Дзеркало тижня» торкнулося болючих проблем України, над розв'язанням яких працює ювіляр.

[Читати](#)

18.06.2018

Без Scopus. Чи потрібна Україні хуторянська наука?

Стаття академіка-секретаря Відділення фізики і астрономії НАН України академіка В. Локтєва та директора Інституту фізики конденсованих систем НАН України академіка І. Мриглода. Джерело: газета Верховної Ради України «Голос України», № 110 (6865), 16 червня 2018 р. ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

23.06.2018

Про місце і роль філософії в сучасній Україні

Директор Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України член-кореспондент НАН України А. Єрмоленко в інтерв'ю журналістам міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» (Випуск №23, 16–22 червня 2018 р.) розповів про місце і роль філософії в сучасній Україні, а також діяльність очолюваної ним наукової установи ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

25.06.2018

Науковці Академії – про стан української гуманітаристики

Власним баченням стану сучасної української науки, зокрема гуманітаристики, в тому числі гендерних студій, з Інтернет-ресурсом «Читомо» (порталу про культуру читання і мистецтво книговидання)

поділилася вчена – культуролог і літературознавець, завідувач відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України член-кореспондент НАН України Т. Гундорова ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

Перспективні напрями наукових досліджень

05.06.2018

Про започаткування в НАН України нової форми підтримки талановитої наукової молоді

В НАН України започатковуються гранти для створення молодіжних дослідницьких лабораторій (груп) молодих учених для проведення досліджень за пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки.

[Докладніше див. додаток 9](#)

08.06.2018

Унікальна розробка українських вчених відкриє світу можливості для лікування складних захворювань, захисту від ультрафіолету та вирощування культур у стресових умовах

Завдяки антарктичним дослідженням українські вчені зараз здійснюють унікальну наукову розробку, яка в майбутньому може дати низку нових можливостей з лікування захворювань шкіри, захисту від ультрафіолету та адаптації рослин до стресових умов. Це спільний проект вчених Національного антарктичного наукового центру МОН та Інституту молекулярної біології та генетики НАН України.

[Докладніше див. додаток 7](#)

13.06.2018

Засідання Президії НАН України

На черговому засіданні Президії НАН України заслухано й обговорено доповідь академіка-секретаря Відділення історії, філософії та права НАН України, директора Інституту історії України НАН України академіка НАН України В. Смолія «Історична наука в Академії: інституційний розвиток і дослідницькі практики».

[Докладніше див. додаток 8](#)

27.06.2018

Засідання Президії НАН України

На черговому засіданні Президії НАН України заслухано й обговорено доповідь директора Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України члена-кореспондента НАН України А. Вовка «Нові біоактивні молекули та їх мішені: пошук, конструювання і механізми дії».

[Докладніше див. додаток 37](#)

Гриценко П., доктор філологічних наук, директор Інституту української мови НАН України

Стратегії сучасних лінгвістичних досліджень і завдання академічної лінгвоукраїністики (За матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 18 квітня 2018 року) // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 6. – С. 64–74.

У доповіді окреслено стратегічні орієнтири сучасного академічного вивчення української мови, підкреслено особливу роль Національної академії наук України не лише в науковому пізнанні усієї складності української мови в її сучасному стані та в минулому, а й у зміні її правового поля, піднесенні культури використання державної мови, її функціонування як інструмента освіти, культури і консолідації суспільства. Відзначено широкий міжнародний контекст дослідницьких програм мовознавців НАН України та постійне просування результатів вивчення української мови в практику державотворення та міжнародний науковий простір.

Єсилевський С., доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник відділу фізики біологічних систем Інституту фізики НАН України

Молекулярне моделювання біологічних систем: стан та перспективи (Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 4 квітня 2018 року) // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 6. – С. 42–48.

У доповіді проаналізовано стан розвитку у світі такого важливого напрямку сучасної біофізики, як молекулярне моделювання біологічних систем, зокрема біологічних макромолекул та клітинних мембран, розкрито можливості цього методу для використання як у фундаментальних дослідженнях, так і у прикладних галузях, насамперед у медицині, фармакології та біомедичних дослідженнях. Обговорено поточний стан і перспективи розвитку методів молекулярного моделювання біологічних систем в Україні.

Проблеми стратегії розвитку України

Пирожков С., академік НАН України, віце-президент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України

Про Національну доповідь «Україна: шлях до консолідації суспільства» (Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 18 квітня 2018 року) // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 6. – С. 49–62.

У виступі представлено чергову Національну доповідь, підготовлену науковцями Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, в якій ґрунтовно досліджено проблеми консолідації українського суспільства на сучасному етапі, окреслено перспективи зміцнення національної єдності, зроблено висновки щодо причин конфронтаційних явищ у суспільних відносинах, а також надано пропозиції стосовно формування моделі національної єдності та розроблення стратегії її досягнення.

20.06.2018

Інтерв'ю віце-президента НАН України академіка Сергія Пирожкова щоденній всеукраїнській газеті «День»

Про Національну доповідь «Україна: шлях до консолідації суспільства», яку було представлено під час засідання Президії Національної академії наук України 18 квітня 2018 р., щоденній всеукраїнській газеті «День» розповів віце-президент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академік С. Пирожков.

[Докладніше див. додаток 24](#)

02.07.2018

Інтерв'ю академіка Елли Лібанової інформаційному агентству «УНН»

Про демографічну ситуацію в Україні, народжуваність, міграційні процеси і роль інфраструктури у вирішенні економічних та інших проблем, а також про підготовку до проведення чергового всеукраїнського перепису населення в інтерв'ю інформаційному агентству «Українські національні новини» («УНН») розповіла директор Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, академік-секретар Відділення економіки НАН України академік Е. Лібанова ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

Макропрогноз розвитку економіки України у 2018–2021 рр.

Пропонуємо ознайомитися із Макропрогнозом розвитку економіки України у 2018–2021 рр., підготовленому Інститутом економіки і прогнозування НАН України для Консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України ([Інститут економіки та прогнозування НАН України](#)).

[Макропрогноз розвитку економіки України у 2018–2021 рр. \(квітень 2018 року\)](#)

[Інтегральні композитні індикатори розвитку економіки України у короткостроковому періоді \(березень 2018 року\)](#)

Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України станом на 01.05.2018 (за січень-березень 2018 р.)

Відділом макроекономічної політики та регіонального розвитку Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України виконано щомісячний моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за січень-березень 2018 р. ([Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України](#)).

Оперативна рейтингова оцінка (наростаючим підсумком) проводиться на основі 50-ти щомісячних та квартальних показників за 9-ма напрямками: I. Економічний розвиток; II. Зовнішньоекономічна діяльність; III. Інвестиційна діяльність; IV. Фінанси; V. Споживчий ринок; VI. Житлово-комунальне господарство; VII. Платоспроможний попит населення; VIII. Ринок праці; IX. Населення.

[ЗАВАНТАЖИТИ ПРЕЗЕНТАЦІЮ](#)

01.06.2018

Михайло Гладій: Стратегія розвитку тваринництва має збільшити експортний потенціал галузі до 12%

Стратегія розвитку тваринництва на період до 2030 р. задовольнить потреби внутрішнього ринку та збільшить експортний потенціал галузі на 10-12 %. Про це в інтерв'ю виданню «Акценти» заявив віце-президент Національної академії аграрних наук М. Гладій. Проект стратегії, розроблений за участі науковців академії, наразі перебуває на розгляді в Мінагрополітики ([Національна академія аграрних наук України](#)).

Нагадаємо, він визначає пріоритети розвитку тваринництва, форми держпідтримки, механізми стимулювання виробництва <...> Проект стратегії пропонує два шляхи розвитку тваринництва. Перший зосереджений на фермерському секторі, другий – на інвестиційно привабливих підприємствах, які можуть підвищити продуктивність тварин і конкурентоспроможність виробництва. «Цей варіант вбачається найбільш прийнятним на перспективу

до 2030 року. Впевнений, він спрацює за умов зонального розвитку підгалузей тваринництва із використанням основних принципів агрологістики, стабільної державної підтримки, забезпечення рівних економічних умов для всіх учасників аграрного ринку», – наголосив М. Гладій.

«Загрози у сфері екологічної безпеки та їх вплив на стан національної безпеки (моніторинг реалізації Стратегії національної безпеки)». Аналітична записка

Досліджено основні тенденції і характер змін загроз у сфері екологічної безпеки в контексті моніторингу реалізації Стратегії національної безпеки України. Проаналізовано вплив актуальних загроз у сфері екологічної безпеки на стан національної безпеки держави, а також стан виконання заходів у сфері забезпечення екологічної безпеки. Запропоновано пріоритетні напрями діяльності Кабінету Міністрів України, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Міністерства екології та природних ресурсів України щодо відпрацювання заходів із зниження та відвертання загроз у сфері екологічної безпеки ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

[Завантажити](#)

Наука і влада

14.06.2018

Кращих науковців відзначено державними нагородами

В переддень професійного свята найкращих медиків країни, в тому числі представників Національної академії медичних наук України було запрошено на офіційний прийом в Маріїнському палаці з нагоди Дня медичного працівника. Еліту країни – цивільних і військових лікарів, медиків-волонтерів та видатних науковців привітав зі святом голова держави П. Порошенко та вручив державні нагороди ([Національна академія медичних наук України](#)).

Церемонію в Маріїнському палаці відвідали президент НАМН України В. Цимбалюк, віце-президент М. Тронько, академік-секретар НАМН України Г. Антипкін, директор НІССХ ім. М. М. Амосова НАМН України В. Лазоришинець, директор НІХТ ім. О. О. Шалімова О. Усенко.

За значний особистий внесок у розвиток вітчизняної системи охорони здоров'я, надання кваліфікованої медичної допомоги та високу професійну майстерність Президент України відзначив високими нагородами військових та цивільних медиків і присвоїв почесні звання «Заслужений діяч науки і техніки України», «Заслужений лікар України» та «Заслужений працівник охорони здоров'я України».

06.06.2018

Цього року гранти Президента України на наукові дослідження отримують 63 молоді вчені, – рішення Уряду

Невдовзі 63 науковці можуть отримати гранти Президента України для підтримки досліджень молодих учених на 2018 р. Відповідне рішення 6 червня 2018 р. прийняв Уряд, подавши відповідні кандидатури на розгляд Президента України.

[Докладніше див. додаток 10](#)

06.06.2018

З 1 січня 2019 року в Україні з'явиться освітній омбудсмен, що захищатиме права учнів, студентів, освітян і науковців – Уряд прийняв відповідну постанову

З 1 січня 2019 р. в Україні має з'явитися інститут освітнього омбудсмена, що захищатиме права здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників. Відповідну постанову було прийнято під час засідання Уряду 6 червня 2018 р. ([Урядовий портал](#)).

Для допомоги освітньому омбудсмену працюватиме спеціальна служба, що складатиметься з 15 осіб.

08.06.2018

Голова ДКА Павло Дегтяренко зустрівся з Президентом Національної академії наук України

8 червня 2018 р. відбулася робоча зустріч Голови Державного космічного агентства України П. Дегтяренка з Президентом Національної академії наук України Б. Патonom ([Державне космічне агентство України](#)).

На зустрічі були обговорені питання поліпшення подальшої співпраці між вченими Національної академії наук України та науковцями ракетно-космічної галузі. Особлива увага була приділена інноваційним проектам в галузі високих технологій в умовах обмеженого бюджетного фінансування, пошуку інвестицій та налагодженню співпраці з країнами «великої сімки».

Домовлено про чергову зустріч керівників в розгорнутому форматі найближчим часом.

28.06.2018

Мінкультури та Національна академія наук України уклали Меморандум про співробітництво з метою удосконалення державного управління об'єктами культурної спадщини

Меморандум визначає пріоритетні напрямки співпраці між сторонами.

[Докладніше див. додаток 38](#)

13.06.2018

Українські вчені нарешті зможуть продовжити морські дослідження – кораблі погодилися дати силові відомства, – очільник директорату науки Дмитро Чеберкус

Доки Україна шукатиме можливості для відновлення науково-дослідного флоту, що використовувався для морських досліджень та був відібраний Росією разом з Кримом, українські вчені зможуть скористатися суднами низки силових відомств.

[Докладніше див. додаток 11](#)

25.06.2018

Делегація ДКА завершила участь у заходах з космічної тематики ООН у Відні

У рамках Симпозіуму ЮНІСПЕЙС+50 Комітету ООН з використання космічного простору в мирних цілях Голова ДКА П. Дегтяренко здійснив доповідь стосовно потенціалу космічного сектору України та виступив з пропозиціями щодо участі у реалізації завдань порядку денного ООН «Космос 2030» ([Державне космічне агентство України](#)).

Він запропонував постачання вітчизняною Системою контролю та аналізу космічної обстановки (СКАКО) інформації до Реєстру запусків об'єктів у космос Управління з питань космосу ООН, використання Національного центру аерокосмічної освіти молоді імені Макарова (м. Дніпро) в якості афілійованого до ООН регіонального науково-технологічного центру космічної освіти, а також задіяння платформи «IAFconnect.org» (створена ДП «КБ Південне» спільно з Міжнародною астронавтичною федерацією) для винаходження шляхів вирішення глобальних проблем космічної діяльності.

Суспільні виклики і потреби

Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства

21.06.2018

Стартував конкурс на доступ до Scopus та Web of Science – подати заявку на підключення за кошти бюджету можна до 1 вересня

МОН почало відбір на другий цикл передплати за кошти держбюджету до міжнародних наукових баз даних Scopus та Web of Science. Відповідний [наказ підписала Міністр освіти і науки Лілія Гриневич \(Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України\)](#).

Подавати заявки можуть виші та наукові установи МОН. Термін прийому – до 1 вересня 2018 р. включно. Учасники можуть подати документи на отримання доступу до кількох електронних баз. На кожну потрібна окрема заявка.

Форма заявки є в додатку 1 до [Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління МОН](#).

12.06.2018

МОН планує запустити відкритий український індекс наукового цитування до кінця року

В Україні створюють власний відкритий індекс наукового цитування – роботу над цим починає МОН спільно з Державною науково-технічною бібліотекою. Проект дозволить відстежувати публікаційну активність та цитованість українських науковців, видань та установ, оскільки багато з них з різних причин залишаються поза межами таких баз, як Scopus та Web of Science.

[Докладніше див. додаток 12](#)

04.06.2018

Українські виші можуть позмагатися за безкоштовну передплату до баз даних Scopus та Web of Science

Міністерство освіти і науки України вивчило результати користування міжнародними науковими базами даних Scopus та Web of Science тими університетами, що виграли конкурс та були підключені в жовтні 2017-го

[Докладніше див. додаток 13](#)

22.06.2018

Українець Т.

Томаш Пшонка: «Наша співпраця розпочалась недавно, але у Elsevier і України амбітні плани з єдиним завданням – розвиток науки»

Торік МОН підключило за кошти держбюджету 103 виші та наукові установи до визнаних у світі міжнародних наукових баз даних Scopus і Web of Science. Зараз у Міністерстві планують провести конкурс на новий цикл передплати, але чи справді цей інструмент допомагає українській науці? Про це оглядач тижневика «Дзеркало тижня» говорить з Т. Пшонкою – директором представництва Elsevier у Центральній Європі – компанії, що є постачальником інформаційних продуктів і послуг, зокрема Scopus.

[Докладніше див. додаток 39](#)

07.06.2018

Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек наукових установ НАН України (надходження 2015–2016 рр.)

Відділом комплексного формування бібліотечних ресурсів підготовлено до друку науково-інформаційний систематичний покажчик, який хронологічно продовжує аналогічні видання за попередні роки, розкриває фонди установ НАН України та сприяє повнішому задоволенню інформаційних потреб науковців різних галузей ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

[Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України \(надходження 2015–2016 рр.\)](#) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. : І. А. Лавриненко, Є. А. Рибак, О. Б. Вихристюк ; відп. ред. О. М. Василенко. – Київ : НБУВ, 2018. – 223 с.

Покажчик подає відомості про зарубіжні періодичні видання, що надійшли з усіх джерел комплектування у 2015–2016 рр. до фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек наукових установ НАН України.

Покажчик розрахований на читачів та працівників бібліотек і служб науково-технічної інформації.

Міжнародний досвід

11.06.2018.

ЕС создает сертификацию кибербезопасности информатики и связи

ЕС улучшит свою киберзащищенность, создав на союзном уровне законодательные рамки по сертификации кибербезопасности продуктов,

услуг и технологических процессов информатики и средств связи ([Baltic-Course](#)).

«Промышленность сможет использовать новый механизм для сертификации таких продуктов, как связанные с сетями автомобили и умное медицинское оборудование», – говорится в коммюнике, распространенном в Брюсселе. В документе отмечается, что Совет ЕС одобрил директивы, касающиеся такого законопроекта по кибербезопасности.

Предполагается, что этот законопроект усилит возможности нынешнего Европейского агентства по сетевой и информационной безопасности (ENISA), что позволит преобразовать его в постоянный орган – Европейское агентство по кибербезопасности.

20.06.2018

Балиня С., президент Латвийской ассоциации информационно-коммуникационных технологий (ЛИКТА/ЛАИКТ), профессор Латвийского университета, доктор наук

Рост цифровых технологий в Латвии основывается на образовании в области точных наук и на поощрении конкурентоспособности

Как показал Всемирный экономический форум, 65 % молодых людей, которые сейчас начинают учиться, будут заняты в профессиях, которых сегодня совсем не существует. Поэтому важность и влияние образования в области точных наук будут только возрастать не только для каждого индивидуума, но и для общей конкурентоспособности страны.

[Подробнее см. дополнение 49](#)

Бойко В.

«Досвід Німеччини у функціонуванні платформ державно-приватного партнерства в сфері кібербезпеки». Аналітична записка

За прикладом Німеччини суб'єктам національної системи кібербезпеки доцільно розширювати співпрацю з науковими та освітніми закладами з метою пошуку нових, динамічніших рішень в інтересах кібербезпеки, в т. ч. тих об'єктів критичної інфраструктури, які не завжди з'являються у фокусі уваги відповідних органів (мости, тунелі, дороги) ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

<...> Спільно із науковими та освітніми структурами, а також заінтересованими приватними структурами розглянути можливість проведення щорічних інформаційно-пропагандистських заходів «Кібергігієна» в сфері підвищення обізнаності населення з основами кібербезпеки, інформуючи їх при цьому про основні виклики та форми кіберзлочинів, формуючи належну кібергігієну користувачів.

[Завантажити](#)

Формування та впровадження інноваційної моделі економіки

20.06.2018

Уряд ухвалив рішення про створення Фонду державного стимулювання винахідництва

20 червня Кабінет Міністрів України ухвалив рішення про реалізацію експериментального проекту із запуску Фонду державного стимулювання створення і використання винаходів (корисних моделей) та промислових зразків. Відповідний проект ініційовано Мінекономрозвитку ([Урядовий портал](#)).

Проект передбачає впровадження механізму фінансування створення і подальшого використання (комерціалізації) винаходів, розробок, корисних моделей та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Конкурсний відбір проектів, яким надаватиметься підтримка, здійснюватиме Мінекономрозвитку.

Передбачено, що експериментальний проект триватиме до 31 грудня 2019 р.

14.06.2018

Оголошено конкурс на здобуття щорічної Премії Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій

З 1 червня 2018 р. оголошено проведення конкурсу на здобуття щорічної Премії Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2012 р. № 701 ([Національна академія наук України](#)).

Текст оголошення опубліковано в газеті «Урядовий кур'єр» від 31 травня 2018 р. № 101 (6217), стор. 7 та на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України.

З умовами проведення конкурсу та вимогами до оформлення документів можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua) у розділі «Головна», «Наука», «Премія Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій», підрозділі «Вимоги до оформлення документів».

Термін подачі робіт – до 01 серпня 2018 р.

14.06.2018

Розпочала роботу Рада з питань інтелектуальної власності під головуванням Степана Кубіва

Відбулося перше засідання Ради з питань інтелектуальної власності, яка створена для посилення захисту прав інтелектуальної власності в Україні,

протидії «патентному троллінгу», боротьби з інтернет піратством, легалізації програмного забезпечення в органах державної влади, організації функціонування Центрів підтримки технологій та інновацій та взаємодії з Вищим спеціалізованим судом з питань інтелектуальної власності.

[Докладніше див. додаток 25](#)

06.06.2018

VII Фестиваль інноваційних проєктів «Sikorsky Challenge 2018» (АНОНС)

09–12 жовтня 2018 р. в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» проходить VII Фестиваль інноваційних проєктів «Sikorsky Challenge 2018» ([Національна академія наук України](#)).

У рамках Фестивалю відбудуться:

- Конкурс стартапів (<https://www.sikorskychallenge.com/startup-contest/>)
- Конкурс науково-технічної творчості школярів
- Виставка «Майбутнє України»

Заявки на участь у Конкурсі стартапів приймаються до 31 серпня 2018 р. на сайті Конкурсу: <https://www.sikorskychallenge.com/startup-contest/>.

Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія / С. А. Давимука, Л. І. Федулова ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». – Львів, 2017. – 528 с.

В умовах упровадження політики децентралізації пошук шляхів усунення більшості регіональних проблем має бути спрямований на визначення внутрішніх механізмів їхнього вирішення в самому регіоні, найбільш ефективним і реалістичним з яких є інноваційно-креативний. В умовах погіршення кон'юнктури на світових сировинних ринках для України стають актуальними завдання диверсифікованості економіки, пошук нових факторів економічного зростання. Таким фактором є креативність і креативні індустрії.

[Докладніше див. додаток 14](#)

13.06.2018

Писаревський М.

Креативність у підприємстві: як народжуються інновації?

Креативність, бізнес та інновації: як пов'язані ці явища? Чи потрібна у підприємницькій діяльності творчість як інструмент для створення інноваційних продуктів? Під час дослідження природи знання і розвитку креативності у працівників розумової праці американські вчені Д. Хенард і Е. Мак-Федьєн розподілили знання на категорії відповідно до джерела їхньої появи та описали, як ці знання допомагають у роботі.

[Докладніше див. додаток 26](#)

07.06.2018.

В Латвии инвестиции в стартапы составляют более 210 млн. евро

В Латвии количество стартапов превышает 320, а инвестиции в стартапы составляют более 210 млн евро, заявил министр экономики А. Ашераденс на встрече с министром экономики, занятости и жилья федеральной земли Баден-Вюртемберг Н. Хофмайстер-Краут ([Baltic-Course](#)).

Он также рассказал, что в Латвии разработан уникальный закон для развития стартапов, и он много сделал как министр для создания экосистемы стартапов, которая уже сейчас привлекает внимание международных венчурных инвесторов и акселераторов, в том числе и из Германии.

В феврале этого года было открыто представительство Латвии в Силиконовой долине в США, что открывает стартапам возможности на международном рынке.

26.06.2018.

Для студенческих инноваций в Латвии из фондов ЕС выделено 19,85 млн. евро

В рамках разработанной Министерством образования и науки Латвии программе поддержки из фондов ЕС планируется способствовать развитию инновационных и предпринимательских способностей студентов, а также укреплять сотрудничество вузов и студентов с предпринимателями, привлекая для реализации программы инноваций студентов частное финансирование.

[Подробнее см. дополнение 48](#)

Проблеми енергозбереження

22.06.2018

Держенергоефективності та Інститут відновлюваної енергетики НАН України визначили шляхи майбутньої співпраці!

Сторони домовилися закріпити співпрацю між Держенергоефективності та НАН України підписанням відповідного Меморандуму.

[Докладніше див. додаток 40](#)

12.06.2018

Держенергоефективності разом із експертами розглядає шляхи підтримки вирощування енергокультур для заміщення газу!

Вирощування енергетичних культур в Україні може стати альтернативою споживання традиційних енергоресурсів. Шляхи стимулювання розвитку цього напрямку обговорив Голова Держенергоефективності С. Савчук на нараді із представниками Мінрегіону, Біоенергетичної асоціації України, Інституту економіки та прогнозування НАН України, НААН України, компаній «Salix Energy», «Чиста енергія».

[Докладніше див. додаток 41](#)

25.06.2018

Виробляючи енергію із сміття, Україна може заощадити до 1 млрд м³ газу у рік, а також вирішити проблему сміттєзвалищ!

На цьому наголосив Голова Держенергоефективності С. Савчук під час наради із експертами щодо найефективніших шляхів стимулювання використання сміття з метою виробництва електричної та теплової енергії в Україні ([Держенергоефективності України](#)).

Як відомо, тверді побутові відходи мають значний енергетичний потенціал, який в країні майже не використовується.

За розрахунками Держенергоефективності, з 10 млн т сміття, що потрапляє на полігони, можна виробляти 3,5 млн Гкал теплової енергії та 1,2 млрд кВт*год електроенергії у рік. У результаті потенціал заміщення газу становить до 1 млрд м³ щорічно.

04.06.2018

**Кирпач К., менеджер з розвитку компанії Innovative Fuel Solutions
10 рослин, з яких Україна може виготовляти пальне**

В Україні є всі передумови для виробництва екопального. По-перше, у нас аграрна країна з великими обсягами вирощування культур для харчових потреб. По-друге, Україна є енергетично залежною: імпортує бензин, дизельне пальне, газ, ядерне пальне та навіть вугілля. Своїх енергетичних ресурсів нам не вистачає, щоб задовольнити внутрішні потреби. Отже, замість того щоб лише експортувати рослинні продукти, можна було б виготовляти альтернативні види рідкого пального – як на експорт, так і для споживання на внутрішньому ринку.

«Дім інновацій» розібрався, які рослини за своїми властивостями є оптимальними для виробництва біопалива. Більшість із них уже росте в Україні.

[Докладніше див. додаток 27](#)

Міжнародний досвід

Бараннік В.

«Стратегія енергетичної безпеки ЄС, як відповідь на сучасні гібридні загрози: висновки для України». Аналітична записка

Серед основних загроз безпеці на сучасному етапі ЄС виділяє: тероризм, гібридні загрози, економічну нестабільність, зміни клімату та ненадійність енергетичних постачань. В травні 2014 р. Парламентська Рада ЄС приймає нову «Європейську стратегію енергетичної безпеки» (European Energy Security Strategy ¹), основними завданнями якої визначено сприяння забезпеченню стійкості до можливих загроз енергетичній безпеці ЄС та реалізації заходів запобігання їх негативного впливу на країни ЄС ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

Для України, як країни-сусіда ЄС, та країни для якої інтеграція в політичні та економічні структури ЄС визначені як пріоритетний напрям зовнішньої і внутрішньої політики ², завдання та механізми забезпечення енергетичної безпеки, визначені в даній Стратегії ЄС, є вкрай важливими та актуальними. Аналітична записка розкриває основні положення Європейської стратегії енергетичної безпеки та, відповідно, визначає основні

¹ European Energy Security Strategy // Brussels, 28.5.2014, COM(2014) 330 final. Режим доступу: <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/european-energy-security-strategy.pdf>.

² Стратегія національної безпеки України [Електронний ресурс] // Затверджено Указом Президента України від 26 травня 2015 року №287/2015. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

завдання для України, пов'язаних з реалізацією цілей прийнятої Стратегії ЄС.

[Завантажити](#)

Суходоля М.

«Розвиток законодавства Європейського Союзу у сфері забезпечення безпеки енергопостачання». Аналітична записка

Аналітична записка розглядає проблематику нормативного врегулювання дій учасників системи енергозабезпечення на випадок кризових ситуацій. На основі аналізу законодавства ЄС пропонуються формалізовані інструменти регламентації. Окремі запропоновані інструменти деталізуються в частині вимог до документів нормативного характеру, а також їх структури та змісту. Пропонуються першочергові кроки щодо подальшого законодавчого врегулювання питань безпеки функціонування критичної енергетичної інфраструктури ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

[Завантажити](#)

29.06.2018

Яковлєва Н.

Скільки років можуть прослужити сонячні панелі

Вироблення електроенергії сонячними панелями буде знижуватися зі швидкістю 0,5 % у рік ([EcoTown.com.ua](#)).

Про це свідчить дослідження американської лабораторії поновлюваних джерел енергії NREL (підрозділ міністерства енергетики США). «Термін служби сонячних панелей і обсяги виробленої ними електроенергії залежать не лише від клімату та типу модуля, а й монтажної системи, – наголошують у NREL. – Коефіцієнт деградації сонячних панелей дорівнює 0,5 % у рік в середньому(медіанне значення), але зниження ефективності може пришвидшуватися у жаркому кліматі і у встановлених на даху системах» <...> Ступінь деградації 0,5 % означає, що вироблення сонячної панелі буде знижуватися зі швидкістю 0,5 % у рік, пояснюють вчені. «На 20-й рік служби модуль буде виробляти близько 90 % від електроенергії згенерованої у перший рік», – наголошують у NREL.

Визначити, скільки прослужить сонячна панель не можна. Даних щодо повного терміну служби модулів немає. Приміром, у Швейцарії вже 35 років працює сонячна електростанція. Виробники дають гарантію на збереження номінальної потужності (performance warranty) на 20-30 років.

Зарубіжний досвід організації наукової діяльності

Світовий досвід організації наукової діяльності

Кубальський О., Президиум НАН України; Грачев О., Хоревин В., ГУ «Институт исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины»

Международные академические организации // Международные и национальные научные организации как фактор формирования глобального научного сообщества (Киев, 15–17 мая 2017 г.). – Киев: «Наш формат», 2017. – С. 86–105.

Развитие современной науки характеризуется интернационализацией и междисциплинарностью, что достигается активным сотрудничеством ученых и специалистов разных стран, работающих в различных научно-технических областях. Важную роль в интеграционных процессах формирования общего научного пространства играют между народные академические организации, объединяющие национальные академии наук или выдающихся ученых и специалистов из разных стран мира. В докладе обобщены сведения о деятельности международных академических организаций, поддерживаемых в рамках программ, связанных с ЮНЕСКО, и/или входящих в состав Всемирного сообщества (глобальной сети) академий наук (The Global Network of Science Academies, IAP).

[Подробнее см. дополнение 44](#)

Міжнародні та національні організації в галузі дослідження науки : короткий довідник / відп. ред. Б. А. Маліцький, Ю. О. Храмов. – Київ. «Видавництво «Фенікс», 2017. – С.42–43.

ТОВАРИСТВО ІСТОРІЇ ТЕХНІКИ (Society for the History of Technology, SHOT) – міжнародне професійне товариство істориків техніки, діяльність якого стосується ролі технології в історії, її взаємозв'язку з політикою, економікою, промисловістю, наукою та мистецтвом. Сприяє ознайомленню наукової спільноти та широких верств населення з історією техніки та підтримує всесвітню мережу вчених у цій галузі.

Створено 1958 р. у США за ініціативи професора М. Кранцберга для заохочення вивчення розвитку та значення технології для суспільства та культури. Нині налічує близько 1500 членів з понад 35 країн Америки, Європи, Азії та Африки. Керівними посадами Товариства є президент, віцепрезидент, секретар і скарбник. Щорічні конгреси Товариства проводяться з 2006 р., наступні форуми відбуватимуться 10-14 жовтня 2018 р. у Сент-Луїсі (США) штат Міссурі, та 19-22 вересня 2019 р. у Мілані (Італія).

Щоквартальний журнал товариства «Технологія та культура» видається в Університеті Дж. Гопкінса. Публікується також щорічний бюлетень і серія брошур «Історичні перспективи технології, суспільства та культури».

1992 р. Товариство започаткувало щорічну програму міжнародних обмінів, зокрема для студентів, які готують дисертації з історії техніки; молодих вчених; дослідників з історії космічної техніки. Щороку присуджуються нагороди, гранти та премії за наукову роботу з історії техніки: медаль ім. Леонардо да Вінчі, премія ім. С. Едельштейна за видатну наукову роботу з історії техніки; премія ім. С. Хакер за популяризацію історії техніки для широкої аудиторії; премія ім. А. Пейсона за кращу наукову роботу члена Товариства; премія Дж. Кахалін Робінсон за кращу наукову роботу, вперше представлену на щорічній зустрічі Товариства; премія С. Єлезар та Р. Тартакова за оригінальний нарис з історії техніки, де досліджено технології в рамках соціальної або інтелектуальної історії; премія IEEE за кращу статтю з історії електротехніки, електроенергетики, електроніки, телекомунікацій та інформатики; премія ім. Дібнера за підготовку музейних експонатів, які висвітлюють історію техніки та промисловості для широкого загалу; премія ім. Є. Фергюсона за оригінальні довідкові роботи з історії техніки.

ЄС

27.06.2018

Сармакешян Г.

НАН: плани и надежды

Евросоюз финансирует много научных программ, в их числе и самую крупную из европейских научных программ – «Горизонт 2020», а также предшествовавшие ей рамочные программы. Уже формируется следующая европейская научная программа. Но наряду с международными существуют и национальные научные программы, направленные на решение экологических и других актуальных проблем данной страны. В этих программах могут принять участие и другие заинтересованные в этих исследованиях страны, имеющие определенные научные достижения.

[Подробнее см. дополнение 45](#)

Азербайджанська Республіка

08.06.2018

Состоялось общее собрание Национальной Академии Наук Азербайджана

Президент Национальной академии наук Азербайджана академик А. Ализаде рассказал о реализуемых в НАНА социальных программах, деятельности, направленной на популяризацию науки, правовых реформах, успехах, достигнутых в деле налаживания связей с общественностью.

[Подробнее см. дополнение 42](#)

20.06.2018

Геворкян З.

Наш ресурс

Сегодня в Армении 4 структуры, отвечающие за науку: Комитет по науке, Министерство образования и науки, Министерство экономического развития и инвестиций и Академия наук. Проблема в том, что зачастую они друг другу мешают. Потому что разные структуры преследуют разные цели, и эта разность создает препоны.

[Подробнее см. дополнение 46](#)

25.06.2018

Сроки тендеров и качество поставок гробят работу

Введение тендера как обязательного условия приобретения оборудования и материалов государственными научными и образовательными учреждениями преследовало благие цели – в первую очередь снизить коррупционные риски. О том, чем это обернулось в реальности, говорят участники круглого стола состоявшегося в издании «Голос Армении».

[Подробнее см. дополнение 47](#)

Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Відділення інформатики НАН України [Текст] : іст.-біогр. довід. / НАН України ; [ред. В. К. Рего]. – Київ : Академперіодика, 2017. – 284, [1] с.

У довідниковому історико-біографічному виданні коротко викладено історію становлення й розвитку кібернетики та інформатики та історію Відділення інформатики НАН України. Наведено біографічну інформацію про дійсних членів і членів-кореспондентів, які працювали й працюють у Відділенні від часу його створення до сьогодні. Описано історію та основні напрями роботи наукових установ, наукові періодичні видання, державні й академічні нагороди та премії науковців Відділення.

Шифр зберігання: ВА820018

Зубков, Р. С. Механізми активізації інвестиційно-інноваційних процесів регіональної економічної системи: теорія і практика [Текст] :

монографія / Зубков Руслан Сергійович. – Миколаїв : Швець В. М. [вид.], 2017. – 331 с.

Монографія присвячена дослідженню проблем активізації інвестиційно-інноваційних процесів регіональної економічної системи, особливостей формування іманентної структури регіонально-просторової інвестиційно-інноваційної активності. На основі аналізу досліджень вітчизняних і закордонних учених, вивченню теорії та методології сутності процесу стимулювання інвестиційно-інноваційної активності регіону, виявленню основних етапів становлення та розвитку новітньої інвестиційно-інноваційної теорії, факторного аналізу впливу на активність регіональних інвестиційно-інноваційних процесів, визначено стратегічні пріоритети подолання проблем розвитку регіональних інвестиційно-інноваційних процесів, запропонований інструментарій управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств Причорноморського регіону в контексті євроінтеграційних процесів. Досліджено зарубіжну практику інвестиційно-інноваційного стимулювання регіональної активності, стан та новітні тенденції розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності регіону.

Шифр зберігання: ВА820153

ІТ-право та інформаційна безпека [Текст] : монографія / [О. І. Харитонова та ін.] ; за ред. д-ра юрид наук, проф. О. І. Харитонові, д-ра юрид. наук, проф. Є. О. Харитонова. – Одеса : Фенікс, 2017. – 174, [1] с.

У монографії досліджуються категорії «ІТ-право», «інформаційна безпека», розглядаються взаємозв'язки та взаємодія між цими категоріями. Аналізується теоретичне підґрунтя визначення взаємозв'язку інформаційної безпеки та ІТ-права та конкретика взаємин «ІТ-права» та «інформаційної безпеки».

Призначена для науковців, науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, аспірантів, студентів юридичних спеціальностей, практикуючих правознавців. Може бути корисною усім, хто цікавиться проблемами «ІТ-права».

Шифр зберігання: ВА820049

Курляк, М. Д. Формування системи національної продовольчої безпеки України [Текст] : монографія / Курляк М. Д. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів : Растр-7, 2018. – 230 с.

Монографія присвячена вирішенню наукових завдань, пов'язаних з формуванням системи національної продовольчої безпеки України. Розглянуто теоретичні, понятійні, організаційні та нормативно-правові проблеми національної продовольчої безпеки. Розкрито сутність та зміст

національної продовольчої безпеки. Наведено структурно-функціональну характеристику формування системи національної продовольчої безпеки, а також проаналізовано основні класифікації загроз продовольчій безпеці держави.

Оцінено стан та ефективність функціонування системи національної продовольчої безпеки. Запропоновано концептуально-методичний підхід до вдосконалення системи національної продовольчої безпеки та доведено доцільність його використання у практичній діяльності. Підготовлено й обґрунтовано теоретичну модель системи національної продовольчої безпеки, яка має бути органічною складовою продовольчої системи України.

Розрахована на наукових і практичних працівників, викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

Шифр зберігання: ВА822500

Мацкевич, О. О. Авторське право в діяльності засобів масової інформації, що функціонують у цифровому середовищі [Текст] : монографія / О. О. Мацкевич ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. – Київ : Інтерсервіс, 2017. – 206, [1] с.

Монографія є комплексним дослідженням авторського права в засобах масової інформації, котрі здійснюють свою діяльність у мережі ЗМІ Інтернет. Розглядаються питання правового статусу суб'єктів авторського права, створюваних або використовуваних ними об'єктів авторського права, характерних особливостей сайтів як цифрових творів захисту авторських прав тощо. Окрему увагу приділено аналізу своєрідних ознак саме інтернет-засобів масової інформації.

Монографія розрахована на науковців, студентів та аспірантів юридичного напрямку, юристів-практиків, спеціалістів медіа-сфери.

Шифр зберігання: ВА819603

Петренко, С. А. Право інтелектуальної власності в мережі Інтернет [Текст] : навч. посіб. / С. А. Петренко, В. М. Троцька ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. – Київ : Інтерсервіс, 2017. – 209 с.

Посібник присвячений розгляду питань специфіки охорони та захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Висвітлені проблемні питання, породжені функціонуванням глобальної мережі, що виникають при практичній реалізації прав, і можливі шляхи їх вирішення на основі чинних норм законодавства, з урахуванням судової практики. Описані особливості охорони та захисту прав при використанні найбільш поширених у цифровій мережі об'єктів інтелектуальної власності: творів, виконань, фонограм, передач (програм) мовлення, торговельних марок, промислових зразків тощо.

Шифр зберігання: ВА819602

Харитоновна О. І. Авторське право та авторознавча лінгвістична експертиза у цифрову добу [Текст] : монографія / О. І. Харитоновна [та ін.] ; за ред. О. І. Харитоновної, Н. І. Клименко. – Одеса : Фенікс, 2017. – 267, [1] с.

У світлі сучасних перетворень в сфері авторського права великого значення набуло дослідження лінгвістичної експертизи у цифровому середовищі. Практика проведення даних досліджень показує, що існує низка проблем пов'язаних, як із постановкою вірних питань, які необхідно дослідити, так і з методикою проведення самого дослідження та головне з висновками, які робляться на основі отриманих даних.

У даній монографії розкривається сутність, специфіка, порядок проведення та проблематика окремих аспектів авторознавчої лінгвістичної експертизи у цифрову епоху. Результати, що були отримані автором в процесі дослідження, будуть корисні як для осіб, що навчаються та здійснюють наукову діяльність, так і для практикуючих юристів.

Шифр зберігання: ВА820057

Щипцов, О. А. Морські наукові дослідження: методологічний базис [Текст] / О. А. Щипцов ; НАН України, ДУ «Наук. гідрофіз. центр НАН України». – Київ : Логос, 2017. – 129, [8] с.

У виданні надаються систематизовані матеріали, що відображають сучасне науково-організаційне та нормативно-правове забезпечення морських наукових досліджень. Пропонується аналітичний огляд основних положень видання ООН та короткий довідник термінів і визначень основних понять у сфері морських наукових досліджень.

Розраховано на науковців, викладачів, студентів, які вивчають океанологію (океанографію) та морське право, а також на тих, хто цікавиться сучасними міжнародно-правовими аспектами організації і проведення морських експедиційних досліджень.

Шифр зберігання: ВА819732

ДОДАТКИ

Додаток 1

11.06.2018

Реєстрація міжнародних проектів та програм в УкрІНТЕІ потрібна виключно для отримання державних пільг – роз'яснення МОН

Розроблений МОН Порядок реєстрації міжнародних науково-технічних програм і проектів, що виконуються в межах міжнародного науково-технічного співробітництва, не зобов'язує науковців проводити державну реєстрацію програм і проектів, однак дає більше можливостей для підтвердження права на пільги ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Так, за результатами реєстрації відповідних програм і проектів в УкрІНТЕІ видається довідка. На її підставі банк звільняє від обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України надходжень в іноземній валюті ([Постанова Правління Національного банку України від 13 грудня 2017 року № 129](#)), підтверджуються пільги на ввезення обладнання через кордон тощо.

Процедура реєстрації програм і проектів в УкрІНТЕІ займає не більше 10 днів, а пакет документів можна надіслати поштою. Всі папери, що подаються для реєстрації, подавались й раніше для отримання пільг тільки одночасно в різні установи.

Слід також пояснити, що коли йдеться про завірену копію контракту/договору з його неофіційним або офіційним (у разі його наявності) перекладом, вимога стосується лише перших двох сторінок договору, де є перелік учасників проекту, і останньої сторінки з підписами. Тобто загалом 3 сторінки.

Більшість інших документів – план-графік виконання робіт, кошторис запланованих витрат, перелік співвиконавців, план закупівель наукового обладнання – подаються виключно за наявності і потрібні для підтвердження можливості використовувати пільги. Наприклад, неможливо ввезти без мита в країну наукове обладнання, куплене в межах міжнародного науково-технічного співробітництва, якщо система не міститиме відповідного кошторису.

Цей Порядок реєстрації було розроблено на вимогу статті 66 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Погодження проекту нормативно-правового акта здійснювалося, починаючи з 22.06.2017 р., – до затвердження складу Національної ради з питань розвитку науки і технологій (здійснене розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 р. № 520-р) і не могло відбутися з причин фактичної відсутності на той час цього її робочого колегіального органу. Проте і розробка, і погодження проекту відбувалось за активної участі представників наукової спільноти та громадськості.

Хочемо ще раз наголосити, що Положення затвердженого Порядку не зобов'язують нікого проводити державну реєстрацію програм і проектів, а лише визначають процедуру, передбачену Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Що ж стосується розпорядження Президії Національної академії наук України від 05.06.2018 р. № 318, котре «на виконання зазначеного наказу МОН» приписує науковим установам НАН України здійснювати низку визначених заходів, то НАН є самоврядною організацією і МОН не має жодного стосунку до цього рішення.

([вгору](#))

Додаток 2

08.06.2018

Спільний конкурс Національної академії наук України та Угорської академії наук

Національна академія наук (НАН) України та Угорська академія наук (УАН) на підставі укладеної між ними Угоди оголошують спільний конкурс українсько-угорських проектів на 2019–2021 рр. ([Національна академія наук України](#)).

Умови конкурсу

До конкурсу з української сторони допускаються проекти вчених, які працюють в установах НАН України та партнерами яких є науковці УАН.

Узгоджені заявки подаються:

угорськими співкерівниками проектів – до УАН;

українськими співкерівниками проектів – до НАН України українською та англійською мовами.

Форма подання заявок додається.

До участі у конкурсі не допускаються:

– проекти, які подані на конкурс після закінчення визначеного терміну конкурсу;

– проекти, які оформлені не за правилами;

– неузгоджені проекти;

– проекти, які подані тільки однією стороною.

Допущені до конкурсу заявки проходять паралельно незалежну експертизу. Експертизу проектів з української сторони здійснює НАН України, з угорської сторони – УАН. Розгляд заявок здійснюється кожною зі сторін самостійно відповідно до власних правил. Інформація про проходження експертизи – конфіденційна.

Підсумки конкурсу підбиваються сторонами спільно на підставі результатів експертизи та у відповідності до обсягу встановленої квоти обміну. Рішення про підтримку відібраних проектів затверджується розпорядженням Президії НАН України. Результати конкурсу буде підбито в грудні 2018 р. Затверджений перелік українсько-угорських дослідницьких

проектів, які будуть реалізовуватись у рамках Угоди про наукове співробітництво між Національною академією наук України і Угорською академією наук у зазначений період, буде опубліковано на веб-сайті НАН України (<http://www.nas.gov.ua>).

Фінансування проектів здійснюється кожною установою-партнером окремо в рамках бюджетних програм установ.

Обмін ученими для проведення дослідницької роботи в рамках затверджених проектів здійснюється за встановленою квотою обміну.

Фінансові умови наукового обміну:

- Сторона, що направляє, покриває витрати на проїзд своїх фахівців в іншу країну і назад.

- Сторона, що приймає, покриває витрати із забезпечення науковців житлом, добовими або харчуванням.

Термін подання заявок закінчується 14 вересня 2018 р.

Заявки для участі в конкурсі з української сторони, підготовлені відповідно до встановлених НАН України форм, слід направляти разом із супровідним листом на ім'я начальника Відділу міжнародних зв'язків НАН України Мирончука Анатолія Святославовича за адресою: 01601 МСП, Україна, Київ 30, вул. Володимирська, 54, Президія Національної академії наук України, Відділ міжнародних зв'язків НАН України. Наявність електронних версій обов'язкова (надсилати у *форматі .doc* на адресу: petrushenko@nas.gov.ua).

Довідки за телефоном 234 37 28 (Петрушенко Г. Г.)

([вгору](#))

Додаток 3

06.06.2018

Виставка-презентація «Зроблено в Києві»

5 червня 2018 р. у столичному Міжнародному виставковому центрі відбулася виставка-презентація продукції київських виробників «Зроблено в Києві», організована Київською міською державною адміністрацією. Участь у цьому заході взяла й Національна академія наук України ([Національна академія наук України](#)).

Виставка проводиться для того, аби промисловці Києва мали можливість ознайомити споживачів зі своїми товарами, збільшити впізнаваність брендів, залучити інвестиції, розширити ринки збуту, розвивати ділові зв'язки, в тому числі міжнародні.

Учасниками події стали як підприємства різних галузей промисловості, так і наукові установи й наукові парки провідних київських закладів вищої освіти. Понад 300 своїх розробок представили 55 наукових установ і організацій НАН України. Науково-технічні досягнення вчених Академії експонувалися за десятьма основними напрямками: машинобудування (високотехнологічне устаткування та обладнання); інформаційні технології;

енергетика, енергоефективність та енергоощадність; фармацевтика, медапаратура, реабілітація; неметалева продукція (хімія, полімери); будівельні матеріали; транспорт та транспортна інфраструктура; продукти харчування, напої; поліграфія, вироби з деревини; екологія, захист навколишнього середовища.

Виставку відкрив перший заступник голови Київської міської державної адміністрації М. Поворозник. У вітальному слові до присутніх він зазначив: за рік, що минув, виставка відчутно прогресувала, адже кількість її учасників зросла майже вдвічі (загальна кількість представлених наукових організацій перевищила 300, а промислових підприємств – 1 тис.), а площа, на якій представляються експонати, – втричі. Інтерес до неї виявляють як ділові кола, так і громадськість та ЗМІ. Тому виставка «Зроблено в Києві» стає хорошою традицією й отримує статус щорічної. За словами посадовця, вона покликана слугувати майданчиком для налагодження співпраці між різними зацікавленими сторонами. Це має сприяти розвиткові бізнесу, що, в свою чергу, забезпечить розвиток міста в цілому. Наостанок М. Поворозник побажав учасникам успішної та плідної роботи.

До присутніх звернувся також перший віце-президент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік А. Наумовець, який переказав їм вітання від президента НАН України академіка Б. Патона й запевнив, що науковці прагнуть якнайтіснішої співпраці з виробництвом і готові пропонувати результати своїх досліджень для практичного впровадження. Він поінформував про конкретні кроки, які Академія робить на цьому шляху, зокрема про угоди, підписані з Українським союзом промисловців і підприємців, Федерацією роботодавців України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Київською міською державною адміністрацією та іншими. Як зазначив академік А. Наумовець, важливо, щоб найближчим часом було ухвалено законодавство, котре відкриє кисень для бізнесу, бо інакше позитивні зрушення в державі не стануться. «Без підтримки науки в Україні не буде перспективного майбутнього», – підкреслив учений і запросив відвідувачів ознайомитися з розробками, представленими на стендах НАН України.

Голова Ради директорів підприємств, установ та організацій м. Києва В. Осадчий порівняв виставку «Зроблено в Києві» з ярмарком у німецькому Ганновері (найбільшим у світі у галузі промислових технологій), оскільки на ній представлено найважливіші, ключові галузі промисловості. Нині чверть податків, що надходять від міста до бюджету, належить київському виробничому сектору. «Наше завдання – збільшити їх до 50 % і більше», – наголосив В. Осадчий.

Після урочистого відкриття М. Поворозник оглянув експонати. Свої здобутки йому представили, зокрема, співробітники Інституту металофізики імені Г. В. Курдюмова, Фізико-технологічного інституту металів і сплавів, Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України, Київського відділення Наукового центру «Мала академія наук» НАН України та МОН

України. Посадовець також ознайомився з продукцією ПАТ «НВО «Київський завод автоматики»», який, серед іншого, виробляє і медичний прилад «ФАЗАГРАФ», розроблений у Міжнародному навчально-науковому центрі інформаційних технологій та систем НАН України та МОН України.

Під час прес-підходу М. Поворозник поділився враженнями від експонатів, у тому числі, результатів діяльності досвідчених науковців і юних дослідників. За його словами, науковці НАН України мають конкретні пропозиції щодо співпраці зі столичними виробниками. М. Поворозник також зазначив, що ця виставка є подією непересічною, а експоновані в її рамках здобутки вчених та підприємців – унікальними. На завершення він висловив сподівання, що подія виконає своє головне завдання – прорекламує виготовлену в столиці продукцію та допоможе знайти для неї нові ринки збуту.

Додатково про виставку дізнавайтеся на сайті Київської міської державної адміністрації: <https://goo.gl/TczSPK>, а також із відеосюжету телеканалу «Київ»: <https://youtu.be/A18RDfFrbN4> (03:46 – 07:13).

Більше світлин із заходу – [у фотоальбомі на Facebook-сторінці Академії.](#)
([вгору](#))

Додаток 4

07.06.2018

Виїзне засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти

Виїзне засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти відбулося 6 червня у Залі Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського. На його порядок денний було винесено чотири питання, головним з яких, безумовно, було питання «Про законодавче забезпечення розвитку вищої

технічної освіти в Україні» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Саме з цього питання виступила на засіданні Міністр освіти і науки України Л. Гриневич. Вона розповіла учасникам про реальний стан вітчизняної вищої технічної освіти та зусилля уряду і очолюваного нею міністерства щодо забезпечення потреб закладів вищої технічної освіти, а також про складнощі, які при цьому виникають, вплив правових, демографічних, економічних й інших факторів на кількісні та якісні показники підготовки фахівців для реальної економіки тощо. І, звісно, внесла певні пропозиції щодо законодавчого забезпечення роботи технічних вишів. Зокрема, вона звернула увагу залу, що в законодавчому полі України існують прогалини в унормуванні інноваційної діяльності, зауваживши при цьому, що від її законодавчої підтримки залежить і можливість безперешкодної комерціалізації результатів наукових досліджень технічних університетів. Тож, за словами Л. Гриневич, нині на розгляді парламенту перебуває підготовлений міністерством законопроект щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання діяльності технологічних парків. Вона попросила народних депутатів звернути на нього увагу і підтримати. Л. Гриневич також розповіла про низку доручень Прем'єр-міністра України щодо спеціальних заходів з підтримки інноваційної діяльності й підготовки пакету проектів законів стосовно трансферу технологій і запросила учасників засідання долучитися до розробки цих документів.

Запрошення це було не випадковим, бо у виїзному засіданні, крім народних депутатів України та представників міністерства і наукових установ, брали участь ректори закладів вищої технічної освіти з усієї України. І проблеми реалізації результатів роботи університетських наукових шкіл є для них дуже актуальними. Тим більше, що, як наголошувала Л. Гриневич, «технічна освіта неможлива без науки та інновацій, інакше вона залишається відірваною від реалій часу і реальних потреб життя...».

Про науку та інноваційну діяльність в технічних університетах і значення цієї діяльності для розвитку економіки країни говорив у своєму виступі на засіданні Комітету і ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський. Свою доповідь він ілюстрував даними Форсайту економіки України на середньостроковий (до 2020 р.) та довгостроковий (до 2030 р.) часові горизонти. У дослідженні серед іншого було проаналізовано й вплив на подальший розвиток держави проблем вітчизняної STEM-освіти (від англійського STEM: S – science, T – technology, E – engineering, M – mathematics) та реального стану людського капіталу в Україні, насамперед з точки зору якісних показників рівня підготовки фахівців. Утім, свою доповідь М. Згуровський присвятив не тільки констатації фактів, але й визначенню інструментів і пропозицій щодо дій влади, спрямованих на поліпшення підготовки спеціалістів для реальної економіки України на визначених часових горизонтах. Серед них – надання

базової підтримки науково-педагогічним школам України, поглиблення міжнародної співпраці, вдосконалення системи вступу до закладів вищої освіти, створення привабливого інноваційного клімату в навчально-науковому середовищі країни, реалізація політики інноваційної діяльності ЗВО, відродження профтехосвіти тощо.

В обговоренні питання з власними міркуваннями про нагальні проблеми вищої технічної освіти, які потребують якнайшвидшого вирішення, виступили академік-секретар відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України П. Саух, заступник голови правління ВАТ «Меридіан» імені С. П. Корольова О. Присяжнюк, ректор Національного університету «Львівська політехніка» Ю. Бобало, ректор Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Є. Сокол, ректор Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу Є. Крижанівський та ін.

«Питання, яке ми сьогодні розглядаємо, не є проблемою лише вищої технічної освіти. Це навіть не проблема інженерних наук. Це проблема сценарію розвитку України, – сказав, підбиваючи підсумки обговорення, перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти О. Співаковський, – чи це сценарій розбудови високотехнологічної країни, чи – сценарій творення держави, яка ніколи не вийде в число світових лідерів...». Тож у проекті рішення, наданого учасникам, було відображено бачення найефективнішої стратегії розвитку українського вищої технічної школи з урахуванням сьогоденних реалій і визначенням необхідних заходів. Рішення це було прийнято одногосно.

([вгору](#))

Додаток 5

05.06.2018

Оприлюднено ТОП-200 українських університетів: абсолютними лідерами стали КНУ ім. Шевченка та КПІ ім. Сікорського

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Київський національний університет імені Тараса Шевченка стали абсолютними лідерами рейтингу ТОП-200 університетів України у 2018 р. та розділили першу сходинку. Відповідний новий академічний рейтинг вишів «Топ-200 Україна 2018» було створено Центром міжнародних проектів «Євроосвіта» в партнерстві з міжнародною групою експертів IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence ([Урядовий портал](#)).

Обидва університети мають дуже близькі результати оцінки інтегрального показника діяльності, за яким визначалася позиція закладів у рейтингу, а також в середньому випереджають інші ЗВО майже вдвічі. Так, КПІ ім. Сікорського отримав інтегральний показник діяльності – 84,74, КНУ

ім. Шевченка – 80,59, а найближчий їхній конкурент – Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна – 48,95.

«Незважаючи на те, що ці два університети діють дещо в різних сферах суспільства, в національному вимірі за методикою «Топ-200 Україна», в 2018 році вони також отримали дуже близькі значення інтегрального показника (Із), але із значним відривом віддалилися від групи інших університетів. Враховуючи досить близькі показники діяльності вказаних двох ЗВО за міжнародними і національними критеріями, в цьому році команда проекту «ТОП-200 Україна» присудила їм загальне перше місце», – зазначається у повідомленні розробників.

П'ятірку кращих вишів за рейтингом «ТОП-200 Україна 2018» закривають Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» з показником 44,70 та Національний університет «Львівська політехніка» з результатом 44,66.

З повним рейтингом можна ознайомитися на сайті за наступним [посиланням](#).

Методика проекту «ТОП-200 Україна» базується на використанні даних прямих вимірів та експертних думок. Незмінним базисом методики залишався загальний набір індикаторів для університетів різних типів, що дозволяло порівнювати результати їхньої діяльності. Так, діяльність вишу оцінюється з допомогою інтегрованого індексу – Із. Цей індекс містить три комплексні складові: $I_z = I_{np} + I_n + I_{mv}$, де I_{np} – індекси якості науково-педагогічного потенціалу, I_n – індекс якості навчання, I_{mv} – індекс міжнародного визнання.

([вгору](#))

Додаток 6

Дубровіна Л., член-кореспондент НАН України, в. о. генерального директора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Академік В. І. Вернадський і заснування Української академії наук / Л. А. Дубровіна // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 5. – С. 23–25.

Заснування Української академії наук у 1918 р. є унікальним досвідом та непересічною подією в історії вітчизняної і світової науки. Її становлення відбувалося в надзвичайно складний період змін у геополітичній ситуації, що сталися після Першої світової війни, гострих соціально-політичних реалій в Україні, революцій та переворотів, економічної руїни й духовних зламів.

Заважала також відсутність власного досвіду України в побудові та розвитку такої наукової інституції, адже периферійне становище у складі Російської імперії зумовило існування на українських теренах лише наукових товариств та громадських об'єднань. Специфіка цього періоду полягала і в неможливості автоматично запозичити досвід інших країн для визначення статусу і функцій УАН.

Та попри все Академія виникла як потужний науковий центр, що успішно продовжував свою діяльність і надалі, за різної влади.

Феномен життєздатності Академії полягає в силі наукової думки, об'єднанні інтелектуального потенціалу найкращих представників науки. І доцентровою силою цих потенцій стала постать Володимира Івановича Вернадського.

Саме В. І. Вернадський на основі аналізу світового досвіду розробив концепцію УАН, саме він першим з істориків науки розглянув академію наук як *особливий соціальний інститут* зі своїми особливими функціями, врахувавши як обставини, що характеризували український культурний і суспільно-політичний рух, так і споконвічне прагнення українського народу до незалежності.

В. І. Вернадський розкрив значення організації академічної науки в житті народів і держав, показав переваги та прогресивні риси академій, що трансформуються в наукові центри на державних засадах, з урахуванням розвитку фундаментальної науки: природничих наук – для економічного поступу держав, гуманітарних – для національного самоствердження.

Заснування Української академії наук тісно пов'язане не лише з ім'ям В. І. Вернадського, а й з постаттю такого видатного вченого в галузі права, державного діяча, як М. П. Василенко, на той час прем'єр-міністр і міністр освіти у гетьманському уряді. За його сприяння 14 листопада 1918 р. було ухвалено Закон Української Держави про заснування Української академії наук у м. Києві, підписаний гетьманом Павлом Скоропадським. Закон затвердив Статут та штати УАН, увівши їх у дію з 1 листопада 1918 р. Тоді ж було затверджено і структуру УАН, передбачено її послідовний розвиток, оголошено повноваження першого обраного голови-президента В. І. Вернадського та Спільного зібрання у складі 12 затверджених академіків.

Колосальна робота із заснування УАН та підготовки законопроекту проводилася в дуже стислі терміни, практично за п'ять місяців: у липні–вересні 1918 р. відбулося 23 засідання Комісії із заснування Академії. В Комісії брали участь відомі вчені з різних галузей знань: Д. І. Багалій, М. Ф. Кащенко, Є. В. Спекторський, Б. О. Кістяківський, Й. Й. Косоногов, О. В. Сперанський, М. І. Туган-Барановський, С. П. Тимошенко, А. Ю. Кримський, Г. Г. Павлуцький, П. А. Тутковський, Є. К. Тимченко, С. Л. Франкфурт. До обговорення долучилися понад 50 знаних науковців, і їхні думки щодо устрою Академії та її складу стали предметом дискусії на всіх засіданнях Комісії з розробки законопроекту.

Уже в 1919 р., попри значні політичні та матеріальні проблеми, Академія охоплювала 42 галузі наук, здійснювала великий обсяг наукової та організаційної діяльності, а також публікувала наукові праці.

Створення Академії передбачало взаємозв'язок таких національних інституцій, як Академія наук, Національна бібліотека та Національний музей, – базових для розвитку науки і культури центрів, що започатковувалися паралельно з нею.

В. І. Вернадський послідовно втілював у життя свою концепцію: лише розвиток Академії на державних засадах та формування комплексу наукових установ з охопленням фундаментальних галузей знання дозволять сформувати фундаментальну базу науки та національні кадри, зокрема у сфері експериментальних (природничих і технічних) наук.

Ідеї В. І. Вернадського ґрунтувалися на осмисленні планетарних процесів та баченні перспективи соціально-економічного і технологічного прогресу людства. Він далекоглядно передбачав зростання ролі науки як виробничої сили в розвитку базисних основ держави та її економічної потужності.

Учений обґрунтовано доводив значення і перспективу нових економічних відносин, необхідність вивчення та використання природних ресурсів для розвитку країни. Тому Академія наук як розгалужений науковий центр має спиратися на державну основу та державне фінансування, які можуть забезпечити організацію наукового дослідження продуктивних сил країни та її природних багатств, економіко-статистичне вивчення населення, а також знайти засоби для зміцнення і розвитку продуктивності праці, щоб у найкоротший термін створити економічний базис для становлення України як незалежної держави.

Водночас Академія, на думку В. І. Вернадського, мала спеціальне завдання – сприяти зростанню української національної самосвідомості та української національної культури і мови, вивченню минулого та сучасного України у всіх проявах духовного, державного та соціально-економічного життя, що покладалося на гуманітарні науки. Системність концепції визначила й органічний зв'язок з нею іншої новаторської і гуманістичної ідеї В. І. Вернадського – поряд із фундаментальними напрямками природничих наук він ставить «розряд прикладного природознавства», де розвиваються знання, пов'язані з технікою, промисловістю, сільським, лісовим та водним господарством. Залишаючись академічною, наука зобов'язана була реалізувати свій прямий зв'язок з розвитком науково-практичних досліджень Академії в інтересах матеріального і духовного життя суспільства та пересічної людини. Іншою умовою, як вважав В. І. Вернадський, є широка автономія, що гарантує свободу наукової думки. Ці умови дозволять швидко зміцнити науковий потенціал України і піднести рівень УАН до її визнання світовим співтовариством академій наук, що набувало принципового значення в умовах світових інтеграційних тенденцій...

[Повний текст](#) (на сайті НБУВ)

[\(вгору\)](#)

08.06.2018

Унікальна розробка українських вчених відкриє світу можливості для лікування складних захворювань, захисту від ультрафіолету та вирощування культур у стресових умовах

Завдяки антарктичним дослідженням українські вчені зараз здійснюють унікальну наукову розробку, яка в майбутньому може дати низку нових можливостей з лікування захворювань шкіри, захисту від ультрафіолету та адаптації рослин до стресових умов. Це спільний проект вчених Національного антарктичного наукового центру МОН та Інституту молекулярної біології та генетики НАН України ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Результати досліджень науковці представили 8 червня 2018 р., під час прес-конференції в Києві.

У їх основі – вивчення щучника антарктичного – однієї з двох судинних рослин, що живуть в Антарктиді. За словами завідувача біологічного відділу НАНЦ, учасника експедицій на станцію Академік Вернадський І. Парнікози, походження цієї рослини та можливість її виживання в умовах антарктичного клімату досі загадка.

«Але що ця рослина може сказати нам вже зараз: в Антарктиці дуже сильно змінюється клімат. Навіть метеорологам треба більше часу на обробку своїх даних, ніж щучнику, щоб відреагувати на зміни. Тому для нас його вивчення є цікавим з двох аспектів: як дослідження в межах Антарктики, щоб розуміти, що відбувається в цьому регіоні, так і вивчення його унікальних властивостей. Ми прагнемо зрозуміти, чому він такий винятковий, і спрямувати це на користь людства», – розповів І. Парнікоза.

Головною унікальністю щучника є те, що він стійкий до ультрафіолетового випромінювання, а також морозу та посухи. Тому його вивчення є перспективним для пошуку речовин, необхідних для боротьби проти меланоми, створення новітніх сонцезахисних засобів тощо. Зокрема, вчені вже встановили, що він витримує таке ультрафіолетове випромінювання, від якого шкіра людини отримала б радіаційний опік.

А ще щучник належить до родини Злакових, його найближчий родич – овес. Тому зараз вчені, наприклад, вивчають механізми його адаптації до стресових чинників. Це в майбутньому допоможе методами селекції чи біотехнологій створити такі сорти культурних рослин, які будуть стійкими до низьких температур, нестачі вологи тощо.

Одним із головних здобутків українських науковців у цьому проекті є те, що вони навчилися прискорено вирощувати щучник у лабораторних умовах та завершують роботу над технологією його мікроклонування.

«В Антарктиці мало рослин, тому вивозити їх можна у мінімальній кількості лише для досліджень. Але після вивозу щучника ніхто з науковців не міг провести повноцінних досліджень, розмножити його, адже за межами

Антарктики ця рослина витримувала не більше року. Однак, маючи великий досвід у сфері клітинних біотехнологій, ми вперше відпрацювали можливість вирощування щучника із зерна, привезеного учасниками українських експедицій з Антарктики. Ми створили в спеціальній лабораторії такі умови – температуру, освітлення тощо – в яких зерна проростають, десь за півтора місяці рослина вже починає кущитися, а за 3 місяці маємо 10-20 рослин. Їхній біохімічний склад повністю відповідає складу тих рослин, що живуть у природі», – пояснив завідувач відділу генетики клітинних популяцій Інституту молекулярної біології і генетики НАН В. Кунах.

Водночас він відзначив, що така швидкість розмноження щучника є досить низькою, щоб отримати матеріал для проведення всіх потрібних досліджень та майбутнього використання розробки у промислових масштабах.

«Раніше для низки інших рослин ми відпрацювали технологію, коли кожна клітина у разі перенесення в спеціальні умови починає інтенсивно ділитися і створює біомасу клітин. Це називається калюс. Такі клітини ростуть у геометричній прогресії. Таким чином, ми можемо за рік отримати з одного граму такої речовини до 100 тон біомаси. Зараз ми впроваджуємо таку технологію і для щучника. Вона, до речі, не лише дозволяє значно прискорювати темпи росту, а й продукувати абсолютно екологічно чисту сировину, яка створюється в збалансованому, стерильному середовищі», – підкреслив В. Кунах.

Очільник Національного антарктичного наукового центру МОН Є. Дикий наголосив, що подібні розробки, які українські вчені здійснюють вже не перший рік, зараз є світовим трендом та одним із пріоритетних напрямів для інвестицій.

«Це так званий *bioprospecting*, що передбачає відкриття нових генів чи біологічних речовин та їх комерціалізацію через біотехнології. І дуже важливим джерелом для цих розробок є антарктичні дослідження. На *bioprospecting* зараз сконцентрований весь науковий світ, що досліджує Антарктику. Але Україна вже декілька років працює в цій сфері, і нам є що показати світові», – зазначив Є. Дикий.

Він акцентував, що проект українських вчених є яскравим прикладом того нечастого випадку, коли наука переходить в практику в межах одного покоління.

«Нерідко коли ми відправляємо або зустрічаємо антарктичні експедиції, то нас запитують навіщо все це робиться, що буде українцям від цих розробок? І ось цей проект нам показує, як польові експедиційні дослідження на станції Академік Вернадський переходять у фундаментальну науку в Інституті НАН і вже в досить близькому майбутньому орієнтовані на конкретний результат та мають перспективу комерціалізації. Тобто фундаментальні дослідження знайшли одразу прикладне застосування в біотехнологіях і, гадаю, вже за рік-два ми говоритимемо про їх реальне використання в Україні та за її межами», – відзначив керівник НАНЦ.

Відеозапис прес-конференції: <https://goo.gl/QfxoJA>.
(вгору)

Додаток 8

13.06.2018

Засідання Президії НАН України

На черговому засіданні Президії НАН України 13 червня 2018 р. члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь академіка-секретаря Відділення історії, філософії та права НАН України, директора Інституту історії України НАН України академіка НАН України В. Смолія «Історична наука в Академії: інституційний розвиток і дослідницькі практики» ([Національна академія наук України](#)).

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б. Патон, радник Президії НАН України академік НАН України О. Онищенко, член Президії НАН України, почесний директор Інституту археології НАН України академік НАН України П. Толочко, ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка академік НАН України Л. Губерський, перший віце-президент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України А. Наумовець, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В. Локтев, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я. Яцків, заступник міністра освіти і науки України, доктор фізико-математичних наук М. Стріха.

У доповіді, виголошеній на засіданні, було висвітлено широке коло проблем становлення історичної науки в установах НАН України впродовж столітньої історії Академії. Відзначалося, що завдяки наполегливій праці багатьох поколінь вчених-істориків у Академії сформувалися потужні наукові школи в галузі історичної науки, які зробили великий внесок у дослідження та осмислення історичного досвіду українського народу, його державницьких і культурних традицій. Сформовано розгалужену інституційну мережу історичної науки, відбувається вдосконалення її теоретико-методологічних засад, постійне нарощування джерельної бази історичних досліджень. До скарбниці вітчизняної історичної думки увійшли ґрунтовні праці академіків Грушевського, Багалія, Кримського, Левицького, Крип'якевича, Ісаєвича, Тронька, Кураса, багатьох інших учених.

У таких фундаментальних багатотомних працях, як «Енциклопедія історії України», «Україна крізь віки», «Реабілітовані історією» представлено новітні здобутки академічної історичної науки.

Вагомим внеском академічних істориків у вітчизняну історичну науку стало нове концептуальне розуміння української історії, що передбачає її включення у широкий європейський та міжнародний культурно-цивілізаційний контекст, ліквідація численних «білих плям», розвінчання історичних міфів, сприяння розвитку історичної освіти.

Разом з тим, як наголошувалося, на сучасному етапі перед істориками постають нові виклики і задачі. Це, зокрема, підготовка масштабного науково-видавничого проекту багатотомної історії України. Вирішення цієї проблеми потребує спільних зусиль установ історичного профілю Академії, провідних фахівців вищих навчальних закладів. Необхідно також активізувати дослідження новітніх процесів державотворення, проблем реінтеграції Донбасу і Криму в політико-правовий простір України. Поряд із опрацюванням фундаментальних і прикладних проблем історичної науки слід і далі забезпечувати всебічну підтримку освітнього та науково-популярного форматів історичного знання.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

([вгору](#))

Додаток 9

05.06.2018

Про започаткування в НАН України нової форми підтримки талановитої наукової молоді

Національна академія наук України приділяє велику увагу роботі з науковою молоддю. За участі Академії в Україні вибудована та функціонує багаторівнева система фінансової підтримки талановитих молодих учених у вигляді стипендій, премій, грантів. У системі самої НАН України запроваджені різноманітні форми заохочення та підтримки молодих учених ([Національна академія наук України](#)).

Зараз в НАН України започатковуються гранти для створення молодіжних дослідницьких лабораторій (груп) молодих учених для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки. Щорічний розмір грантів не може перевищувати 500 тис. грн для дослідницьких груп або 1 млн. грн для дослідницьких лабораторій. Строк проведення наукових досліджень за грантом – до двох років.

Молодим ученим, які братимуть участь у конкурсі, необхідно мати вагомі наукові результати, підтверджені публікаціями в провідних вітчизняних і закордонних виданнях, досвід участі в міжнародних проектах або роботи (стажування) у провідних наукових центрах за кордоном сумарним терміном роботи (стажування) не менше 2-х років.

Метою конкурсу на здобуття гранту НАН України є виявлення перспективних майбутніх наукових керівних кадрів, підтримка й розвиток співпраці молодих учених Академії із зарубіжними партнерами шляхом надання можливості стажування за кордоном та участі в міжнародних конференціях, підтримка фундаментальних наукових досліджень, а також досліджень, які спрямовано на створення нових технологій, матеріалів, іншої наукоємної продукції.

30 травня 2018 р. проект положення про зазначені гранти був розглянутий і затверджений на засіданні Президії НАН України, при цьому

попередньо він обговорювався на спільному засіданні Комісії по роботі з науковою молоддю НАН України та Ради молодих вчених.

Фінансування грантів НАН України відбуватиметься в рамках нової бюджетної програми Академії, спрямованої на підтримку розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень. Порядок використання коштів за цією програмою погоджується і після його затвердження Кабінетом Міністрів України розпочнеться фінансування.

Більш детальна інформація буде надана при оголошенні конкурсу.

([вгору](#))

Додаток 10

06.06.2018

Цього року гранти Президента України на наукові дослідження отримують 63 молоді вчені, – рішення Уряду

Невдовзі 63 науковці можуть отримати гранти Президента України для підтримки досліджень молодих учених на 2018 р. Відповідне рішення 6 червня 2018 р. прийняв Уряд, подавши відповідні кандидатури на розгляд Президента України ([Урядовий портал](#)).

У бюджеті на виплату цих грантів вже закладено 4 млн 125 тис. грн.

Зокрема, передбачається, що вони будуть розподілені наступним чином:

- для докторів наук (до 35 років) – 90 тис. грн кожний;
- для докторантів (до 33 років) – 75 тис. грн кожний;
- для кандидатів наук (до 30 років) – 60 тис. грн кожний.

«Такі гранти є важливим, хоч і недостатнім, інструментом для підтримки нашої наукової молоді, адже вони надаються для того, щоб конкретний науковець мав фінансову основу для проведення власного дослідження. Причому це можуть бути як лише заплановані проекти, так і ті, що вже проводяться», – зазначила Міністр освіти і науки Л. Гриневич.

Переможці, які отримують кошти на власні дослідження, були відібрані з 167 претендентів. Розгляд та відбір поданих заявок здійснювали експерти Ради Державного фонду фундаментальних досліджень.

Серед кандидатів на гранти – молоді вчені як з наукових установ, так і з закладів вищої освіти. Тематика їхніх досліджень є абсолютно різноманітною: від фізичних систем у квантовому просторі та методів виявлення безпілотних літальних апаратів до українського націотворчого проекту П. Стебницького та формування людського потенціалу України.

Остаточне рішення про призначення грантів буде затверджено розпорядженням Президента України.

([вгору](#))

13.06.2018

Українські вчені нарешті зможуть продовжити морські дослідження – кораблі погодились дати силові відомства, – очільник директорату науки Дмитро Чеберкус

Доки Україна шукатиме можливості для відновлення науково-дослідного флоту, що використовувався для морських досліджень та був відібраний Росією разом з Кримом, українські вчені зможуть скористатися суднами низки силових відомств ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Таку пропозицію представники цих відомств, зокрема водна поліція та Держприкордонслужба, озвучили під час наради в МОН щодо розроблення Концепції Державної цільової науково-технічної програми відновлення морських досліджень та науково-дослідницької інфраструктури до 2023 р.

Зокрема, йшлося про те, що на борту суден науковці зможуть на постійній основі робити необхідні заміри та інші дослідження.

«Ми дуже вдячні нашим колегам за таку пропозицію, це справді відкриває для українських морських дослідників низку можливостей, відібраних у нас разом з Кримом. Хоч і тимчасово, але ми втратили більшість наукових морських організацій та вишів з відповідною інфраструктурою – лабораторіями, станціями, флотом тощо. І ми всі маємо розуміти, що відновлення морських досліджень в Україні – це не вузьке питання наукової сфери. Це питання захисту наших національних інтересів, підвищення обороноздатності країни. Тому спільно ми маємо закласти в Концепцію цільової програми ті речі, які дозволять нам вже в найближчі роки відновити знищений потенціал. І паралельно здійснювати ті кроки, які дозволять розвивати українську морську науку вже сьогодні», – наголосив очільник директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Він нагадав, що одним з таких конкретних кроків стало [проведення МОН конкурсу наукових проектів для вишів та наукових установ Міністерства за новим напрямом – морські дослідження. Переможці отримають бюджетне фінансування – від 600 тис до 3 млн гривень чи навіть більше – на 2 чи 3 річний науковий проект.](#)

За підсумками наради учасники домовилися впродовж місяця створити проект Концепції цільової програми та направити її на розгляд усіх зацікавлених відомств. Відтак документ буде внесено для затвердження Урядом.

([вгору](#))

12.06.2018

МОН планує запустити відкритий український індекс наукового цитування до кінця року

В Україні створюють власний відкритий індекс наукового цитування – роботу над цим починає МОН спільно з Державною науково-технічною бібліотекою. Проект дозволить відстежувати публікаційну активність та цитованість українських науковців, видань та установ, оскільки багато з них з різних причин залишаються поза межами таких баз, як Scopus та Web of Science ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Коли йдеться про використання метрик, щоб оцінити публікаційну активність та цитованість українських вчених, наша наукова спільнота нині поділилась на 2 табори. Одні – насамперед представники природничих та технічних наук – наполягають на використанні міжнародних баз Scopus та WoS, що дають власні метрики для оцінки публікаційної активності. Інша частина – переважно представники соціогуманітарних наук – проти такого підходу. Вони мотивують це недостатньою представленістю публікацій цього напрямку у виданнях, що індексуються в Scopus та WoS», – пояснив генеральний директор директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Він відзначив, що в МОН проаналізували цю ситуацію на прикладі європейських країн, які не є англійськими, однак де англійська в науці є дуже вживаною – Польща, Чехія, Данія, Норвегія, Словаччина тощо. Так от у цих країнах за даними 2014 р. показник присутності публікацій зі сфери соціогуманітарних наук в базі WoS становив від 15 (Польща) до 50 % (Данія).

«Це свідчить, що більшість таких публікацій залишається поза межами WoS. А отже – є невидимою для широкої наукової спільноти, коли мова заходить про обрахунок індексів цитування та інших показників оцінювання наукового доробку вченого. В Україні нерідко пропонують використовувати як критерій оцінки ресурс Google Академія. Але навряд чи в ньому ми отримаємо коректний результат, адже він враховує цитування в неперевірених ресурсах та навіть в ЗМІ. Чи є якась інша альтернатива? Зараз в світі дедалі поширенішим стає використання відкритих баз цитування, та, зокрема, ініціативи Initiative for Open Citations, до якої долучилася низка провідних світових видавництв», – зазначив Д. Чеберкус.

У межах цього проекту його учасники можуть безкоштовно обмінюватися інформацією про посилання, таким чином формуючи відкриту наукову базу даних про цитування. Вона містить дані про всі посилання між статтями в тих виданнях, які долучені до проекту.

Саме на основі цієї платформи МОН та ДНТБ планують створити відкритий український індекс наукового цитування. Зокрема, фахівці бібліотеки займатимуться розробкою необхідного програмного забезпечення та інтерфейсу для доступу до бази через сайт ДНТБ.

У підсумку це дозволить проводити пошук у базі даних, встановлювати кількість документів, цитувань для авторів, установ, видань та розраховувати наукометричні показники.

«Чи означатиме це, що МОН примушуватиме університети чи наукові установи включати свої видання до бази даних відкритого індексу наукового цитування, витратити на це додаткові кошти чи втрачати інтелектуальну власність? Однозначно ні. Ключовим словом у назві цієї бази є слово «відкритий», що означає принцип добровільності участі», – підкреслив очільник директорату.

Водночас він додав, що нині вже прийнято всі нормативно-правові акти, які необхідні для заохочення наших видань долучатися до проекту. Перш за все це нова редакція [Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого Наказ МОН від 15.01.2018 № 32](#).

Відповідно до Порядку всі наукові фахові видання в Україні поділяються на 3 категорії. Найвища «А» – ті, що входять до Scopus та WoS. А от для середньої категорії «Б», до якої очікувано протягом двох років увійде найбільше видань, однією із умов є обов'язкове присвоєння кожному опублікованому матеріалу міжнародного цифрового ідентифікатора DOI.

«Цей крок є дуже важливим, адже наявність такого ідентифікатора робить наукову публікацію видимою для професійних бібліометричних систем. Це полегшує її пошук колегами з усього світу та дозволяє відстежувати її цитування. В Україні послугами з присвоєння ідентифікатора DOI здебільшого користуються від агентства Crossref, яке додатково пропонує всім клієнтам безкоштовно долучитися до проекту Initiative for Open Citations. Отже, виконуючи нові вимоги для включення до Переліку наукових фахових видань, українські видавники автоматично виконуватимуть мінімальні технічні вимоги для долучення до відкритого українського індексу наукового цитування. Далі – після надання видавництвом формальної згоди – працюватиме відповідне програмне забезпечення», – розтлумачив Д. Чеберкус.

Паралельно зі створенням технічних можливостей, за рішенням Колегії МОН у Міністерстві сформують робочу групу, до якої увійдуть усі зацікавлені сторони. Вона розробить рекомендації щодо подальшого використання МОН можливостей відкритого індексу.

Планується, що проект запустять до кінця року й він відкриватиме такі перспективи:

- Забезпечить науковців актуальною бібліографічною інформацією;
- Дасть додаткову можливість оцінювати продуктивність вітчизняних вчених, установ та університетів;
- Визначатиме рівень впливовості українських наукових видань, зокрема соціогуманітарних.

([вгору](#))

04.06.2018

Українські виші можуть позмагатися за безкоштовну передплату до баз даних Scopus та Web of Science

Міністерство освіти і науки проведе ще один цикл передплати за кошти бюджету доступу до міжнародних наукових баз даних Scopus та Web of Science для вишів та наукових установ МОН. Це рішення було прийнято після того, як МОН вивчило результати користування базами тими університетами, що виграли конкурс та були підключені в жовтні 2017-го ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Новий цикл відбору також відбуватиметься за конкурсом – його планують оголосити найближчим часом. Під час його проведення враховуватимуть такі показники як кількість публікацій у наукових журналах, що включені до Web of Science та Scopus, можливість надання доступу до баз представникам інших організацій тощо.

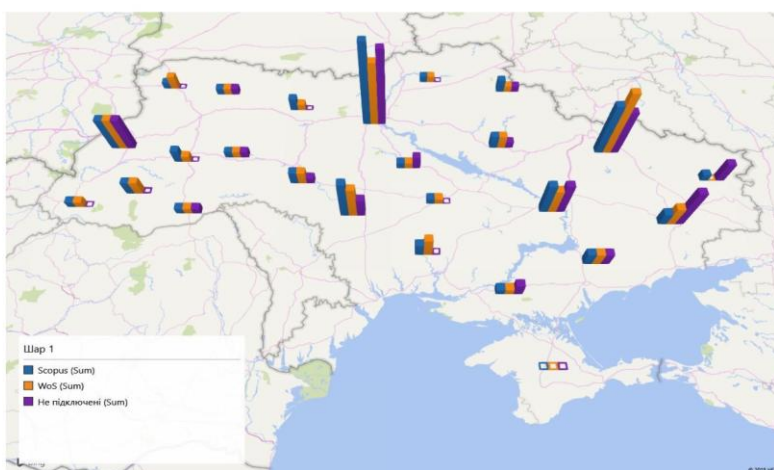
«Торік ми провели конкурс та вперше за кошти держбюджету централізовано підключили до баз 103 українських вишів та наукових установ МОН. Зокрема, 68 закладів отримали доступ до Scopus, 64 – до Web of Science (29 – до обох баз – Ред.). Доступ був розподілений так, щоб охопити ним майже всю країну. У кожному обласному центрі, а також таких містах, як Маріуполь, Кривий Ріг, Кременчук, Мелітополь, зараз є доступ до обох баз даних», – розказав генеральний директор директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Розподіл доступу до наукових електронних баз даних

Назва області	WoS	Scopus	Не підключені
Автономна Республіка Крим	0	0	0
Вінницька область	2	2	1
Волинська область	2	1	0
Дніпропетровська область	4	5	5
Донецька область	3	2	6
Житомирська область	1	2	0
Закарпатська область	1	1	0
Запорізька область	2	2	2
Івано-Франківська область	2	2	0
Київська область	10	13	12
Кіровоградська область	1	1	0
Луганська область	0	1	3
Львівська область	5	5	5
Миколаївська область	3	2	0
Одеська область	5	6	3
Полтавська область	2	2	1
Рівненська область	1	1	1
Сумська область	1	2	1
Тернопільська область	1	2	0
Харківська область	10	8	7
Херсонська область	1	1	2
Хмельницька область	1	1	1
Черкаська область	1	1	2
Чернівецька область	1	1	1
Чернігівська область	1	1	0

Доступ до **Scopus** було надано **68** установам,
до **Web of Science** – **64** установам

Він наголосив, що з першого місяця підключення МОН постійно вивчало активність та динаміку використання абонентами доступу до баз.

«Наразі ми проаналізували інформацію за перші 7 місяців передплати і спостерігаємо досить позитивну тенденцію. Якщо в перший місяць через ці

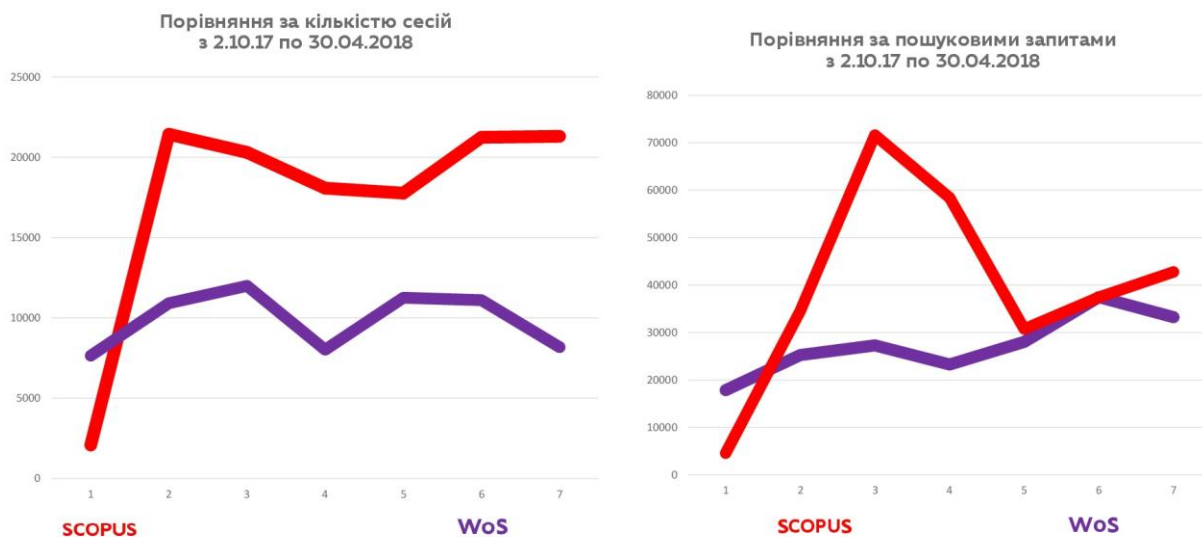
підключення було зроблено 22,5 тисяч запитів, то зараз цей показник зріс більш як втричі – близько 70-75 тис запитів на місяць. А в грудні, наприклад, кількість запитів взагалі перетнула позначку в 100 тисяч. Тобто ми побачили, що користування базами є затребуваним серед українських науковців, допомагає їм інтегруватися в світову наукову спільноту. Тому прийняли рішення про відбір на другий цикл підключення», – зазначив очільник директорату.

Наприклад, найбільша пошукова активність є в таких вишах:

- Вінницький національний технічний університет
- КНУ ім. Тараса Шевченка
- Львівська політехніка
- НТУУ «КПІ»
- Сумський державний університет

Активність користування SCOPUS +WOS

Водночас Д. Чеберкус підкреслив, що МОН окремо звертало увагу на ті заклади, які мінімально використовували можливості передплати. Цю інформацію обов'язково врахують під час нового відбору, щоб продовження передплати за кошти бюджету отримали ті, кому це справді потрібно.

Установи з найбільш високою активністю

Установи з найбільшою кількістю користувальницьких сесій

Назва	Web of Science	Scopus
Дніпропетровський національний університет	1636	465
Львівська політехніка	1103	1170
Національний технічний університет України "КПІ"	728	1120
Національний університет біоресурсів і природокористування України	1647	390
Тернопільський національний технічний університет		5142

Установи з найбільшою пошуковою активністю

Назва	Web of Science	Scopus
Вінницький національний технічний університет	824	11774
Київський національний університет	1326	3264
Львівська політехніка	1389	2482
Національний технічний університет України "КПІ"	2363	3639
Сумський державний університет	1729	3246

«На цей рік на забезпечення передплати було закладено більше коштів, ніж торік, і ми плануємо, що їх вистачить на підключення близько 110 закладів. Але загалом зараз нашою метою є отримання так званої національної ліцензії, яка дозволить підключити до Scopus і Web of science не тільки наші університети та наукові установи, а й заклади, підпорядковані іншим міністерствам – МОЗ, Міноборони, МВС тощо, а також наукові установи НАН та галузевих академій. Але це питання напряду залежить від того, чи отримаємо ми в наступному році більше фінансування для цієї передплати», – додав він.

Довідково: Scopus та Web of Science – визнані в світі міжнародні наукові бази даних. Вони індексують наукові видання за різними напрямками: природничі, технічні, суспільні, гуманітарні науки тощо. Доступ до цих баз дає можливість проводити аналіз міжнародних наукових досліджень, оцінювати значимість отриманих результатів і прогнозувати тренди науково-технічного розвитку. Зокрема, бази дозволяють відстежувати наукову цитованість публікацій.

(вгору)

Додаток 14

Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія / С. А. Давимука, Л. І. Федулова ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». – Львів, 2017. – С. 518–521.

<...> Актуальним питанням для національної економіки України впродовж усього періоду її незалежності залишається забезпечення підвищення рівня мотивованості суб'єктів господарювання до інноваційної

діяльності в умовах обмеженості фінансування освіти, науки й прогресивних технологій. І на сьогодні стратегічним завданням є акцентування уваги на визначенні пріоритетності ідей інноваційного характеру в розвитку економіки, гідного фінансування науково-дослідної діяльності фундаментального і прикладного характеру, на збільшенні обсягів використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі навчальних закладів, на збільшенні питомої ваги наукоємної продукції, на розвитку новітніх секторів економіки (наприклад, пов'язаних з розробкою біотехнологій, інформаційних технологій, нанотехнологій тощо), що загалом має бути спрямовано на поліпшення міжнародної конкурентоспроможності країни і гарантування при цьому відповідних темпів соціально-економічного розвитку та перманентного підвищення якості життя населення.

В умовах упровадження політики децентралізації пошук шляхів усунення більшості регіональних проблем має бути спрямований на визначення внутрішніх механізмів їхнього вирішення в самому регіоні, найбільш ефективним і реалістичним з яких є інноваційно-креативний. В умовах погіршення кон'юнктури на світових сировинних ринках для України стають актуальними завдання диверсифікованості економіки, пошук нових факторів економічного зростання. Таким фактором є креативність і креативні індустрії.

В Україні ж сьогодні, попри те, що цей сектор демонструє значний потенціал розвитку, особливо у великих містах, його державна підтримка має точковий, несистемний характер. Креативні індустрії і креативна економіка не згадуються як пріоритети в національних і регіональних стратегіях розвитку країни, а самі терміни не закріплені в законодавчих і правових актах країни. Наявні статистичні дані підтверджують, що імпорт креативних товарів і послуг в Україні стабільно перевищує експорт, що, з одного боку, свідчить про недостатню конкурентоспроможність галузі на світовому ринку, а з іншого, – про наявність внутрішнього попиту. На державному рівні креативний сектор економіки не отримує достатніх інвестицій з боку державної і регіональної влади. Перевага віддається більш традиційним сферам виробничої діяльності, що не дозволяє формуватися цільовим програмам підтримки креативних підприємств. У містах не розвинена матеріальна інфраструктура, необхідна для створення креативних індустрій: обмежена кількість фізичних майданчиків і платформ для мережевої взаємодії. Міська культура, культура споживання продукції креативного сектору, культура девелопмента просторів та інші культурні феномени, що слугують передумовами формування креативного середовища, ще не стали загальним простором для українських міст. У складних інституційних умовах, а також внаслідок недосконалості освітніх можливостей суб'єкт креативних індустрій (активні творчі професіонали) недостатньо розвинений, креативні професійні співтовариства роздроблені, а міські товариства як основа формування креативного простору й соціальне середовище для

формування ініціатив ще не досягли своєї «критичної маси» для суттєвого впливу на загальний стан соціально-економічного розвитку.

Загальнодержавна та регіональна політика щодо розвитку креативної економіки має ґрунтуватися на усвідомленні її міждисциплінарної природи – економічної, культурної, соціальної, технологічної та екологічної складових. Вона має бути спрямована на забезпечення узгоджених дій владних інституцій, інститутів і механізмів, спрямованих на підтримку розвитку креативних і пов'язаних з ними галузей економіки. При розробці комплексу заходів щодо підтримки індустрій креативного сектору економіки важливо враховувати їх особливості, оскільки сектор перебуває на стику економіки і культури. Недостатній рівень бізнес-освіти у творчих підприємців, альтруїстичний і проектний підходи, складнощі, пов'язані з оцінкою нематеріальних активів, захистом прав інтелектуальної власності, доступом до фінансових ресурсів і т. ін. є наслідком того, що креативні індустрії належать до категорії тих, що розвиваються, а це передбачає, що на різних стадіях їх життєвого циклу потрібні специфічні заходи державної підтримки для зростання і просування.

Для переходу до активних стадій розвитку і забезпечення стійкого зростання сектору необхідно реалізовувати комплексну програму державної підтримки, включаючи такі напрями, як розвиток професійної і бізнес-освіти для креативних підприємців, формування сприятливого комунікаційного середовища, майнова підтримка і розвиток інфраструктури, підвищення доступності фінансових ресурсів, консультаційна підтримка творчих індустрій, формування системи моніторингу і оцінки розвитку креативних індустрій, сприяння їхньому просуванню на українські і міжнародні ринки, формування попиту на унікальні і сучасні культурні продукти, розширення участі місцевих співтовариств в культурному житті міст.

Суттєвий практичний інтерес, особливо для індустріальних регіонів, становить ідея створення креативних кластерів – співтовариств творчоорієнтованих підприємців, які взаємодіють на відносно замкнутій території. Як показує практика, ідеальними місцями для створення креативних кластерів сьогодні стають покинуті заводи та інші споруди індустріальної епохи в центрі міста. Художники і дизайнери, що потребують організації творчого простору, перетворюють їх в місця сучасного мистецтва. Тому креативні кластери розглядаються як важлива складова модернізації міського господарства. При цьому стимулювання розвитку креативних кластерів не має розглядатися виключно як засіб розвитку міського середовища, але і як можливість розвитку власне креативних індустрій.

Для подолання бар'єрів розвитку креативних індустрій в Україні необхідно сприяти виявленню креативного потенціалу та реалізації започаткованих новацій на рівні малого підприємництва. При цьому індивідуальна та колективна ініціатива має бути підтримана виваженою системною політикою. Слід також враховувати, що у сфері підприємництва креативність виступає в кількох значеннях: як елемент інтелектуальної

діяльності (знання, якими володіє підприємець, пошук нестандартних варіантів розв'язання поставлених завдань; можливість багатоваріантності вирішення проблеми), а також як особлива властивість малого підприємництва, що сприяє створенню інноваційних бізнес-моделей функціонування малого підприємства. Окрім того, наявність креативності у розвитку малого бізнесу пояснює його властивість миттєво реагувати на зміни кон'юнктури ринку, сприйнятливість до інновацій, високу мобільність. Перешкодою, що ускладнює розвиток креативних індустрій, найчастіше вважається нестача досвіду й знань у підприємців, незнайомих зі специфікою роботи творчих проектів. Змінити ситуацію допомагає запуск регулярних освітніх курсів для представників бізнесу, а також розробка посібників і настанов зі створення й просування креативних ініціатив.

Становлення і розвиток креативної економіки на теренах України перспективним своїм напрямом має активізацію діяльності та сприяння підвищенню ефективності функціонування інноваційної інфраструктури, особливо її «м'якої» складової. Формування нових і посилення потенціалу наявних кластерів, технопарків, технополісів має здійснюватись за орієнтирами мінімізації витрат, досягнення продуктивності зайнятості, підвищення продуктивності праці, впровадження новітніх технологій і розвитку сучасних систем трансферу знань. Зазначене, своєю чергою, вимагає провадження професійної системи креативного менеджменту, при цьому особлива увага має приділятися системі освіти, покликаний безперервно генерувати інновації, розвивати креативність, готувати висококваліфікованих фахівців, здійснювати трансфер знань та інформації, а також розвивати інноваційну культуру в суспільстві.

Враховуючи всю складність процесу становлення креативної економіки, потрібно усвідомити такі положення, по-перше, цей процес має охоплювати як мету досягнення високих рейтингових позицій серед країн-інноваторів, так і, що особливо важливо, досягнення рівня інноваційних лідерів у наукомістких галузях і сферах діяльності; по-друге, слід враховувати, що цей процес має бути спрямований на реалізацію не лише в інноваційно-орієнтованих, а і в традиційних галузях економіки; по-третє, передумовами становлення креативної економіки в Україні є необхідність реалізації адекватних заходів відповідно до актуальних глобалізаційних тенденцій, дотримуючись принципів відкритості національної економіки і підтримуючи конкурентоспроможні інноваційні ідеї та стимулюючи креативність з боку економічних суб'єктів. Окрім того, в умовах України суперзавданням залишається реалізація механізму поглиблення співпраці держави та бізнесу у напрямі пошуку найбільш перспективних підходів до генерування та ефективного впровадження інновацій і подальшого розвитку національної інноваційної системи з посиленням акцентів на трансфері та комерціалізації інновацій, що, своєю чергою, вимагає розбудови інноваційних екосистем різного рівня.

Загалом проблема теоретичного усвідомлення поняття «креативної економіки» та «креативних індустрій», а також механізмів їх практичного втілення на рівні світової, регіональної та національних економік сьогодні все більше актуалізується, перебуває у постійній динаміці, потребує подальшого дослідження та опрацювання, що становить нові ніші та напрями наукового пошуку. Вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду показало, що ефективно вирішення питань формування об'єктивних передумов для становлення і розвитку нового формату економіки можливо лише на основі розробки науково обґрунтованої концепції подолання системної кризи в базових соціально-економічних стосунках, що забезпечують ефективний розвиток як креативного класу, так і інноваційної економіки загалом.

([вгору](#))

Додаток 15

12.06.2018

Інститут відвідали музейні працівники та науковці з Південної Німеччини

11 червня 2018 р. до Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України завітала група з 25 вчених, музейних працівників, викладачів університетів, співробітників меморіалів з Баварії. Зустріч була підготовлена і організована Інститутом спільно з Українським центром вивчення історії Голокосту ([Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України](#)).

Німецькі колеги цікавилися станом досліджень та викладання трагічної історії 20-го століття на теренах України, зокрема, нацистським окупаційним режимом під час Другої світової війни, вивченням долі військовополонених, примусових робітників, євреїв, ромів, інших жертв злочинів націонал-соціалізму на українській землі. Також сферою зацікавлення гостей Інституту стала сучасна історична політика в Україні, формування відповідальності за пам'ять про минуле.

Інститут представляв на зустрічі провідний науковий співробітник, к. і. н. А. Подольський. Він був також і модератором дуже цікавої, плідної та активної дискусії з науковцями з Німеччини. Колег з Баварії представила п. К. Кудин з Людвиг-Максиміліан Університету з Мюнхену (Ludwig-Maximilians-Universität München). Вона також є координаторкою Німецько-української комісії істориків (Deutsch-Ukrainische Historikerkommission).

Під час відкритої та активної дискусії було порушено і обговорено цілу низку питань щодо культури пам'яті в Україні та Німеччині; сучасного стану національних та релігійних меншин у наших країнах; проблем дискримінації, переслідувань за різними ознакам; виховання міжетнічної та міжрелігійної толерантності в українському та німецькому суспільствах. Особливу стурбованість німецьких гостей викликали вияви антиромського насилля, які останнім часом сталися в різних містах країни, реакція на цю

проблему влади і суспільства. Крім того, німецькі колеги висловили занепокоєння зволіканням українських владних інституцій, в першу чергу Міністерства закордонних справ України, з вступом нашої країни до міжнародної організації IHRA (International Holocaust Remembrance Allianz – Міжнародна цільова група з дослідження, викладання і вшанування пам'яті жертв Голокосту). Наголошувалося, що вступ Української держави до цієї європейської інституції вже давно на часі.

А. Подольський розповів німецьким колегам про наукову діяльність Інституту, зокрема Центру єврейської історії і культури та про педагогічну і наукову діяльність громадської організації Український центр вивчення історії Голокосту, що тісно співпрацює з Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.

Колеги з Німеччини виступили з ініціативою більш тісної співпраці з істориками і політологами України, зокрема, з провідними науковцями Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, Українського центру вивчення історії Голокосту.

([вгору](#))

Додаток 16

18.06.2018

Відбулося засідання президії Національної академії правових наук України

15 червня в Київському регіональному центрі Національної академії правових наук України відбулось засідання президії НАПрН України. Участь в засіданні прийняли почесний президент Академії В. Тацій, президент О. Петришин, перший віце-президент М. Кучерявенко, віце-президент – керівник Київського регіонального центру НАПрН України Н. Кузнєцова, головний учений секретар Академії В. Журавель, радник президії Академії В. Тихий, академіки-секретарі відділень, члени президії Національної академії правових наук України, директори науково-дослідних інститутів НАПрН України, представники регіональних центрів, члени Академії. У засіданні президії також взяли участь віце-президент Національної академії медичних наук України В. Коваленко, ректор Національної академії внутрішніх справ В. Черней, ректор Національної академії Служби безпеки України С. Кудінов ([Національна академія правових наук України](#)).

Засідання президії розпочали з вручення Золотої медалі Національної академії правових наук України І. Тимченку – академіку-засновнику Національної академії правових наук України, дійсному члену (академіку) НАПрН України, Голові Конституційного Суду України у відставці.

На засіданні розглянуто низку важливих питань з діяльності Національної академії правових наук України та її структурних підрозділів, зокрема:

– заслухано інформацію про основні напрямки активізації роботи Київського регіонального центру НАПрН України в 2018 р.;

– затверджено нові редакції положень про Київський регіональний центр Національної академії правових наук України та про Відділ науково-методичного та організаційного забезпечення діяльності Київського регіонального центру НАПрН України;

– при Київському регіональному центрі НАПрН України створено чотири наукових центри: Центр проблем правосуддя та формування єдиної судової практики НАПрН України (керівник – член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор М. Шумило), Центр з дослідження правових проблем розвитку громадянського суспільства НАПрН України (керівник – дійсний член (академік) НАПрН України, доктор юридичних наук, професор Н. Оніщенко), Центр медико-правових досліджень НАПрН України спільно з Національною академією медичних наук України (керівник – член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор М. Стеценко), Центр досліджень проблем кримінальної юстиції НАПрН України (керівник – член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор А. Музика);

– виконуючою обов'язки академіка-секретаря відділення цивільно-правових наук Національної академії правових наук України призначено члена-кореспондента НАПрН України, доктора юридичних наук, професора О. Кохановську;

– затверджено стратегії розвитку Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України та Науково-дослідного інституту інформатики і права НАПрН України;

– обговорено питання підготовки видання «Велика українська юридична енциклопедія» та стан виконання постанови президії НАПрН України щодо підготовки та відзначення у 2018 р. 25-ї річниці з дня заснування Національної академії правових наук України;

– затверджено Тематичний план фундаментальних досліджень наукових установ Національної академії правових наук України на 2019 р.

Окрім цього прийнято низку кадрових рішень та обговорено інші організаційні питання діяльності Національної академії правових наук України.

[\(вгору\)](#)

Додаток 17

04.06.2018

Кузів Л.

Розпочала роботу Міжвідомча науково-методична рада «Геологічні проблеми ізоляції радіоактивних та інших небезпечних відходів у надрах»

В Інституті геологічних наук Національної академії наук України відбулось засідання установчих зборів Міжвідомчої науково-методичної ради (далі – рада) «Геологічні проблеми ізоляції радіоактивних та інших небезпечних відходів у надрах» ([Інститут геологічних наук НАН України](#)).

Рада є міжвідомчим консультативно-дорадчим органом при НАН України і налічує 30 представників. Її створення було затверджено розпорядженням Президії НАН України № 86 від 13.02. 2018 р. Рада створена з метою координації та науково-методичного забезпечення фундаментальних та прикладних робіт з геологічних проблем ізоляції радіоактивних (далі РАВ) та інших небезпечних відходів у надрах, збереження набутих знань та проведення просвітницької роботи з цієї проблеми серед посадовців, які ухвалюють управлінські рішення, фахівців і громадськості.

Членами Ради серед посадовців, за згодою, є представники Державного агентства з управління зоною відчуження (ДАЗВ), Державної інспекції ядерного регулювання України (ДІЯРУ), державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» (ДП «НАЕК «Енергоатом»), Державного спеціалізованого підприємства «Центральне підприємство по поводженню з радіоактивними відходами» (ДСП «ЦППРВ»), Державного підприємства «Державний науково-технічний центр з ядерної та радіаційної безпеки» (ДП «ДНТЦ ЯРБ»), Державного спеціалізованого підприємства «Екоцентр» (ДСП «Екоцентр»), Державного спеціалізованого підприємства «Київський державний міжобласний спеціалізований комбінат» Державної корпорації «Українське Державне об'єднання «Радон», (ДК «УкрДО «РАДОН» ДСП «Київський ДМСК».

Із вступним словом виступили голова Ради академік НАН України В. Шестопапов, який зазначив, що дослідження у контексті створення безпечного сховища для захоронення РАВ необхідно виводити на державний рівень для збільшення їх ефективності та заступник голови Ради перший заступник Голови ДАЗВ О. Насвіт, який зауважив, що агентство (ДАЗВ) зацікавлене у результативній роботі Ради.

На засіданні, в якому взяли участь понад 50 чоловік (члени ради, аспіранти, докторанти, наукові співробітники, представники громадських організацій), доповіді зробили акад. НАН України В. Шестопапов стосовно геолого-геофізичних аспектів ізоляції радіоактивних відходів в надрах України, чл.-кор. С. Шехунова щодо організаційних питань роботи Ради та старший науковий співробітник Ю. Шибецький про скринінг території України стосовно перспектив виявлення перспективних майданчиків для сховищ РАВ геологічного типу.

У дискусії взяли участь головний спеціаліст АТ «КІЕП» П. Корчагін, експерт ДП «ДНТЦ ЯРБ» В. Шендорович, провідний науковий співробітник відділу геології рудних та нерудних корисних копалин Українського державного геологорозвідувального інституту (УкрДГРІ) М. Костенко, декан Навчально-наукового інституту «Інститут геології» Київського

національного університету ім. Т. Г. Шевченка В. Михайлов, головний науковий співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України Є. Яковлев, начальник управління ДІЯРУ Н. Рибалка, головний спеціаліст ДАЗВ О. Таранюк, головний геофізик Державного підприємства «Укргеолкомпанія» Л. Шимків, завідувач відділу гідрогеологічних та еколого-геологічних досліджень УкрДГРІ Н. Люта, начальник відділу перспективного розвитку ДСП «ЦППРВ» М. Береговий, заступник директора Державної установи «Науково-інженерний центр радіогідрогеоекологічних полігонних досліджень» НАН України Ю. Руденко, перший заступник Голови ДАЗВ О. Насвіт, академік НАНУ В. Шестопапов та ін.

У результаті обговорення було прийняте рішення про план робіт на поточний рік та основні стратегічні напрями діяльності Ради.

([вгору](#))

Додаток 18

11.06.2018

КУП НАНУ провів науково-практичну конференцію «Охорона культурної спадщини в Україні: стан та перспективи»

11-12 червня 2018 р. за ініціативою КУП НАН України відбулася в приміщенні Верховної Ради України Всеукраїнська науково-практична конференція «Охорона культурної спадщини в Україні: стан та перспективи» в продовження парламентських слухань «Стан, проблеми та перспективи охорони культурної спадщини в Україні» від 18.04.2018 р. ([Київський університет права НАН України](#)).

Співорганізаторами конференції виступили: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана», Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Інститут культурології Національної академії мистецтв України, Український союз промисловців і підприємців, а її робота здійснювалася за напрямками: правовий; історичний; економічний, культурологічний, мистецтвознавчий.

Метою цієї конференції було визначення сучасного стану об'єктів (проявів) культурної спадщини, дослідження досвіду України й інших країн у пам'яткоохоронній сфері, обговорення проблемних питань охорони культурної спадщини в Україні та шляхів їх вирішення, зокрема й безпосередньою реалізацією принципів, обумовлених низкою Конвенцій ЮНЕСКО в цій сфері.

На адресу організаторів та учасників конференції надійшли привітання, зокрема від Президента Національної академії наук України, академіка НАН України [Бориса Євгеновича Патона](#), Радника Президента України, Віце-президента Національної академії мистецтв України, академіка НАМ

України, доктора філософії, професора, директора Інституту культурології НАМ України [Юрія Петровича Богуцького](#).

Роботу конференції вітальним словом до присутніх відкрив народний депутат України, Голова підкомітету з питань охорони історико-культурної спадщини Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності С. Тарута, закцентувавши на важливості для держави й світу у цілому культурної спадщини України, її охорони й збереження, а також окресливши коло проблемних питань в пам'яткоохоронній сфері України. В своїй доповіді «Організаційно-правові аспекти захисту культурної спадщини України» директор Державної установи «Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України», доктор юридичних наук, професор, академік НАН України Ю. Шемшученко підкреслив, що надзвичайно важливим є збереження об'єктів культурної спадщини України як першоджерел для об'єктивного розуміння історичних і культурних процесів в суспільстві, окреслив діяльність Інституту держави і права за цим напрямом, зокрема назвавши приклад роботи щодо Скіфського золота. Ректор Київського університету права НАН України, професор, Заслужений юрист України Ю. Бошицький в своєму виступі зазначив, що культурна спадщина виступає багатофункціональною системою, яка відображає нерозривний зв'язок часів і поколінь, що проявлена сукупністю успадкованих людством її об'єктів – всіх минулих культурних досягнень суспільства від попередніх поколінь, окремих соціальних груп, осіб і їх історичного досвіду, а її об'єкти є унікальними об'єктами історії, науки, мистецтва й релігії, складають основу національної самобутності й державності, забезпечують культурний розвиток суспільства <...> 12 червня 2018 р. конференцію було продовжено у приміщенні Київського університету права НАН України, де відбулися виступи учасників та дискусії на високому науково-теоретичному рівні, обговорення і ухвалення резолюції конференції тощо.

Учасниками цієї конференції були провідні вчені, аспіранти та студенти вищих навчальних закладів України, фахівці-пам'яткоохоронці, особи зацікавлені пам'яткоохоронною сферою. Матеріали даної конференції сприятимуть розробці проектів змін та доповнень до чинних пам'яткоохоронних нормативно-правових актів України.

(вгору)

Додаток 19

17.06.2018

Перший Національний Форум «Україна 2030»

14 червня в Залі засідань Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського відбувся Перший Національний Форум «Україна 2030» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Участь у ньому взяли керівники та науковці провідних українських вишів, представники профільних державних установ і громадськості. Форум став початком другого етапу обговорення шляхів реалізації положень Доктрини збалансованого розвитку «Україна 2030» – стратегічного документу, що пропонує принципово нову траєкторію економічного розвитку України до 2030 р. Вихід на цю траєкторію дозволить до 2030 р. забезпечити зростання ВВП країни до рівня 710-750 млрд. доларів США.

Перша презентація Доктрини відбулася навесні 2017 р. і впродовж більш як дванадцяти місяців розробники знайомили з її положеннями науковців, підприємців, експертів, громадських активістів і усіх небайдужих громадян нашої країни. Нині перший етап всебічного обговорення Доктрини завершено. За його результатами видано збірник «Україна 2030: Консолідація мислення – консолідація дій», який отримали всі учасники Форуму. В збірнику вміщено аналітичні матеріали та пропозиції щодо можливих варіантів їх рішень, надані науковцями практично з усіх регіонів України. На черзі – об'єднання наукових і практичних зусиль команди Доктрини з найбільш активною частиною українських підприємців та об'єднаними територіальними громадами України. Тож і головною метою Форуму було створити умови і майданчик для консолідації наукової та бізнес-спільнот навколо ідей розбудови процвітаючої України, відштовхуючись від внутрішнього інтелектуального потенціалу українців

Форум проходив у форматі трьох панельних дискусій «Новий суспільний договір, розумне врядування, людський капітал», «Мережевізація, кластери, креативна економіка, активізація економічної діяльності» та «Інвестиційна безпека. Фактор стратегічних комунікацій».

Доповіддю «Форсайт 2018: Загальні закономірності системних світових конфліктів початку XXI століття і їхній вплив на економіку та суспільство» першу панель відкрив ректор КПП ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський. Доповідь ґрунтувалася на матеріалах «Форсайту економіки України на середньостроковому (до 2020 року) та довгостроковому (до 2030 року) часових горизонтах», виконаного під його керівництвом групою науковців Світового центру даних з геоінформатики і сталого розвитку Міжнародної ради з науки (ICSU) при КПП ім. Ігоря Сікорського та Інституту прикладного системного аналізу КПП ім. Ігоря Сікорського та НАН України. Це вже четвертий Форсайт, який зробили дослідники (перший – у 2008 р., другий – у 2015, третій – у 2016), і його було присвячено не лише питанням суто економічним, але й дослідженню чинників, які впливають на розвиток господарчого комплексу країни. Чинників, без урахування яких неможливо побудувати ефективну модель функціонування і розвитку держави. Серед найголовніших доповідей виділив фактор людського розвитку, особливо важливий з огляду на те, що в нинішніх умовах саме людський капітал може стати головним рушієм і каталізатором економічного зростання національної економіки України. Попри, загалом, доволі похмурі обставини, в яких опинилася наша держава,

останнім часом в житті України намітилися й певні позитивні тенденції. Пояснюється це, передусім, низкою інституційних змін. Нехай їх поки що й не відпрацьовано повною мірою, але, за словами М. Згуровського, вони вже почали переорієнтовувати вектори соціально-економічного розвитку країни в бажаних напрямках.

<...> Підсумковим документом Форуму став проект резолюції, в якій визначено головні ризики існування незалежної України, механізми забезпечення її інноваційного розвитку, першочергові дії задля того, щоб економіка країни вийшла з періоду стагнації, ключові цілі та завдання для владних структур, бізнесу і громадян, а також намічено міжнародні індекси, за якими здійснюватиметься контроль за результатами.

Читати більше: <http://kpi.ua/2018-06-14>.

([вгору](#))

Додаток 20

15.06.2018

XIV Міжнародна конференція з проблем корозії та протикорозійного захисту «КОРОЗІЯ–2018»

5–6 червня 2018 р. у Фізико-механічному інституту (ФМІ) імені Г. В. Карпенка НАН України (Львів) відбулася XIV Міжнародна конференція «Проблеми корозії та протикорозійного захисту матеріалів» (КОРОЗІЯ-2018), присвячена 100-річчю Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Захід організували ФМІ імені Г. В. Карпенка НАН України, Українська асоціація корозіоністів, Івано-Франківський національний технічний університету нафти і газу, Європейська корозійна федерація, Національна академія наук України, Львівський національний університет імені Івана Франка.

Конференцію відкрив президент Української асоціації корозіоністів член-кореспондент НАН України В. Похмурський.

У межах цього зібрання було представлено близько 90 пленарних, секційних і стендових доповідей науковців та виробничників із України, Португалії, Мексики, Казахстану, Польщі.

Доповіді присвячувалися фундаментальним аспектам корозії та корозійно-механічному руйнуванню, водневій і газовій корозії, новим корозійнотривким матеріалам та покриттям, інгібіторам корозії, біоцидному захисту, методам досліджень і корозійному контролю, протикорозійному захисту трубопроводів та резервуарів. Найбільшу увагу було приділено корозійно-механічному руйнуванню матеріалів як одному з найнебезпечніших видів корозії металоконструкцій, розробленню методів корозійного моніторингу обладнання, зокрема магістральних нафтогазопроводів, і створенню захисних покриттів.

Із вітальним словом від імені Президії НАН України, Західного наукового центру НАН України та МОН України виступив член Президії НАН України, голова Західного наукового центру НАН України та МОН України, директор ФМІ імені Г. В. Карпенка, академік З. Назарчук.

Він наголосив на важливості й актуальності тематики конференції та закликав доповідачів акцентувати у своїх виступах на практичній стороні використання отриманих науковцями результатів. Попередні подібні заходи проводили так само у Львові протягом 1992–2016 рр. Вони засвідчили значну зацікавленість до її тематики з боку спеціалістів не лише України, а й Великої Британії, Італії, Німеччини, Польщі, Португалії, Туреччини, Угорщини, Фінляндії, Хорватії, Японії та інших країн. Чимало науково-технічних розробок, що демонструвалися на цих заходах, знайшли застосування у вітчизняній промисловості.

Доповіддю «Вплив структури сталей на швидкість корозії, наводнювання та опірність корозійному розтріскуванню у сірководневих середовищах» пленарне засідання відкрив член-кореспондент НАН України, завідувач відділу корозійного розтріскування металів ФМІ імені Г. В. Карпенка НАН України доктор технічних наук, професор М. Хома.

Наукові досягнення одного з факультетів Університету Авейро (CICECO&Department of Materials and Ceramic Engineering, University of Aveiro, Авейро, Португалія) представив у свої доповіді «Active Corrosion Protection by Nanoparticles and Conversion Films of Layered Double Hydroxides» М. Феррейра (Mario G.S. Ferreira).

Під час конференції працював круглий стіл «Протикорозійний захист обладнання нафтогазової, хімічної та енергетичної промисловості», в роботі якого взяли участь представники галузевих інститутів і виробничих підрозділів ПАТ «Укрнафта», ПАТ «Укрнафтохімпроект», УМГ «Львівтрансгаз», ПАТ «Укртранснафта», ТОВ НТП «Екор», ТОВ НДП «Водоочистные технологии», ПАТ «ДТЕК Західенерго».

На завершення конференції відбулося засідання Міжвідомчої науково-технічної ради з проблем корозії і протикорозійного захисту металів, під час якого було ухвалено рішення про подальші кроки з розвитку пріоритетних напрямів вітчизняної науки про корозію та протикорозійний захист.

[Програма XIV Міжнародної конференції з проблем корозії та протикорозійного захисту конструкційних матеріалів «Корозія–2018».](#)

(вгору)

Додаток 21

07-08.06.2018

Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ. III Міжнародна науково-практична конференція «Територіальний розвиток і регіональна

**політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ»
(7 червня 2018 року, с. Світязь, Волинська область)**

7-8 червня 2018 р. у спортивно-оздоровчому таборі «Гарт» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (с. Світязь, Волинська область) відбулася III Міжнародна науково-практична конференція **«Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ»**. За ініціативою Відділення економіки НАН України такі конференції відбуваються щорічно в рамках *Економічних дискусій на Світязі* ([Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України](#)).

Головним організатором конференції вже традиційно виступила Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» (м. Львів), основним співорганізатором – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк).

Метою конференції було обговорення сучасних проблем територіального розвитку та реалізації регіональної політики в Україні, вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів України в контексті сучасних реформ та євроінтеграційних процесів. Особлива увага у доповідях та виступах була приділена питанням нових викликів для державної регіональної політики в контексті процесів децентралізації та реформування адміністративно-територіального устрою в Україні та децентралізації влади, а також проблематиці розвитку українських міст в сучасних умовах.

У конференції взяли участь біля 40 науковців та практиків з різних регіонів України, зокрема з Києва, Одеси, Львова, Луцька, Тернополя та Ужгорода, а також іноземні вчені з Польщі (Варшави, Білостоку, Ярославля). Серед учасників конференції – 4 академіки та 4 члени-кореспонденти НАН України, 12 докторів наук.

Відкрив конференцію директор ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», д. е. н., професор В. Кравців. З вітальним словом до учасників конференції звернувся:

- віце-президент Національної академії наук України, академік НАН України С. Пирожков;
- ректор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, д. б. н., проф. І. Коцан.

У рамках конференції було проведено два тематичні пленарні засідання.

На першому пленарному засіданні **«Регіональна політика в Україні: уроки минулого, виклики сьогодення та найближчі пріоритети»** було заслухано такі доповіді:

- **«Нові виклики для державної регіональної політики»** (доповідач – член-кореспондент НАН України Власюк О., перший заступник директора Національного інституту стратегічних досліджень);

• **«Пріоритети регіональної політики в контексті сучасних викликів і трендів регіонального розвитку»**(доповідач – д. е. н., професор Шульц С., завідувач відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»);

• **«Детермінант регіональної політики – децентралізація»** (доповідач – член-кореспондент НАН України Симоненко В., професор Київського національного торговельно-економічного університету);

• **«Бюджетне вирівнювання як механізм реалізації державної регіональної політики»** (доповідач – д. е. н., професор Сторонянська І., заступник директора з наукової роботи ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»);

• **«Формування привабливого інвестиційного клімату у вирішенні соціально-економічних проблем Українського Придунав'я»** (доповідач – академік НАН України Буркинський Б., директор Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України);

• **«Людський розвиток регіонів України: сучасний стан та проблеми оцінювання»** (доповідач – член-кореспондент НАН України Макарова О., заступник директора Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України);

• **«Підвищення компетентності посадових осіб місцевого самоврядування як пріоритет територіального розвитку»** (доповідач – к. е. н. Надрага В., провідний науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України);

• **«Енергетичні хаби як майбутнє вугільних регіонів»** (доповідач – академік НАН України Амоша О., директор Інституту економіки промисловості НАН України).

У обговоренні доповідей, зокрема, виступили:

• Геєць В. – директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», академік НАН України;

• Симоненко В. – член-кореспондент НАН України;

• Устименко В. – директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України, член – кореспондент НАН України;

• Кравців В. – директор ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», д. е. н., професор;

• Поживанов М. – голова ГО «Фонд муніципальних реформ «Магдебурзьке право»», д. т. н., професор;

• Прокопюк А. – ректор Вищої економічної школи у Білостоку (Польща), д. е. н.;

• Вознюк М. – директор Львівського навчально-наукового інституту банківської справи, д. е. н.;

• Сембер С. – директор Закарпатського регіонального центру соціально-економічних та гуманітарних досліджень НАН України, к. е. н. та ін.

На другому пленарному тематичному засіданні «**Українські міста: проблеми та перспективи. Нові реалії**» було заслухано доповіді:

- **«Жити, а не існувати: як зробити місто комфортним простором. Алгоритм дій для майбутніх мерів»**(доповідач – д. т. н., професор Поживанов М., голова ГО «Фонд муніципальних реформ «Магдебурзьке право»«);

- **«Про зміст цільової програми сприяння розвитку промисловості міста»** (доповідач – академік НАН України Геєць В., директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»);

- **«Міста-центри економічної активності у вимірі цілей інклюзивного розвитку»** (доповідач: д. е. н., професор Мельник М., завідувач сектору просторового розвитку ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»);

- **«Економіко-правові передумови інституціоналізації міських агломерацій в Україні»** (доповідач: член-кореспондент НАН України Устименко В., директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України);

- **«Зміни в структурі населення та функції малих міст північно-східної Польщі»** (доповідач: др. Піотровський Ф., Інститут географії та просторового облаштування Польської академії наук);

За результатами виголошених доповідей проведено плідне обговорення та дискусію. У обговоренні доповідей, зокрема, виступили:

- Геєць В. – директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», академік НАН України;

- Симоненко В. – член-кореспондент НАН України;

- Кравців В. – директор ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», д. е. н., професор;

- Давимука С. – провідний науковий співробітник ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», д. е. н., професор;

- Устименко В. – директор Інституту економіко-правових досліджень НАН України, член-кореспондент НАН України;

- Жук П. – провідний науковий співробітник ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», к. е. н.;

- Сембер С. – директор Закарпатського регіонального центру соціально-економічних та гуманітарних досліджень НАН України, к. е. н. та ін.

Доповіді учасників конференції у формі статей будуть опубліковані у журналі «Регіональна економіка», а пропозиції щодо шляхів підвищення ефективності регіональної політики в Україні будуть узагальнені та у формі рекомендацій скеровані до центральних та регіональних органів влади.

Оркомітет конференції висловлює щирі вдячність ректору Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки д. б. н., професору І. Коцану та голові ГО «Фонд муніципальних реформ

«Магдебурзьке право», д. т. н., професору М. Поживанову за підтримку організації і проведення конференції.

([вгору](#))

Додаток 22

15.06.2018

Чи готове Чорне море до власного «Великого вибуху»? Як Причорноморські країни закладають тіснішу «морську співпрацю»

31 травня та 1 червня 2018 р. морська спільнота відзначала Європейський день моря 2018 (EMD 2018) – щорічну європейську подію, присвячену океанам, морям, узбережжям та їхньому майбутньому. До заходів із цієї нагоди долучилися й науковці НАН України ([Національна академія наук України](#)).

Відзначення EMD вперше відбулося в порту Чорного моря. Заходи тривали в Бургасі (Республіка Болгарія), розташованому на мальовничу чорноморському узбережжі. Відкриваючи перше пленарне засідання, присвячене питанням розроблення загальної морської програми для Чорного моря, Європейський комісар з питань навколишнього середовища, рибальства та морських справ Кармену Велла (Karmenu Vella) зазначив: «EMD цього року дасть вам змогу побачити визначальний момент для басейну Чорного моря. Мої власні прагнення полягатимуть у тому, щоб до 2019 року було розроблено спільну морську програму з конкретними заходами, які беруть на себе партнерські прикордонні держави до 2020 року. Настав час. Я вірю, що Чорне море готове до власного «Великого вибуху»». Підтвердженням цього стала насичена програма EMD 2018.

EMD 2018 – це значуща для європейського морського співтовариства соціо-гуманітарна, науково-організаційна й ділова подія, в рамках якої було проведено 18 семінарів зацікавлених сторін – стейкхолдерів. Відбулися дебати на високому рівні за участі міністрів Причорноморських прибережних держав (Україну представляв заступник з питань європейської інтеграції Міністра інфраструктури України В. Довгань) із питань «Великого Вибуху Чорного моря» («Black Sea Big Bang») і пленарні засідання, зокрема щодо співробітництва в басейні Чорного моря та фінансового забезпечення Європейським Союзом ініціативи Блакитного зростання (Blue Growth).

Як стимулювати стійке блакитне зростання? Як згенерувати інвестиції? Як посилити співробітництво для досягнення економічного буму в Чорноморському регіоні? Як полегшити доступ до фондів ЄС для проектів «Блакитний ріст» і «Співробітництво в Чорноморському басейні»? Ось далеко не повний перелік питань, що обговорювалися під час пленарних засідань.

Проте основою конференції EMD 2018 стали організовані стейкхолдерами тематичні семінари з питань вивчення й розвитку: морського просторового планування; берегового та морського середовища, змін

клімату; морських досліджень, інновацій і технологій; морської й океанської енергетики; аквакультури та сталого рибальства; океанічної грамотності (Ocean Literacy), морських навичок і людського потенціалу; портів як інноваційних хабів, морських кластерів; сталого туризму, прибережних громад; цифровізації та великих масивів даних для морських програм; блакитної біоекономіки, морських біотехнологій; морської безпеки, нагляду й обміну інформацією; співробітництва та стратегії морського басейну тощо.

Програмою конференції також було передбачено проведення тренінгів (зокрема «Copernicus Marine Service (CMEMS) support of maritime activities in the Black Sea») та виставкових заходів. Експозиція EMD тривала паралельно з дводенною конференцією EMD і стала ідеальним місцем для зустрічей зацікавлених сторін, обміну досвідом та обговорення останніх подій, демонстрації інноваційних ідей, продуктів і послуг, пов'язаних із темами конференції.

У підсумку склалося цікаве меню – понад 25 заходів, що охоплюють широке коло актуальних питань, таких як аквакультура, територіальне планування й офшорна енергетика; синя біоекономіка, цифровізація та великі дані; морські дослідження, інновації та освітня грамотність; морське сміття, порти й морська безпека; співробітництво в морському басейні та в галузі державних коштів.

Всі заходи EMD відбулися на території Вільного університету Бургасу за підтримки муніципальної влади.

Напередодні конференції EMD 2018, 30 травня 2018 р. в Бургасі також відбулося чергове, 6-те, засідання експертної групи з підготовки Стратегічної програми досліджень та інновацій (SRIA) для Чорного моря, на якому було остаточно узгоджено для представлення стейкхолдерам під час проведення конференції EMD 2018 проект Візії «Ініціатива «Блакитного Росту» для досліджень та інновацій у Чорному морі» – (Burgas Vision Paper A Blue Growth Initiative for Research and Innovation in the Black Sea).

У роботі групи на запрошення Європейської Комісії було задіяно провідних експертів із Причорноморських прибережних країн – Республіки Болгарія, Грузії, Румунії, Турецької Республіки, України, Республіки Молдова, Російської Федерації, а також експертів, які репрезентували провідні європейські морські інститути й організації. Експерти працювали за широкої підтримки Європейської Комісії.

Учасниками від України стали представники Національної академії наук України: перший заступник головного вченого секретаря НАН України член-кореспондент НАН України В. Ємельянов (м. Київ), кандидат геолого-мінералогічних наук Т. Куковська (Центр проблем морської геології, геоecології та осадового рудоутворення НАН України, м. Київ), доктор економічних наук О. Рубель (Інститут проблем ринку та економіко-екологічних наук НАН України, м. Одеса) та кандидат географічних наук В. Коморін (Український науковий центр екології моря Міністерства екології та природних ресурсів України, м. Одеса).

Наразі визначено загальні принципи, характеристики й пріоритети для Чорного моря. В цілому SRIA спрямовуватиметься на:

- вирішення фундаментальних наукових і прикладних проблем у Чорному морі;
- розвиток продуктів, рішень і кластерів, що є основою чорноморського «блакитного» зростання;
- створення систем критичної підтримки й інноваційних дослідницьких інфраструктур;
- розвиток освіти та кадрового потенціалу.

Планується, що в найближчі місяці буде сформульовано конкретні заходи за цими пріоритетами.

У подальшому зусилля робочої групи концентруватимуться на поглибленні спільного бачення Чорного моря як продуктивної, здорової, чистої, стійкої, стабільної та більш цінної системи. На думку експертів, до 2030 р. необхідно *«поглибити співпрацю Чорноморських громад через міст нових знань, технологій і послуг, а також заохотити швидкий розвиток людських ресурсів та інфраструктури у прибережних і морських галузях з метою розкриття унікальних можливостей для сталого й екологічно сприятливого «блакитного» зростання в Чорному морі»*.

Наголошувалося, що група міжнародних експертів продовжить працювати над розробленням SRIA та спробує залучити до обговорення якнайбільшу кількість відповідних державних і приватних зацікавлених сторін.

SRIA спрямовуватиметься на те, щоб стати базовим документом для морських стратегій, які використовуватимуться як програмний інструмент для визначення національних, європейських та морських басейнових пріоритетів.

У засіданні також брали участь менеджери міжнародних програм досліджень і розвитку Балтійського (BONUS), Середземного (BLUEMED) морів та представник Атлантичного дослідницького союзу (Atlantic Ocean Research Alliance, AORA), які ознайомили учасників засідання з реалізацією, проблемами й досягненнями цих програм. Було наголошено на важливості міжрегіонального співробітництва.

Кінцевим результатом роботи міжнародної експертної групи і конференції стали ухвалені документи:

- Бачення щодо наближення до ініціативи «Блакитного зростання» для досліджень та інновацій у Чорному морі;
- Декларація міністрів: на шляху до спільної морської програми для Чорного моря.

«Я вірю, що в майбутньому для Чорного моря буде запропоновано ще більш вигідні ініціативи, і я сподіваюся, що ми працюватимемо разом у синергії – уряди, муніципалітети, ділові та неурядові організації досягатимуть максимуму», – підсумував Міністр транспорту, інформації,

технологій та зв'язку Болгарії І. Московський, закриваючи пленарне засідання.

([вгору](#))

Додаток 23

20.06.2018

Порівняно з 2017-м цього року інвестиції в шкільну інфраструктуру та цільові субвенції зросли майже в 3 рази, – Лілія Гриневич під час звіту Уряду за 2017 рік

Під час звіту Уряду за 2017 р., 20 червня 2018 р. у приміщенні комітетів Верховної Ради України, міністр освіти і науки України Л. Гриневич розповіла про поступове збільшення фінансування науки. Так, у 2017 р. вдалося збільшити фінансування на 21,4 %. Тенденцію продовжено і в 2018 р., в якому наука отримала ще на 29,6 % бюджетних коштів більше. Таким чином відбулося зростання частки ВВП на науку з 0,3 % у 2016 р. до 0,6 % у 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Зокрема, завдяки зростанню інвестицій у 2017 році було підтримано понад 200 робіт молодих учених, що в 1,6 разів більше, ніж 2016-го. Понад 100 ЗВО та наукових установ МОН отримали доступ до баз даних «Scopus», «Web of Science», в 2017 році МОН профінансовано 1300 фундаментальних і прикладних досліджень», – додала Л. Гриневич.

Вона підкреслила, що зараз існує певний негативний дисбаланс у фінансуванні, в результаті якого з усіх коштів на науку лише 10 % спрямовується на грантове фінансування проектів в університетах.

«В усьому світі саме університетське середовище є потужним джерелом нових наукових ідей та відкриттів. У нас же не існує жодного базового фінансування науки у вишах, яке давало б можливість розвиватися науковим напрямом хоча б у 5-річній перспективі. [МОН ставить собі ціллю впровадити базове фінансування для ЗВО з 2019 року, при цьому воно не розмазуватиметься тонким шаром на всі заклади, а надаватиметься за результатами незалежної та прозорої атестації наукових напрямів вищу», – пояснила Лілія Гриневич.](#)

([вгору](#))

Додаток 24

20.06.2018

Інтерв'ю віце-президента НАН України академіка Сергія Пирожкова щоденній всеукраїнській газеті «День»

Про Національну доповідь «Україна: шлях до консолідації суспільства», яку було представлено під час засідання Президії Національної академії наук України 18 квітня 2018 р., щоденній всеукраїнській газеті «День» розповів

віце-президент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академік С. Пирожков ([Національна академія наук України](#)).

«Вибір теми доповіді було обумовлено тим, що в сучасній ситуації, в якій опинилася Україна, присутній явний незбіг між невідкладною потребою мобілізації суспільства для здійснення рішучих стратегічних кроків у його оновленні та рівнем його консолідації. <...> ...на думку науковців, перед державною владою, політичним та економічним істеблішментом, перед усією інтелектуальною частиною суспільства стоїть невідкладне завдання – запобігти негативній конфронтації в її руйнівних формах та досягти конструктивної консолідації як згуртованості населення навколо спільних цінностей та спільної мети на демократичних та гуманістичних засадах», – говорить учений і пояснює: «Набуття абсолютної консолідації означає тоталітаризм. В умовах відкритого суспільства навряд чи можна говорити про повний перехід від конфронтації до консолідації – це б означало руйнацію живої діалектики системи «опозиція – влада», яка є фундаментальною умовою демократії та сталого розвитку країни. <...> ...поряд із консолідацією у суспільстві завжди маємо конфронтацію. В певних виявах вона може бути навіть каталізатором консолідації. При цьому існує межа, за якою маємо конфронтацію, яка руйнує і консолідацію в соціальній системі, і соціальну систему як таку. Це особливо небезпечно в кризових умовах (фінансово-економічна криза, війна тощо)». При цьому слід пам'ятати, що «навіть досягнення взаємоприйнятної моделі суспільного партнерства автоматично не гарантуватиме повної консолідації усього суспільства».

За словами академіка С. Пирожкова, проаналізувавши результати соціологічних досліджень, учені НАН України виокремили кілька ключових чинників конфронтації в нашій країні, зокрема ціннісні відмінності, бідність, нерозвиненість середнього класу та громадянського суспільства тощо.

«Центром зосередження конфліктогенних ситуацій залишатиметься соціальна сфера. Її стан визначатиметься загальним економічним розвитком країни. Однаковість соціальних потреб громадян України, здавалося б, консолідує їх, але водночас так само і дезінтегрує. Парадоксу тут немає, оскільки задоволення потреб очікується від успіхів у відповідних сферах зайнятості в окремих економічних галузях, відносини між якими є іманентно конкурентними», – зауважує академік.

Як підкреслив С. Пирожков, *«стратегічна модель суспільної консолідації в Україні у своїй основі повинна спиратися на всебічний розвиток середнього класу як основної рушійної сили прогресивних перетворень у країні, що має забезпечити довгострокове економічне зростання та подолання бідності, підвищення добробуту, гідної самореалізації, соціального партнерства, ціннісної толерантності громадян і, врешті-решт, нейтралізує деструктивні фактори конфронтації».*

Докладніше про це, а також про стратегію розвитку консолідації суспільства, основні рівні суспільної консолідації, про суб'єктів, здатних

забезпечити нейтралізацію чинників конфронтації, і про те, завдяки чому Україна може посісти гідне місце в світі, дізнавайтесь з повного тексту публікації: <https://goo.gl/3Nd3Ge>.

([вгору](#))

Додаток 25

14.06.2018

Розпочала роботу Рада з питань інтелектуальної власності під головуванням Степана Кубіва

14 червня під головуванням Першого віце-прем'єр-міністра – Міністра економічного розвитку і торгівлі України С. Кубіва відбулося перше засідання Ради з питань інтелектуальної власності, яка створена для посилення захисту прав інтелектуальної власності в Україні, протидії «патентному троллінгу», боротьби з інтернет піратством, легалізації програмного забезпечення в органах державної влади, організації функціонування Центрів підтримки технологій та інновацій та взаємодії з Вищим спеціалізованим судом з питань інтелектуальної власності ([Урядовий портал](#)).

«Український винахідник та науковець має право на захист своїх розробок, а Україна зацікавлена у стимулюванні та впровадженні результатів інтелектуальної діяльності у реальний сектор економіки. Ми створюємо взаємовигідну, ефективну систему і сьогодні зробили великий крок у цьому напрямку – розпочали роботу Ради з питань інтелектуальної власності. Вона є майданчиком для напрацювання пропозицій щодо реформи у цій сфері», – підкреслив С. Кубів.

Він зазначив, що основними завданнями Ради є координація взаємодії органів виконавчої влади, бізнесу та громадського сектору у сфері інтелектуальної власності; визначення шляхів та механізмів розв'язання проблемних питань, які виникають під час формування та реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності; розробка законодавчих змін у сфері інтелектуальної власності, зокрема щодо розвитку цієї сфери, забезпечення інтеграції України у міжнародний та європейський інтелектуальний простір з урахуванням національних інтересів України, розвитку і реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності тощо.

Заступник Міністра економічного розвитку і торгівлі України М. Тітарчук додав, що Рада є надійною платформою для координації реформи системи захисту прав інтелектуальної власності, яка в свою чергу є відправною точкою та основою для сталого інноваційного розвитку України.

Під час засідання також обговорювалася необхідність запровадження інституції державних інспекторів з питань інтелектуальної власності, питання ефективної роботи регіональних Координаційних рад по боротьбі з порушеннями прав інтелектуальної власності, заслуханий звіт про

проведення інвентаризації та оцінки об'єктів права інтелектуальної власності підприємств (установ, організацій), які створено за державні кошти та затверджений персональний склад Ради з питань інтелектуальної власності.

За підсумками першого засідання Ради С. Кубів дав низку доручень центральним органам виконавчої влади.

Матеріали засідання можна переглянути за посиланнями:

Презентація Рада з питань інтелектуальної власності <https://bit.ly/2LOFBKt>.

[Доповідь заступника міністра М. Тітарчука «Інвентаризація об'єктів промислової власності».](#)

Презентація щодо запровадження інституції державних інспекторів з питань інтелектуальної власності <https://bit.ly/2HNmvSP>.

[Доповідь заступника міністра М. Тітарчука щодо запровадження інституції державних інспекторів з питань інтелектуальної власності.](#)

Довідково. Рада з питань інтелектуальної власності – консультативно-дорадчий Урядовий орган, створений згідно з постановою Кабінету Міністрів від 7 лютого 2018 р. № 90 для за ініціативою Мінекономрозвитку для координації процесів функціонування і розвитку системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. У першому засіданні Ради з питань інтелектуальної власності взяли участь міжнародні експерти, фахівці державних інституцій США, ЄС та України, очільники правоохоронних структур та судової гілки влади, лідери громадських об'єднань та галузевих асоціацій, науковці та представники правовласників.

([вгору](#))

Додаток 26

13.06.2018

Писаревський М.

Креативність у підприємництві: як народжуються інновації?

Креативність, бізнес та інновації: як пов'язані ці явища? Чи потрібна у підприємницькій діяльності творчість як інструмент для створення інноваційних продуктів? ([Дім інновацій](#)).

Термін «підприємницька діяльність» різні словники та енциклопедії визначають трохи по-різному. Але в кожному тлумаченні так чи так буде сказано, що це діяльність з метою прибутку і всі ризики цього процесу покладаються безпосередньо на підприємця – організатора бізнесу. Підприємець ризикує своїми ресурсами – часом, грошима – і сам за них відповідає. Щоб мінімізувати ці ризики, бізнесмен прагне одного: створити продукт, який буде максимально затребуваний ринком. Ну а ринок ліпше сприймає товари та послуги, які дають певні переваги споживачам.

Водночас інновації сприяють якісному зростанню з точки зору ефективності, що робить їх священним Граалем підприємницької діяльності. Економіка в новітній історії майже цілком пов'язана з інноваціями. Якщо

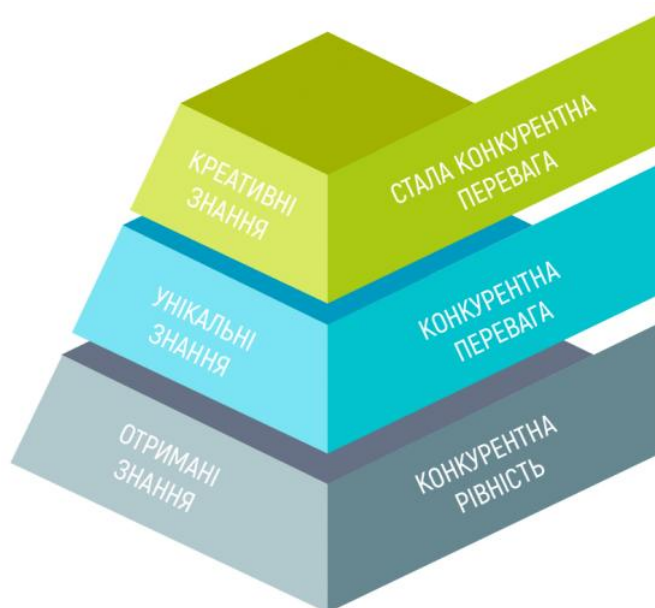
взяти будь-який рейтинг найбільших або найдинамічніших компаній у світі, ми зауважимо, що перші місця в ньому посідають ті, бізнес яких ґрунтується на інноваціях. Наприклад, світовим лідером за ринковою капіталізацією експерти [PwC](#) вже кілька років називають компанію Apple, діяльність якої побудовано на розробці та впровадженні інновацій. Загалом більшість компаній у таких рейтингах походить зі сфер технологій, обслуговування та фінансів (із потужною технологічною складовою). Тож інноваційний компонент у бізнесі часто супроводжується успіхом компанії у фінансовому плані.

ІННОВАЦІЇ = ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

Створення інноваційних розробок, продукції, реорганізація процесів безпосередньо пов'язані з інтелектуальною діяльністю. А якщо говорити конкретно – із творчою діяльністю людини. За кожним винаходом або раціоналізаторським нововведенням стоїть творчість конкретних людей, їхні фантазія і нові ідеї. Тому креативність у підприємницькій діяльності сьогодні є одним із найважливіших чинників комерційного успіху.

Три категорії знань

Під час дослідження природи знання і розвитку креативності у працівників розумової праці американські вчені Девід Хенард і Енн МакФедьєн [розподілили знання на категорії](#) відповідно до джерела їхньої появи та описали, як ці знання допомагають у роботі (в нашому випадку – у бізнесі). Так, за категоризацією дослідників, усі знання поділяються на **отримані** (які було одержано від іншого носія), **унікальні** (поєднують відомості з різних галузей і набуті окремим індивідумом унаслідок його діяльності) та **креативні** (створені людиною у процесі творчого переосмислення різних факторів, об'єднання даних, отриманих з різних джерел).

Якщо перекласти ці поняття мовою підприємництва, то слова дослідників можна трактувати так: у бізнесі **отримані**

знання забезпечують *конкурентну рівність* з іншими гравцями ринку, **унікальні знання** можуть обіцяти *конкурентну перевагу*, а **креативні знання** гарантують *сталу конкурентну перевагу*. У контексті роботи американських науковців ішлося про те, що певні переваги бізнесу дає більша кількість працівників розумової праці зі знаннями вищих рівнів.

Фундаментальні знання – набуті – це базовий ресурс, без них підприємницька діяльність неможлива зовсім. Запас набутих знань формується у людини або компанії весь час існування і становить основний багаж інформації, що зберігається і використовується в процесі роботи. Накопичення цих даних відбувається (для фахівця) за допомогою читання, спілкування, навчання у відповідних освітніх закладах або на практичних заняттях, майстер-класах. Розвиток когнітивних здібностей, можливість отримання знань вищого рівня – унікальних і креативних – залежать від кількості та якості засвоєних базових набутих знань.

Бізнес, що накопичив базу **набутих знань**, із якими за конкурентного паритету можна здійснювати діяльність на ринку, здатний перейти на наступний рівень – конкурентної переваги. При цьому дослідники, зайняті в галузі маркетингу, особливо наголошують, що залежність від набутих знань обмежує творчий процес, уповільнює його і послаблює. Конкурентні переваги підприємства, якщо вони побудовані лише на інтенсивнішій праці робітників чи більшій їх кількості, в умовах ринкової економіки легко нівелюються конкурентами, оскільки не містять ноу-хау, не ґрунтуються на нових знаннях, недоступних іншим учасникам ринку, – зокрема, на інноваціях.

Зовсім інша ситуація з **унікальними знаннями** – ними можна назвати якісь ноу-хау окремих співробітників або фірмові технології, методи, процеси, створені шляхом поєднання теорії та практики. Вони виникають, наприклад, коли набуті знання використовують у нетрадиційний спосіб – застосовують навички, освоєні в одній сфері, в іншому напрямку діяльності, на стику різних галузей тощо. Формування таких знань дає компанії унікальний досвід і запас інформації (звідки й походить назва «унікальні знання»).

А от інновації, як стверджують дослідники, належать до сфери **творчих знань**. У цій, найвищій серед усіх трьох, царині виникають абсолютно нові знання – відповіді на питання, яких доти не існувало. Також за допомогою творчих знань може бути створено **новий** продукт, методику чи процес для тих напрямів діяльності, де попередні рішення були значно **менш ефективними**. І в цьому сегменті знань закладено потужний потенціал для новаторського, проривного розвитку наявного бізнесу, побудованого на інноваціях. Відповідно, знання такого роду, набуті шляхом застосування творчості, креативного мислення, стають у підприємницькій діяльності найважливішим ресурсом.

Класична схема підприємницького процесу передбачає сім етапів – від бажання діяти до формування ідеї та, нарешті, готового продукту.

1. Генерування ідеї – тут відбувається зародження самого бізнесу, виникає розуміння, куди буде спрямовано зусилля.

2. Зародження – це стадія розпізнавання проблеми, для розв’язання якої докладатиме зусиль підприємець.

3. Підготовка – стадія, на якій з’являються варіанти раціоналізації з метою розв’язання проблеми.

4. Визрівання – на цій стадії відбувається обдумування варіантів, прийняття рішення про те, яким із них скористатися.

5. Техніко-економічне обґрунтування — готову розробку (поки що «на папері») оцінюють щодо можливості отримання прибутку, простоти реалізації тощо.

6. Реалізація – власне процес створення продукту.

7. Перевірка – на стадії валідації готовий продукт випробують в умовах реального використання.

Ми розуміємо, що на будь-якому із цих етапів можливе повернення на попередню стадію в разі, якщо зворотний зв’язок покаже неефективність або навіть марність задуму, з якого мав вирости конкурентний продукт. Цей зворотний зв’язок передбачає не відображену у схемі спробу критично оцінити будь-який аспект завдання на будь-якому етапі.

То чому ж креативність така важлива для підприємництва, особливо у сфері інновацій, якщо оцінювати її необхідність з огляду на цю схему? Річ у тім, що творчість є у схемі буквально на кожному етапі.

Як ми вже з’ясували раніше, конкурентну перевагу дають унікальні або креативні знання, які можуть з’явитися на першій стадії процесу підприємництва: під час генерування ідеї. Створення нової ідеї, безумовно, креативний, творчий процес. Найбільшу перевагу підприємцю дає створення не просто нової ідеї, а насамперед інноваційної ідеї – яка очевидно, вже реалізована у продукті, стане затребуваною на ринку завдяки своїм перевагам.

Загалом, будь-який з етапів спонукає підприємця і його команду до творчого підходу. Креативність допоможе швидко і ефективно пройти всі стадії визрівання ідеї у продукт. Інновація народжується там, де її автор замислюється над проблемою, яку до нього ніхто не виявив або ж виявив, але визначив як «нерозв'язну», – і замислюється творчо.

Креативність допомагає у підприємстві не тільки створювати інновації в наявних сферах, а й відкривати нові ніші на ринку. За допомогою творчого підходу, застосування відомих методів у різних сферах діяльності, на стику різних дисциплін, об'єднання різних підходів, створюють інноваційні продукти й сервіси. Так в останні кілька десятиліть зародилися цілі галузі: згадаймо електронну комерцію, соціальні мережі, застосування штучного інтелекту у фармакології, ІТ, дослідження космосу...

Деніел Гоулман, американський письменник, психолог, науковий журналіст, який досліджував тему креативності та інноваційності підприємництва, свого часу [висловився так](#): «Зв'язок між творчістю і комерційним успіхом дуже важливий, проте його часто не беруть до уваги. Підприємці воліють думати про свою справу як про щось дуже організоване і стратегічне. Звісно, так і має бути, але бізнес не може досягти успіху, особливо в сучасних конкурентних умовах, без інновацій. А інновації залежать від творчості. Креативність – це вхід у процес, який в ідеалі призведе до інновацій».

([вгору](#))

Додаток 27

04.06.2018

Кирпач К., менеджер з розвитку компанії Innovative Fuel Solutions

10 рослин, з яких Україна може виготовляти пальне

Українські аграрії вже вирощують культури, придатні для виробництва біоетанолу та біодизеля. Як використати весь потенціал таких рослин? ([Дім інновацій](#)).

Поки Tesla на чолі з І. Маском [нарощує виробництво електрокарів](#), двигуни внутрішнього згоряння тримають свої позиції. Для роботи їм, як і раніше, потрібне пальне.

Зазвичай пальне виготовляють із нафтопродуктів. Але є альтернатива: біоетанол та біодизель, сировиною для яких служать рослини. Це відновлювані джерела енергії, до того ж виробляють їх із сировини, яка буквально росте у нас під ногами.

В Україні є всі передумови для виробництва екопального. По-перше, у нас аграрна країна з великими обсягами вирощування культур для харчових потреб. За [даними](#) Державної служби статистики, у 2017 р. під зернові та зернобобові культури було відведено 14,6 млн га земель, під технічні – 9,16 млн га, під кормові – 1,8 млн га.

По-друге, Україна є енергетично залежною: імпортує бензин, дизельне пальне, газ, ядерне пальне та навіть вугілля. Своїх енергетичних ресурсів нам не вистачає, щоб задовольнити внутрішні потреби.

Отже, замість того щоб лише експортувати рослинні продукти, можна було б виготовляти альтернативні види рідкого пального – як на експорт, так і для споживання на внутрішньому ринку. Саме так чинять європейські країни, які імпортують рослинні олії та переробляють імпортовані продукти на біопаливо. Зовнішньоекономічна служба сільгоспдепартаменту США [порахувала](#), що понад 5 % усього пального, яке ЄС використовує в транспортній сфері, – це біопальне. Згідно з директивою про відновлювані джерела енергії [2009/28/EC](#), до 2020 р. частка відновлюваного пального у транспортній сфері кожної країни ЄС має скласти не менше 10 %. А отже США бачать зростання попиту на рідке біопальне та потенціал для його експорту до Європи.

В Україні виробництво альтернативного рідкого пального фактично відсутнє. Працюють лише міні-виробництва для задоволення власних потреб. Але ми вже робимо перші кроки на законодавчому рівні для розвитку внутрішнього виробництва біопального. У Верховній Раді перебуває законопроект [№ 7348](#), що має поліпшити ситуацію з виробництвом відновлюваного палива. У квітні цього року в парламенті також з'явився [проект постанови](#) про прийняття цього законопроекту за основу.

«Дім інновацій» розібрався, які рослини за своїми властивостями є оптимальними для виробництва біопалива. Більшість із них уже росте в Україні.

Ріпак

Люди століттями використовують ріпакову олію для приготування їжі та освітлення своїх домівок. Сьогодні ріпак є повноцінною сировиною для виробництва біодизеля, особливо у Європі. Тому не дивно, що в Україні з її родючими ґрунтами, достатньою кількістю опадів та помірним кліматом ріпак є досить популярною культурою і займає 785 000 га. При цьому він є чудовою сировиною для виробництва екологічного пального. Ба більше: олія, яку дає ця рослина, має майже [ідеальний жирнокислотний склад](#) для виробництва якісного біодизельного пального. Висока врожайність ріпаку дає змогу підтримувати [рентабельність](#) його вирощування, а також виробництва ріпакової олії, що безпосередньо перетворюється на біодизельне пальне. Біодизель, виготовлений з ріпаку, є дуже ефективним, особливо для важкої техніки, і фермерські господарства можуть його виробляти самі для себе.

Соняшник

Соняшник здебільшого вирощують для харчових потреб. Це і олія, і насіння, що містять вітаміни та багато поживних речовин. Соняшник може бути вирощений в різних ґрунтових умовах, але дає найбільші врожаї в добре дренованих ґрунтах із високим вмістом вологи. Хоча і менше за ріпак, але він також виснажує родючі землі. Тому використання цієї рослини для

переробки на пальне довго було нецікавим. Однак соняшникова олія – це чудова сировина для виробництва біодизельного пального, вона фактично має такий самий якісний склад, як і ріпакова.

Україна є [провідним світовим експортером](#) соняшникової олії. З огляду на високі показники експорту олії (як соняшникової, так і ріпакової) і те, що виробництво біодизеля не потребує складного обладнання, доцільно було б використовувати сучасні технології виготовлення такого пального в Україні. Адже у Європі з української олії вже виробляють біодизель із непоганою рентабельністю. Крім того, соняшникове пальне екологічніше за дизель нафтового походження, бо виділяє менше монооксиду вуглецю під час згоряння у двигуні.

Соя

За [площею посівів](#) соя випереджає інші олійні культури в США, що дає змогу виробляти величезні кількості соєвої олії. Тож не дивно, що Сполучені Штати є [найбільшим у світі](#) виробником соєвої олії – понад 10 млн т на рік. Це робить сою доступною сировиною для виготовлення біопалива. Соя є основною культурою в більшій частині Північної Америки, Південної Америки та Азії.

У 2017 р. [посівні площі сої в Україні](#) становили майже 2 млн га, що робить цю культуру перспективною в нашій країні для одержання біопального. Сама рослина містить порівняно небагато олії – до 20 %, тоді як ріпак та соняшник можуть містити більше 40 %. Та це не заважає успішно використовувати сою як одне з основних джерел для виробництва біодизельного пального.

Ятрофа

Можливо, ви ніколи не чули про ятрофу, але в останні роки ця рослина шаленими темпами [набирає популярності](#) серед виробників біодизельного пального. Ятрофа – тропічний чагарник отруйний для людей і худоби, але найбільш важливим є той факт, що насіння виду *Jatropha curcas* містить до 40% олії. Рослина, тривалість життя якої може сягати 50 років, швидко росте і дає врожай навіть на землях, постраждалих від посухи або шкідників. Але незважаючи на таку невибагливість, для одержання максимальної кількості олії все ж потрібні родючий ґрунт і періодичне зрошування.

Найбільшими виробниками ятрофи є [Індія](#) та країни Африки. Сьогодні індійська біодизельна промисловість розглядає цю рослину як чи не [головний ресурс](#) для виготовлення екопального, при цьому використовуються землі, непридатні для вирощування харчових культур. Водночас науковці продовжують виводити кращі сорти, із більшою врожайністю, а низка африканських країн фінансує такі дослідження, адже пов'язує свою майбутню енергетичну незалежність саме з ятрофою.

Пшениця

Пшениця – широковідома культура, особливо в Україні. Передусім вона асоціюється у нас із запашним і смачним випеченим хлібом. Також пшениця є однією з багатьох рослин, з яких можна одержати етиловий спирт. І не

тільки для виробництва горілки, а й для [живлення бензинових двигунів](#). Звичайно, використовувати чистий етиловий спирт як повноцінне пальне для двигунів внутрішнього згоряння поки що неможливо. Але це і не потрібно, бо етиловий спирт можна додавати до звичайного бензину, з яким він чудово змішується і [утворює композицію](#) із властивостями повноцінного бензину, наприклад, марки А95.

Біоетанол отримують у результаті спиртового бродіння з наступною ректифікацією. На відміну від харчового спирту, паливний біоетанол майже не містить води (менше 0,1 %). Основну його масу складає етиловий спирт із незначною кількістю інших спиртів (наприклад, метилового), що робить його непридатним для харчування, але ефективним у паливних сумішах для автомобільних двигунів.

Кукурудза

Альтернативою пшениці як сировині для одержання етанолу є кукурудза. Це одна з найдавніших культур, яку вирощували племена майя та ацтеків у Центральній Америці для своїх харчових потреб. Відтоді кукурудза стала дуже розповсюдженою у Північній Америці. Сьогодні основним виробником кукурудзи у світі є [США](#) з обсягом більше 350 млн т на рік. Тому й не дивно, що технології виробництва етанолу з кукурудзи у Сполучених Штатах відіграють важливу роль і галузь постійно розвивається.

Для отримання спирту в процесі бродіння використовують лише зерна кукурудзи, тому що це виходить дешевше, ніж використання всієї рослини. Адаже в стеблах та листі кукурудзи міститься целюлоза, яку важче і дорожче перетворити на етиловий спирт. Проте дослідники намагаються зробити цей процес більш економічним. Науковці з Університету штату Мічиган [вивели штам кукурудзи](#) з особливими ферментами, що полегшують перетворення целюлози на цукор, із якого потім одержують етанол. За словами дослідників, їхнє досягнення зробить виробництво етанолу з рослинних відходів дешевшим і менш трудомістким.

Буряк

Цукровий буряк придатніший для виробництва етанолу, ніж кукурудза. Буряк не такий вибагливий до клімату і потребує менше води й посівних площ для вирощування. Крім того, важливою перевагою виробництва етанолу з буряків є простота їхньої обробки. Щоб отримати етанол, скажімо, із кукурудзи, треба спершу розщепити крохмаль до цукру, а з цукровими буряками [ця стадія не потрібна](#). Це знижує собівартість виробництва етанолу. Крім того, в процесі перетворення буряку на цукор та етанол він дає мало відходів, оскільки значну частину вихідної сировини можна перетворити на паливо і добрива.

За минулий рік Україна [переробила на цукор](#) понад 14 млн т буряку. При цьому внутрішні потреби у цукрі повністю задовольняються. Тобто є реальні перспективи переробки цукру на етиловий спирт, котрий можливо буде використовувати як пальне. Крім того, цукрове виробництво дає відходи ([мелясу](#), жом), які також є [сировиною для паливного етанолу](#). Тож у наших

умовах (багато цукрових заводів, більшість яких не функціонує) цукровий буряк – одна з найвигідніших сировинних рослин для виробництва альтернативного екологічного спиртового бензину.

Цукрова тростина

Цю багату на цукор культуру масово вирощують у Південній Америці, зокрема, для виробництва біоетанолу. Клімат материка надзвичайно сприятливий для вирощування цукрової тростини, і такі країни, як Бразилія, не змарнували свого шансу. Коли ціна нафти піднялася, уряд країни закликав своїх фермерів висаджувати більше цукрової тростини. Бразилія вклала мільярди доларів, щоб здійснити перехід від пального з нафтопродуктів до етилового спирту, і в результаті етанол із цукрової тростини став дешевшим за бензин. До середини 1980-х рр. [кожен водій Бразилії](#) кермував автомобілем, який працював на суміші етанолу з бензином. Сьогодні, майже всі автомобілі в цій країні мають двигуни, які можуть працювати на бензині та етанолі. Виготовлення етилового спирту із цукрової тростини в шість разів дешевше, ніж виробництво з кукурудзи. Вирощування тростини потребує менше хімікатів, зокрема пестицидів і добрив, тому є економічно доцільним, особливо в країнах Південної Америки.

Дослідники на цьому не зупиняються. Вчені з Іллінойського університету (США) [створили](#) генно-модифікований сорт цукрової тростини, який можна вирощувати на малородючих землях, непридатних для харчових культур. Крім того, цей сорт містить більше олії за немодифіковані сорти і при цьому зберігає майже таку саму кількість цукру. Це дає змогу одночасно добувати з рослини два види біопального – біоетанол та біодизель, що робить процес ще рентабельнішим і технологічнішим.

Цукровий сорго

Цукрове сорго – це чудова [альтернатива](#) кукурудзі, цукровій тростині та цукровому буряку. Вирощування цієї рослини для одержання біопалива надзвичайно привабливе, оскільки цукрове сорго можна успішно [культивувати в посушливих районах](#), щоб не займати кращих сільськогосподарських земель.

Науковці не так давно зацікавилися цією рослиною як джерелом етилового спирту. Цукрове сорго має високі врожайність (130 т/га) і вміст цукру (15–25 %). Вітчизняні дослідники з Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України вже [почали розробку](#) ефективної та економічної технології виробництва паливного етанолу із сорго. Тож можна сподіватися, що цукровий сорго в майбутньому являтиме реальну альтернативу цукровому буряку в Україні.

Водорості

Найбільшим недоліком згаданих вище рослин є потреба у великих площах землі, яку слід виділити для їхнього вирощування. Водорості позбавлені цього недоліку і можуть давати більше рідкого пального з квадратного метра зайнятої площі, ніж наземні посівні рослини. Для швидкого росту водоростей потрібен постійний доступ до сонячного

проміння та великої кількості вуглекислого газу. Це можливо реалізувати, якщо розташовувати установки для вирощування водоростей біля промислових об'єктів із постійними викидами CO₂ в атмосферу, – тим самим буде утилізовано шкідливий парниковий газ, що не встигатиме піднятися навіть на пару метрів від землі.

Цікаво, що водорості залежно від їхнього виду можуть виробляти різні хімічні компоненти біопалива: [етиловий спирт](#) для бензинових двигунів, [рослинну олію](#) для виготовлення біодизеля, навіть [«біонафту»](#), яку можливо перетворити на кілька видів пального. Це дає підстави говорити про багатий енергетичний потенціал водоростей, і сьогодні вчені наполегливо працюють, щоб створити енергоємні водні рослини та рентабельні технології виробництва рідкого пального з водоростей.

([вгору](#))

Додаток 28

25.06.2018

Триває українсько-литовський науковий проект «Орнаментика етнографічного текстилю Західної України та Литви: універсальні й унікальні параметри»

Співробітники відділу народного мистецтва Інституту народознавства НАН України спільно зі співробітниками Каунаського технологічного університету і працівником Музею народного побуту Литви в с. Румшішкес продовжують реалізувати міждисциплінарний дослідницький проект «Орнаментика етнографічного текстилю Західної України та Литви: універсальні й унікальні параметри» (2018–2019), який фінансується Міністерством освіти і науки України та Науковою радою Литви ([Національна академія наук України](#)).

Мета цього дослідження – визначити універсальні й унікальні параметри орнаментики етнографічного текстилю як соціокультурного феномену, що постійно розвивається та відтворює інформацію про місце і час творчості, менталітет її учасників.

Упродовж 11–14 червня 2018 р. відбулася друга зустріч українських і литовських учених. Українські мистецтвознавці, литовські технологи й етнографи продовжили спільні науково-дослідницькі студії на території музею просто неба в Румшішкесі (район Кайшядоріс, Литовська Республіка).

У рамках зустрічі пройшов підготовлений львівськими мистецтвознавцями науковий семінар «Західноукраїнський етнографічний текстиль у дослідженнях учених львівської мистецтвознавчої школи».

Вивчення артефактів народної матеріальної культури литовців та українців триватиме до кінця 2019 р. Основним результатом співпраці стане низка науково-популярних і наукових статей, присвячених орнаментальним особливостям творів українського й литовського текстилю як одного з найдавніших видів народного мистецтва.

([вгору](#))

02.07.2018

Відбулася виїзна наукова сесія «Актуальні проблеми підвищення надійності та ресурсу сучасних авіаційних газотурбінних двигунів та шляхи їх вирішення», присвячена 100-річчю НАН України

20–21 червня 2018 р. на базі ДП «Івченко-Прогрес» (м. Запоріжжя) – визнаного лідера в галузі розроблення сучасних авіаційних газотурбінних двигунів, відбулася сесія наукової ради з проблеми «Механіка деформівного твердого тіла» за порядком денним: «Актуальні проблеми підвищення надійності та ресурсу сучасних авіаційних газотурбінних двигунів та шляхи їх вирішення» ([Національна академія наук України](#)).

Сесію було організовано на виконання постанови Президії НАН України від 15.04.2017 № 66 та в межах реалізації положень Концепції розвитку НАН України на 2014-2023 рр. щодо підвищення ролі наукових рад у координації актуальних наукових досліджень, в першу чергу для високотехнологічних галузей промисловості України, однією з яких є авіаційне двигунобудування.

Наукова рада постійно проводить виїзні сесії на провідних підприємствах України, де розглядаються питання науково-технічного співробітництва наукових установ та промислових підприємств і конструкторсько-проектних організацій із вирішення питань підвищення надійності й довговічності об'єктів машинобудування.

У роботі сесії взяли участь провідні вчені академічних наукових установ і закладів вищої освіти, зокрема Інституту проблем міцності імені Г. С. Писаренка НАН України (м. Київ), Інституту технічної механіки НАН України і ДКА України (м. Дніпро), Фізико-механічного інституту імені Г. В. Карпенка НАН України (м. Львів), Інституту прикладних проблем механіки і математики імені Я. С. Підстригача НАН України (м. Львів), Полтавської державної аграрної академії та інших, а також фахівці підприємств авіаційного двигунобудування.

Сесію відкрив заступник голови наукової ради, заступник директора з наукової роботи Інституту проблем міцності імені Г. С. Писаренка НАН України доктор технічних наук, професор А. Зіньковський, який відзначив, що основна задача сесії – висококваліфіковане оцінювання стану та перспектив розвитку фундаментальних і прикладних досліджень у галузі авіаційного двигунобудування.

Із вітальним словом до учасників сесії звернувся голова Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України, академік-секретар Відділення механіки НАН України академік А. Булат, який побажав присутнім плідної роботи, а головне – зміцнення науково-технічного співробітництва науковців із промисловістю у вирішенні актуальних задач, котрі виникають при створенні й експлуатації двигунів.

Із доповідями про нагальні проблеми, над вирішенням яких працюють розробники та виробники сучасних авіаційних газотурбінних двигунів,

виступили генеральний конструктор ДП «Івченко-Прогрес» доктор технічних наук І. Кравченко та начальник управління головного конструктора АТ «МОТОР СІЧ» К. Подгорський.

За результатами всебічного обговорення питань, винесених на порядок денний сесії, було сформовано основні напрями науково-технічного співробітництва, спрямовані на реалізацію такого пріоритетного напрямку розвитку науки і техніки як виробництво конкурентоспроможних на світовому ринку виробів авіаційного двигунобудування, що неможливо без розроблення методів і засобів підвищення їхньої надійності та довговічності. Для цього передбачається подальше зміцнення творчих зв'язків між науково-дослідними інститутами та підприємством, надання науково-практичних консультацій, підвищення кваліфікації інженерно-технічних працівників підприємства, підготовка спільних наукових публікацій.

([вгору](#))

Додаток 30

27.06.2018

Засідання Президії НАН України

Оцінюючи співробітництво Академії та Акціонерного товариства «Турбоатом», академік НАН України Б. Патон відзначив, що енергетичне турбобудування належить до однієї з найбільш високотехнологічних і наукомістких галузей промисловості й можна стверджувати, що Україна в основному зберегла свій науково-технічний потенціал енергетичного турбобудування. Основу його інфраструктури складає Акціонерне товариство «Турбоатом», а також відповідні наукові установи НАН України. Це, зокрема, Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона, Інститут проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного та низка інших інститутів ([Національна академія наук України](#)).

У зв'язку з цим для Національної академії наук України принципово важливим є налагодження тісного, довгострокового і, головне, ефективного та результативного співробітництва з «Турбоатомом». Тому спільними зусиллями було підготовлено проект угоди про співпрацю, який передбачає таку взаємодію у багатьох важливих питаннях.

Академік НАН України Б. Патон висловив впевненість, що підписання угоди про співпрацю сприятиме активізації та зміцненню партнерських відносин між НАН України та Акціонерним товариством «Турбоатом», спрямованих на впровадження результатів науково-технічних розробок установ Академії у виробництво, на ефективну модернізацію вітчизняної енергетики.

На звершення президент НАН України академік НАН України Б. Патон та генеральний директор Акціонерного товариства «Турбоатом» В. Суботін підписали угоду про співпрацю між Національною академією наук України та Акціонерним товариством «Турбоатом».

([вгору](#))

27.06.2018

Засідання Президії НАН України

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь заступника директора Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України члена-кореспондента НАН України О. Хімча «Математичне моделювання складних систем на основі суперкомп'ютерних технологій» ([Національна академія наук України](#)).

У доповіді та виступах академіка НАН України Б. Патона, академіка-секретаря Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України академіка НАН України Л. Лобанова, віце-президента Асоціації «Інформаційні технології в будівництві України» доктора технічних наук Я. Слободяна, заступника академіка-секретаря Відділення інформатики НАН України академіка НАН України В. Задіраки, першого віце-президента НАН України, голови Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академіка НАН України А. Наумовця, заступника академіка-секретаря Відділення загальної біології НАН України, директора Державної установи «Інститут еволюційної екології НАН України» академіка НАН України В. Радченка, директора Головної астрономічної обсерваторії НАН України академіка НАН України Я. Яцківа, академіка-секретаря Відділення фізики і астрономії НАН України академіка НАН України В. Локтева було висвітлено важливі результати досліджень з математичного моделювання складних систем на основі суперкомп'ютерних технологій. Зазначалося, що для проведення таких досліджень важливе значення має створена в Інституті кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України сучасна інфраструктура для математичного моделювання на базі суперкомп'ютера СКІТ і сімейства інтелектуальних комп'ютерів Інпарком. Потужність суперкомп'ютера СКІТ дозволяє ефективно його використовувати для проведення складних розрахунків при дослідженнях білків, розробленні нових ліків, у геологічних дослідженнях, в метеорології та інших галузях. З використанням комп'ютерів Інпарком, розроблених інститутом спільно з підприємством «Електронмаш», розв'язано складні задачі для потреб атомної енергетики, трубопровідного транспорту, авіабудування, що сприяє створенню конкурентоспроможної продукції.

Разом з тим, як було наголошено, необхідність збільшення потужності суперкомп'ютера дозволила б значно підвищити ефективність і рівень наукових досліджень та розробок з його використання, а також долучитися до ініціативи Євросоюзу з розвитку високопотужних комп'ютерів.

Було прийнято проект постанови з цього питання.

([вгору](#))

26.06.2018

Засідання Ради президентів академій наук України

13 червня 2018 р. в будівлі Президії Національної академії наук (НАН) України відбулося чергове засідання Ради президентів академій наук України ([Національна академія наук України](#)).

Участь у зібранні взяли президент НАН України академік НАН України Б. Патон, віце-президент – головний учений секретар Національної академії аграрних наук (НААН) України академік НААН України А. Заришняк, президент Національної академії медичних наук (НАМН) України академік НАМН України В. Цимбалюк, президент Національної академії педагогічних наук (НАПН) України академік НАН України та НАПН України В. Кремень, президент Національної академії правових наук (НАПрН) України академік НАПрН України О. Петришин, віце-президент Національної академії мистецтв (НАМ) України академік НАМ України В. Бітаєв, перший віце-президент НАН України академік НАН України А. Наумовець, перший віце-президент НАН України академік НАН України В. Горбулін, віце-президент НАН України академік НАН України В. Кошечко, віце-президент НАН України академік НАН України С. Пирожков, головний учений секретар НАН України академік НАН України В. Богданов.

На засіданні Ради розглядалося доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана щодо загострення кризових тенденцій у науковій галузі (доповідав голова Ради академік НАН України Б. Патон), а також питання про робочу групу НАН України з підготовки пропозицій до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності (доповідав академік НАН України В. Богданов); щодо проведення в НАН

України роботи з оцінювання діяльності наукових установ (доповідав академік НАН України В. Богданов); про відзначення 100-річчя Національної академії наук України (інформував академік НАН України В. Богданов).

За результатами обговорення першого питання було вирішено підготувати звернення Ради президентів академій наук України до керівництва держави. У ньому, поряд із визначенням кризового стану наукової та науково-технічної сфери, буде викладено спільне бачення академічною галуззю шляхів подальшого розвитку наукової сфери, підкреслено необхідність збереження та підтримки академічної науки, поліпшення її кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

Щодо другого питання порядку денного академік НАН України В. Богданов поінформував присутніх, що відповідно до рішення Загальних зборів НАН України від 26 квітня 2018 р. створено Робочу групу з підготовки пропозицій до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності. Головою цієї Робочої групи призначено віце-президента НАН України академіка НАН України А. Загороднього, а заступником голови – члена Президії НАН України, керівника Ініціативної групи «Наука та інновації» академіка НАН України Я. Яцківа.

Робоча група, котра наразі складається з 34 науковців, із залученням наукової громадськості має у стислі терміни підготувати низку пропозицій з розвитку наукової сфери для подання до Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Рада підтримала ініціативу НАН України щодо доцільності залучення національних галузевих академій наук України й подання ними кандидатур своїх представників до складу Робочої групи.

Із наступного питання порядку денного було повідомлено, що в НАН України у 2015 р. розпочалася робота з розроблення методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ. За основу взято спосіб оцінювання установ Асоціації Ляйбніца (ФРН) – наукової організації, найбільш подібної за структурою до НАН України. При цьому в методиці враховано позитивний досвід і деяких інших країн ЄС.

Після апробації та доопрацювання цю методику було затверджено в НАН України на початку 2017 р. Вона застосовується як при планових, так і при ініціативних перевірках діяльності наукових установ Академії.

Рада ухвалила рішення про доцільність вивчення й поширення цього досвіду для оцінювання діяльності наукових установ, що перебувають у підпорядкуванні національних галузевих академій наук України. При цьому НАН України готова надати необхідну консультативну допомогу та рекомендації.

На завершення засідання його учасники заслухали інформацію про відзначення 100-річчя Національної академії наук України. Зазначено, що урочисті заходи з нагоди сторічного ювілею Національної академії наук України покликані утвердити впевненість вітчизняного й світового наукового співтовариства у невичерпному творчому потенціалі, можливостях

і перспективах української науки в цілому та Національної академії наук України як лідера вітчизняної науки, зокрема.

Проведення на високому рівні заходів із відзначення 100-річного ювілею НАН України матиме важливе значення для пропаганди науки, піднесення її престижу й авторитету в українському суспільстві.

([вгору](#))

Додаток 33

IX Міжнародний конгрес українців (25–27 червня 2018 р.)

25 червня 2018 р. розпочав роботу IX Міжнародний конгрес українців. Відкриття Конгресу відбулося у Колонній залі Київської міської державної адміністрації ([Міжнародна асоціація українців](#)).

Учасникам Конгресу надійшли привітання від Президента України П. Порошенка, Голови Верховної Ради України А. Парубія, Міністра освіти і науки України Л. Гриневич, Міністра культури Є. Нищука, Першого заступника Голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти О. Співаковського, Президента Національної академії наук України Б. Патона, депутатського корпусу та зарубіжних делегацій.

На пленарному засіданні виступили: віце-президент НАН України академік С. Пирожков; Віце-прем'єр-міністр України В. Кириленко; Міністр освіти і науки України Л. Гриневич; член Президії НАН України, академік НАН України Я. Яцків; президент Міжнародної асоціації українців, професор, завідувач кафедри славістики Віденського університету М. Мозер; академік НАН України, радник Президії НАН України, голова Українського комітету славістів О. Онищенко; професор історії та славістики Університету Вікторії, голова Асоціації українців Канади С. Єкельчик; заступник Міністра освіти і науки України, професор, доктор фізико-математичних наук М. Стріха; професор політології Національного університету «Києво-Могилянська академія», науковий директор фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва О. Гарань; професор, провідний науковий співробітник Інституту фізики НАН України В. Шендеровський; професор Вроцлавського університету А. Матусяк; професор, суддя Конституційного Суду України І. Сліденко; академік НАН України, директор Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України Г. Скрипник.

По завершенню Пленарного засідання упродовж двох днів тривала робота 3-х конференцій, 11 секцій та 12 круглих столів. Пріоритетною темою конференційних засідань Конгресу була – «Національна Академія Наук України за 100 років: здобутки, втрати, перспективи». В рамках Конгресу на окремій конференції були розглянуті проблеми, пов'язані із 1030 річчям хрещення Русі-України: історія та сьогодення християнства на українських теренах. Спеціальна конференція була приурочена питанням всеукраїнського лінгвістичного діалогу.

Зокрема у фокусі уваги учасників Форуму були як пріоритетні такі тематичні блоки: «Мовна картина світу, мовна особистість. Мовна політика», «Українська лексикографія та термінологія: досвід, проблеми і шляхи їх вирішення», «Академічні видання як база українознавчих досліджень («Історія декоративного мистецтва України»)), «Українське музикознавство: вітчизняні та міжнародні виміри», «Українське кіно та театр крізь призму синтезу мистецтв», «Українська література як духовно-естетичний досвід нації», «Переклад як міжкультурна комунікація», «Міждисциплінарні аспекти сучасної фольклористики», «Історія України: Нові аспекти осмислення», «Медіа-простір та інформаційна політика», «Українсько-західноєвропейські міжкультурні та наукові зв'язки: від діалогу до інтеграції», «Проблема утвердження єдиної Помісної православної церкви в Україні» та ін.

Учасникам Конгресу була запропонована розмаїта за змістом культурна програма: відвідування музеїв, театрів та концертних залів столиці, виступи відомих фольклорних колективів та окремі знані виконавці народної та професійної пісні.

[Програма ІХ Міжнародного конгресу українців.](#)
([вгору](#))

26.06.2018

Експертні дебати «Майбутнє української науки: місія (не) можлива?»

19 червня 2018 р. в Українському інституті майбутнього відбулись експертні дебати з теми: «Майбутнє української науки: місія (не) можлива?», до яких долучились і представники Національної академії наук України. Пропонуємо коротко ознайомитися з деякими ключовими тезами, які пролунали під час обговорень ([Наукова молодь НАН України](#)).

Спікерами заходу стали віце-президент НАН України, директор Інституту теоретичної фізики імені М. М. Боголюбова НАН України академік А. Загородній, заступник голови Ради молодих вчених НАН України, молодший науковий співробітник лабораторії інтегрованих систем відділу математичних методів в теоретичній фізиці Інституту теоретичної фізики імені М. М. Боголюбова НАН України кандидат фізико-математичних наук Ю. Безверщенко, заступник голови Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, професор Інституту високих технологій Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктор фізико-математичних наук О. Колежук, співзасновник Українського інституту майбутнього, голова підкомітету з питань інноваційної діяльності та інтелектуальної власності Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, народний депутат України О. Скрипник, генеральний директор Директорату науки Міністерства освіти і науки України Д. Чеберкус, віце-президент Київської школи економіки, перша заступниця Міністра освіти і науки України (2014–2016 рр.), старший викладач кафедри політології Національного університету «Києво-Могилянська Академія»

І. Совсун. У режимі скайп-зв'язку до розмови долучилася виконавчий директор Українського наукового клубу кандидат біологічних наук Н. Шульга. Модерував дебати редактор Інтернет-порталу «Дім інновацій», співведучий науково-популярної програми «Академія наук» на радіостанції «Радіо НВ» журналіст Д. Сімонов.

Розпочинаючи дебати, Д. Сімонов пояснив, що спікери спробують з'ясувати, як потрібно змінити модель управління науковою сферою, аби зберегти науку і зробити її основою інноваційного розвитку нашої держави. За його словами, з тим, що такі зміни потрібні, погоджуються практично всі зацікавлені сторони (стейкхолдери), але щодо того, якими саме мають бути ці зміни, думки розходяться, нерідко досить радикально.

Першим висловився академік А. Загородній, який зазначив, що структура наукової сфери України визначається Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» і в основному відповідає організації науки в країнах Європейського Союзу та світу, за якою наука представлена і в університетах, і в академіях наук та інших наукових структурах, які займаються виключно науковими дослідженнями (в тому числі фундаментальними), котрі фінансуються з державного бюджету. Як приклади вчений навів Академію наук Китайської Народної Республіки (складається зі 104 науково-дослідних інститутів, 12 регіональних центрів, 3 університетів, 11 допоміжних організацій і налічує у своїх лавах 67,9 тис. співробітників, із них 56 тис. науковців; бюджет – \$ 6,8 млрд), Австрійська академія наук (влаштована за тим же принципом, що й НАН України, і складається з 28 інститутів, у яких працюють 1,7 тис. осіб, та має річне фінансування в обсязі 110 млн євро), Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії (JRC) (складається з 6 центрів (40 лабораторій), 3 тис. співробітників і має бюджет в обсязі 330 млн євро; здійснює науковий супровід усіх питань діяльності Європейської Комісії), Національний інститут здоров'я США (його бюджет дорівнює третині всього бюджету, який виділяється у США на наукові дослідження, має у своєму складі 27 науково-дослідних інститутів; український аналог – Національна академія медичних наук України), Товариство Макса Планка (ФРН; 84 інститути, в тому числі 5 за межами ФРН, 23 тис. працівників, бюджет – 1,9 млрд євро). «Структура і функції цих організацій дуже близькі до того, що ми маємо в Україні. Крім того, основні засади використання бюджетних коштів в Україні мають ті ж складові, що й у країнах Європи та США, а саме – базове фінансування наукових інституцій і, друге, потужна грантова підтримка наукових досліджень. Очікуємо, що в Україні це зможе забезпечити Національний фонд досліджень, який от-от має бути створено. Висновок такий: нам здається, що немає потреби в докорінній зміні системи організації науки в Україні. Така докорінна зміна може стати руйнівною, як це вже трапилося з низкою академій наук колишніх республік Радянського Союзу, коли вони, фактично, були знищені й зникли. Отже, виглядає за доцільне говорити лише про зміну пропорцій між названим складовими фінансування

з метою досягнення наявних у країнах Європейського Союзу пропорцій та про ефективність використання бюджетних коштів. Це – два ключові моменти, на яких і потрібно концентруватися. Ну, й очевидно, необхідною є імплементація багатьох положень нового Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність». Якщо говорити про основні напрями вдосконалення функціонування наукової сфери, то Національна академія наук бачить серед них такі: це – оптимізація мережі наукових установ на підставі їх оцінювання з урахуванням досвіду провідних зарубіжних наукових установ, тобто оцінювання за новою методикою, яка враховує досвід такого оцінювання в Європі. Очевидно, що тут за подібною методикою здійснюватиметься і державна атестація наукових установ, і це дуже важливий елемент подальшого розвитку наукової сфери. По-друге, це інвентаризація матеріально-технічної бази наукових установ та впровадження програм модернізації парку наукових приладів. Передусім слід з'ясувати, які в нас є структури, котрі вже не слугують розвитку науки, і розібратися з ними, щоб, можливо, передати їх на приватизацію. Але тут дуже важливо, аби кошти, отримані від приватизації, було спрямовано на розвиток науково-технічної сфери. Далі – суттєве збільшення частки грантової підтримки наукових досліджень за рахунок загального збільшення фінансування. Бо, нагадаю, згідно з Законом [України «Про наукову і науково-технічну діяльність»], базове, тобто інституційне, фінансування не має зменшуватись. А от якраз Національний фонд досліджень має стати поважною структурою, яка профінансує ті потреби, які нині має наукова спільнота. Очевидно, що потрібне запровадження на державному рівні законодавчих стимулів для посилення інноваційної діяльності підприємств. Потрібна активізація науково-технічного співробітництва, розширення членства України в провідних наукових центрах та програмах ЄС. Ну і підтримка на державному рівні наукової молоді. Це є обов'язковим. Без цього подальший розвиток української науки, фактично, неможливий, тому що ви знаєте, певно, що відтік талановитої молоді зараз зашкалює. Вже їдуть не лише кандидати наук, не лише магістри – їдуть уже бакалаври і навіть вступники до університетів. Для прикладу скажу, що в Київському національному університеті [імені Тараса Шевченка] я викладаю спецкурс на кафедрі квантової теорії поля, де дев'ять студентів-бакалаврів. П'ятеро з них уже мають запрошення в дуже престижні університети – в Кембридж, у Лейден, Мюнхен, Дрезден і так далі. Тобто з цим потрібно щось робити. І Академія вже робить дуже багато в цьому плані. Зокрема, запроваджено нову методику оцінювання ефективності діяльності наукових установ – із дуже серйозними критеріями, вироблену на основі німецького досвіду. Цей досвід використовувався після об'єднання Німеччини, коли потрібно було вирішити долю інститутів Академії наук Німецької Демократичної Республіки – і таке оцінювання було проведено. Десь половину інститутів було визнано ефективними й інкорпоровано в наукові асоціації – Товариство Макса Планка чи Асоціацію Лейбніца – і вони продовжують працювати. З молоддю

дуже критичне питання, тому ми зараз плануємо цілу низку заходів. Зокрема – це знову ж таки німецький досвід – ми плануємо створити умови для молодіжних дослідницьких груп і лабораторій в інститутах Академії. На це передбачено дуже серйозне фінансування, яке здатне буде забезпечити і дуже пристойну заробітну плату цим молодим людям, і можливості поїздок на конференції, на стажування. Але тут є й вимога до керівників цих груп – вони повинні мати досвід серйозної міжнародної співпраці», – зазначив А. Загородній і підсумував: «Повторю, що система організації науки цілком відповідає тому, що є в Європі і світі. І мова повинна йти про зміни пропорцій між інституційним, тобто базовим, і грантовим фінансуванням. І, звісно, потрібно зробити все, щоби підвищити ефективність діяльності й Національної академії наук, і дослідницької частини національних університетів. Я би ще раз застеріг від якихось революційних трансформацій, які можуть стати руйнівними».

Д. Чеберкус висловив позицію Міністерства освіти і науки України з питання створення ефективної системи управління вітчизняної науковою сферою і зазначив, що, попри те, що наука в нашій країні дійсно недофінансована, її фінансове забезпечення «вже відштовхнулося від дна» (таким дном Д. Чеберкус назвав 2016 р. із бюджетним забезпеченням науки на рівні 0,16 % ВВП). Він також розповів про принципи, на яких має ґрунтуватися система управління наукою.

Далі слово отримав О. Колежук, котрий зосередився на пропозиціях Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій щодо моделі реформування науки, які після першого засідання Ради було офіційно подано до Кабінету Міністрів України. На думку членів комітету, нині загальна система управління наукою в нашій країні є неефективною: «У нас абсолютно фрагментована система управління наукою, освітою й інноваціями, складові якої відірвані одна від одної. Це – одна з причин нашої неефективності. Зв'язки науки, промисловості й освіти розірвані, тобто «інноваційний вихід» нашої науки низький. Він обумовлений переважно не так низькою якістю науки, як розірваністю цих зв'язків. Наше наукове обладнання критично застаріло, а рівень «вбудованості» в світові наукові процеси низький. Через велику бюрократизованість наукової сфери часто відбувається підміна науки її імітацією». Слід також відзначити, що наукоємність ВВП України (0,16 % у 2016 р.) вдесятеро нижча від середньоєвропейського рівня. Річні витрати на одного науковця складають близько \$ 8,8 тис. (це – 24 % від рівня Румунії, 14 % – Польщі, 5 % – ЄС). В Україні найнижча в Європі частка дослідників – всього 0,39 % зайнятого населення. Кількість дослідників не поповнюється, оскільки талановита молодь виїжджає дедалі активніше – вже на ранніх стадіях здобуття освіти. Підсумовуючи, О. Колежук навів перелік першочергових кроків, які потрібно зробити для активного просування реформи наукової сфери.

Ю. Безвершенко почала своє слово про реформу з того, що Україна має відповісти собі на запитання, чи потрібна їй наука, і якщо потрібна – то

навіщо. Вчена торкнулася питання ефективності вітчизняної науки, можливостей саморегуляції науковців у своїй професійній діяльності та меж державного управління в цій сфері, а також розповіла про можливі кроки, які слід зробити для поліпшення стану української науки та українських науковців.

О. Скрипник поділився власним баченням реформування наукової сфери України.

І. Совсун зазначила, що нова модель управління наукою має базуватися на принципах справжності наукового пошуку та наукової дискусії. Вона також нагадала, що європейські країни поставили собі за мету збільшити обсяг фінансування науки до рівня 3 % ВВП. На думку І. Совсун, українська ситуація з недофінансуванням досліджень є відображенням цінності науки для нашої країни чи, точніше, відсутності такої цінності. Аби змінити цей стан справ, потрібна постійна відкрита, публічна дискусія в науковому середовищі, оскільки вчені відповідальні перед суспільством та майбутніми поколіннями. Важливо не тільки не втратити здобутки, а й примножити їх. З іншого боку, національній еліті бракує волі та відповідальності у формуванні наукової політики.

По завершенні останнього виступу спікери відповіли на запитання модератора, зокрема про участь НАН України в інноваційній діяльності, місце університетів у майбутній моделі управління науковою сферою та залученість приватного бізнесу до наукових досліджень.

Потому слово було надано Н. Шульзі, котра зосередилася на проблемах процесу реформування національної наукової сфери.

Далі учасники мали змогу поставити запитання одне одному (про реакцію наукової спільноти на окремі випадки академічної недоброчесності, вікові обмеження щодо перебування на адміністративних посадах у наукових установах і закладах вищої освіти, врахування результатів міжнародного аудиту національної наукової сфери у процесі реформування останньої, участь українських учених у виконанні проектів за програмою «Горизонт 2020», процедурні питання формування нових органів, котрі опікуються реформуванням науки в Україні) та відповіли на запитання із залу (щодо діяльності Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, багатоканальності джерел фінансування наукових досліджень, виконання планових наукових тем).

Далі Н. Шульга в режимі бліц поставила запитання всім учасникам, поцікавившись, який крок вони вважають головним для прискорення реформування української наукової сфери. На думку А. Загороднього та Д. Чеберкуса, ключовим у цьому плані має стати утворення й початок роботи Національного фонду досліджень України, котрий фінансуватиме наукові дослідження на конкурсній основі. О. Колежук вважає, що головну роль у процесах реформування науки має відігравати Національна рада України з питань розвитку науки і технологій, яка планувалась як «майданчик для семи няньок, у яких дитя без ока». За словами І. Совсун, головна перешкода, котру

слід подолати при реформуванні науки, – це проблема відсутності довіри. О. Скрипник стверджує, що вкрай важливо створити дослідницькі університети з ключовими лабораторіями на їхній базі. Як наголосила Ю. Безвершенко, в Уряді потрібен «драйвер наукової реформи, який матиме від наукової спільноти мандат на рішучі дії і для якого ця реформа буде пріоритетною».

На завершення дебатів кожному зі спікерів було надано слово для підбиття підсумків.

А. Загородній торкнувся оцінювання ефективності діяльності наукових установ, нова методика якого вже апробована й застосовується в Національній академії наук України, та нових бюджетних програм фінансування науки як відходу від рівномірного розподілу державних коштів.

Д. Чеберкус зазначив, що стейкхолдери мають дійти певного узагальненого й узгодженого рішення про те, як слід діяти далі. Він також наголосив, що наукова реформа, як і будь-яка інша реформа, має супроводжуватися додатковим фінансуванням.

О. Колежук висловив побажання, щоб дискусії, подібні до дебатів в Українському інституті майбутнього, відбувалися ближче до центрів ухвалення рішень, аби ці центри дослухалися до експертної думки. Він також привернув увагу до низького, на його думку, рівня самоорганізації українських учених і висловив побажання щодо створення галузевих професійних асоціацій науковців, які, зокрема, реагували б на випадки академічної недоброчесності серед своїх колег.

Ю. Безвершенко наголосила, що головне – це конструктивність дискусій про науку. Крім того, за її словами, лише вчені можуть поставити проблеми та потреби сфери своєї діяльності на порядок денний, вносячи конкретні пропозиції, в тому числі й щодо поліпшення управління наукою.

О. Скрипник зазначив, що вчені мають змінювати наукову сферу із власної ініціативи, інакше ці зміни можуть прийти ззовні. На його думку, саме наука має стати рушієм змін в Україні. На жаль, катастрофічність її (науки) нинішнього стану спричинена тим, що вона поки що не належить до державних пріоритетів.

І. Совсун відзначила необхідність продовження відкритих, публічних, чесних, самокритичних дискусій про науку.

Відеозапис дебатів: <https://youtu.be/n15I0t3kSJc>.

Повна стенограма доступна за посиланнями:

<https://site.ua/anton.senenko/13983-maybutne-nauki-v-ukrayini-misiya-nemojliva---stenograma-zustrichi-chastina-1-dopovidi-spikeriv/>

<https://site.ua/anton.senenko/13984-maybutne-nauki-v-ukrayini-misiya-nemojliva---stenograma-zustrichi-chastina-2-dopovidi-spikeriv/>

<https://site.ua/anton.senenko/13985-maybutne-nauki-v-ukrayini-misiya-nemojliva---stenograma-zustrichi-chastina-3-diskusiya/>

<https://site.ua/anton.senenko/13982-maybutne-nauki-v-ukrayini-misiya-nemojliva---stenograma-zustrichi-chastina-4-zapitannya-sluhachiv/>

Більше світлин із заходу – у фотоальбомі на Facebook-сторінці Академії:
<https://www.facebook.com/NAsofUkraine/posts/1879182129047908>.

(вгору)

Додаток 35

Оцінка оцінювання наукових організацій в Україні: можливе використання досвіду Німеччини

27 червня 2018 р. у конференц-залі ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» у рамках виконання спільного українсько-німецького проекту відбулася конференція «Evaluating the Evaluation of Science Organisations in Ukraine – Possible Applications of Experiences from Germany». Метою конференції було узагальнення досвіду з оцінювання наукових установ за участі провідних фахівців з Німеччини та визначення шляхів поширення кращих практик при оцінці наукових установ в Україні ([Інститут економіки та прогнозування НАН України](#)).

У конференції взяли участь близько 50 учасників, серед яких представники НАН України, міністерств та відомств, вищих навчальних закладів та громадських організацій України. Відкрив конференцію заступник міністра освіти і науки України М. Стріха, наголосивши на актуальності для України теми конференції щодо оцінювання наукових установ та використання досвіду Німеччини в цьому питанні. Привітали учасників конференції перший заступник головного вченого секретаря НАН України чл.-кор. НАН України В. Ємельянов та директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік В. Геєць.

У основній частині конференції з доповідями виступили проф. Ютта Гюнтер, завідувач кафедри економіки інновацій та структурних змін Бременського університету, керівник проекту з німецької сторони, яка презентувала основні етапи підготовки спільного проекту та шляхи його реалізації протягом 2017–2018 рр. Президент Асоціації Лейбница у 2005–2010 рр. проф. Ернст Рітшель у своїй доповіді докладно висвітлив 20-річний досвід з оцінювання наукових установ Асоціації Лейбница та надав рекомендації щодо ефективного оцінювання в Україні.

Керівник проекту з української сторони член-кор. НАН України, проф., І. Єгоров представив результати оцінювання наукових установ НАН України за 2016–2018 рр., акцентувавши увагу на проблемах, що виявилися у процедурі оцінювання.

Керуючий директор EVACONSULT та співробітник Центру соціальних досліджень (Асоціація Лейбница, Німеччина) д-р Дагмар Симон презентувала доповідь щодо сучасних тенденцій у процедурах вимірювання наукової діяльності, акцентувавши увагу на індикаторах, що найкращим чином відображатимуть ефективність науки.

Під час панельної дискусії представники Наукового комітету Національної Ради України з питань розвитку науки і технологій д.ф-м.н. О. Колежук, та чл.-кор. НАН України, проф., д.б.н. А. Ємець підняли такі важливі для України питання, як критерії відбору експертів для оцінювання науки за різними галузями наук, критерії визначення найкращих дослідників тощо.

[ПРОГРАМА ЗАХОДУ \(UKR\)](#)
[ПРОГРАМА ЗАХОДУ \(ENG\)](#)
([вгору](#))

Додаток 36

25.06.2018

Булгаков Ю.

Архівні документи до 100-річчя від дня народження Михайла Федоровича Дейгена

Інститут архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського презентує електронну виставку архівних документів до 100-річчя від дня народження Михайла Федоровича Дейгена – видатного українського ученого-фізика, члена-кореспондента НАН України, на якій експонуються 27 оригінальних документів з особового фонду вченого (ф. № 235, 167 справ за 1918–1977 рр.) ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

У 1947–1960 рр. М. Ф. Дейген працював в Інституті фізики АН УРСР, де займався розробкою електронної теорії кристалів. Вчений був одним із організаторів у 1960 р. Інституту напівпровідників АН УРСР (нині Інститут фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України, Київ), у якому очолював відділ радіоспектроскопії. З 1962 р. у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка обіймав посаду професора кафедри теоретичної фізики.

М. Ф. Дейгеном опубліковано понад 200 наукових праць у галузі радіоспектроскопії твердого тіла, електронної теорії твердих і рідких діелектриків та напівпровідників. Вчений побудував теорію спектрів подвійного електронно-ядерного резонансу (ПЕЯР); заклав основи теорії локальних електронних станів у гомеоплярних кристалах та запропонував метод визначення структури енергетичних зон за допомогою ПЕЯР; започаткував новий фундаментальний напрям у фізиці твердого тіла – вивчення локальних властивостей кристалів поблизу дефектів методами радіоспектроскопії за допомогою електричного поля, тиску, температури. Під керівництвом М. Ф. Дейгена М. О. Рубаном було створено перший в СРСР спектрометр ПЕЯР. М. Ф. Дейген – засновник наукової школи у галузі радіоелектроскопії.

На виставці представлено архівні документи з особового фонду М. Ф. Дейгена: наукові праці, документи про здобуття освіти, проходження

військової служби, науково-організаційну, просвітницьку та педагогічну діяльність, фотодокументи. Серед експонованих документів особливий інтерес становлять спогади вченого про члена-кореспондента АН СРСР Я. І. Френкеля, звіти про участь у міжнародних наукових форумах та відгук за підписами академіка АН УРСР О. Я. Усикова та к. ф.-м. н. Д. А. Кичигіна на цикл наукових праць М. Ф. Дейгена у співавторстві «Двойной электронно-ядерный резонанс неметаллических кристаллов».

З електронною виставкою можна ознайомитися за адресою: <http://www.nbu.gov.ua/node/4146>.

Безпосередньо з документами фонду можна ознайомитися за адресою: Інститут архівознавства НБУВ вул. Володимирська 62, к. 416, тел. для довідок 288-14-31.

([вгору](#))

Додаток 37

27.06.2018

Засідання Президії НАН України

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь директора Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України члена-кореспондента НАН України А. Вовка «Нові біоактивні молекули та їх мішені: пошук, конструювання і механізми дії» ([Національна академія наук України](#)).

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б. Патон, директор Інституту органічної хімії НАН України академік НАН України В. Кальченко, заступник директора Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України академік НАН України С. Костерін, академік-секретар Відділення хімії НАН України, директор Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України академік НАН України М. Картель, почесний директор Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України академік НАН України В. Походенко, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В. Локтєв, віце-президент НАН України, голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України академік НАН України В. Кошечко, президент Національної академії медичних наук України академік НАМН України В. Цимбалюк, перший віце-президент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України А. Наумовець.

Доповідь, а також виступи в обговоренні, на думку Президії НАН України, засвідчили значні досягнення учених з важливого напряму біоорганічної хімії. Це дозволило отримати низку фундаментальних і прикладних результатів, спрямованих на створення ефективних лікарських субстанцій та препаратів. Важливо, що результати цих наукових досліджень також є корисними для формування уявлень про механізми впливу природних і синтетичних фізіологічно активних речовин на процеси в живих

організмах. Крім того, знайдено і вивчено нові біоактивні молекули, які демонструють ефективну і селективну дію на ферменти – потенційно важливі мішені у лікуванні діабету 2 типу, раку, подагри та хвороби Альцгеймера.

Було визначено найбільш перспективні напрями подальшого розвитку таких досліджень, які вже у найближчому майбутньому можуть стати основою сучасних інноваційних технологій у медицині та сільському господарстві, й висловлено побажання щодо покращення координації та розширення спільних комплексних досліджень за згаданими науковими напрямами з академічними установами та вищими навчальними закладами.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

([вгору](#))

Додаток 38

28.06.2018

Мінкультури та Національна академія наук України уклали Меморандум про співробітництво з метою удосконалення державного управління об'єктами культурної спадщини

27 червня у залі засідання Президії НАН України відбулось підписання Меморандуму про співробітництво між Міністерством культури України та Національною академією наук України з метою удосконалення державного управління стосовно обліку об'єктів культурної спадщини, контролю за їх збереженням і використанням, здійснюваним на сучасному інформаційному рівні ([Міністерство культури України](#)).

Президент Національної академії наук України Б. Патон наголосив, що Академія активно співпрацює з Мінкультури з широкого кола питань культурного розвитку суспільства. Зокрема, в рамках підготовки та вшанування визначних культурних діячів України, розробці Концепції державної мовної політики тощо.

«На сучасному етапі необхідно посилити взаємодію між Мінкультури і академією у частині проблем дослідження і охорони культурної спадщини, розвитку державної культурної ідеї», – зазначив Б. Патон.

Міністр культури України Є. Нищук висловив переконання, що співпраця з такою потужною науковою установою як НАН України, створить всі необхідні умови для реалізації реформ та новітніх ідей, зокрема, в частині збереження та розвитку об'єктів культурної спадщини.

«Цей Меморандум дасть можливість не поодинокі, а системно підходити до вирішення цілого спектру питань і напрямків, які дотичні до галузі культури, у тісній співпраці з делегованими від НАН України фахівцями», – говорить Є. Нищук.

Меморандум визначає пріоритетні напрями співпраці між сторонами. Зокрема, це удосконалення державного управління стосовно обліку об'єктів культурної спадщини, контролю за їх збереженням і використанням, здійснюваним на сучасному інформаційному рівні; сприяння дослідженням зі

збереження, охорони, відновлення та використання культурної спадщини; створення спільної редакційної колегії та робочої групи для координації робіт з розроблення Атласу «Населення України та його природна і культурна спадщина» на якісному науковому та інформаційному рівні та забезпечення вільного доступу до інформації про культурну спадщину, історію й культуру України як важливої частини світової цивілізації.

(вгору)

Додаток 39

22.06.2018

Українець Т.

Томаш Пшонка: «Наша співпраця розпочалась недавно, але у Elsevier і України амбітні плани з єдиним завданням – розвиток науки»

Торік МОН підключило за кошти держбюджету 103 виші та наукові установи до визнаних у світі міжнародних наукових баз даних Scopus і Web of Science. Зараз у Міністерстві планують провести конкурс на новий цикл передплати, але чи справді цей інструмент допомагає українській науці? Говоримо про це з Томашем Пшонкою – директором представництва Elsevier у Центральній Європі – компанії, що є постачальником інформаційних продуктів і послуг, зокрема Scopus (DT.UA).

– *Пане Томаш, Scopus відомий тим, що на основі цих даних будуються університетські рейтинги THE і QS. Як ви оцінюєте перспективи українських вишів на зростання в рейтингах? Elsevier може їм чимось допомогти?*

– Сьогодні ми бачимо 5 українських вишів у рейтингу THE і 6 – у рейтингу QS. Ми вже давно переконалися, що коли є мета й амбіції поліпшити позиції в рейтингу, то завжди знайдуться ресурси, аби це реалізувати. Elsevier може допомогти, надавши кращий науковий контент для дослідників і кращі інструменти для людей, котрі приймають рішення. Інформація рейтингів буде корисною під час аналізу і визначення сильних чи слабких сторін вишів, а також у подальшому коригуванні стратегічного розвитку.

– *Останніми роками в науковій пресі можна натрапити на критику використання наукометрії, та, зокрема, імпаکت-фактора, для оцінки діяльності вчених. Водночас Elsevier використовує власні метрики у Scopus. Чи немає тут суперечності?*

– Суперечності немає. Ми пропонуємо CiteScore як додаткову метрику до комплексу критеріїв оцінки, які можуть використовуватися під час оцінювання. Наприклад, на рівні авторів, коли вони оцінюють і обирають журнали для своєї публікації, або керівництвом вишу, коли готується порівняльний аналіз результатів наукової діяльності. Журнальна метрика CiteScore безкоштовна і загальнодоступна.

– Томаше, ви з Польщі, яка останні 20 років активно розвиває власну науку, і працюєте у Східній Європі. Поділіться досвідом – які підводні рифи найчастіше проявляються, коли національна система моніторингу й оцінки науки починає активно використовувати метрики Scopus?

– Люди схильні спрощувати реальність, щоб легше розуміти або оцінювати ситуацію в конкретний момент. Elsevier повторює: кількість і якість мають у якійсь точці перетинатися. Крім того, ми не можемо дивитися тільки на один показник, а потім сказати, що він добрий або поганий для всієї роботи. Однак якщо кілька показників доводять один і той самий висновок і ми звірили його з контекстом, тоді, можливо, ми мусимо його розглянути.

Про обмін досвідом: я не сказав би, що є підводні рифи, це, швидше, вбудовані обмеження. Чому? Scopus не охоплює дослідницьку діяльність кожної країни. Завжди є локальна група журналів, яких ви не знайдете в жодній глобальній базі даних. Ідеться про певні формальні критерії, яким мають відповідати журнали, і наступну оцінку якості для подачі в Scopus. Не всі журнали зацікавлені в тому, щоб бути в такій базі. А об'єднувати результати дослідницької діяльності в єдину національну систему – швидше, робота профільного міністерства. Далі. Як визначити таку ситуацію: філолог виконує переклад для медичного дослідження – це академічна робота філолога чи просто перекладацька діяльність?

Останнє, але не менш важливе: не так давно у Польщі ми провели цікавий семінар щодо сучасних інформаційних систем з дослідницької діяльності, на якому доктор Єва Розкош висвітлила тему «Як побудувати національну систему з позиції Міністерства науки». Один із головних висновків полягав у тому, що немає такого поняття як ідеальна система оцінки, коли всі задоволені результатом. Але якщо уряд хоче реалізувати певну стратегію, для цього мають використовуватись інструменти. І один з них – національна система оцінки.

– Яке майбутнє ви бачите в національних українських журналах? Чи слід їм переходити на англійську мову, щоб залишитися на плаву?

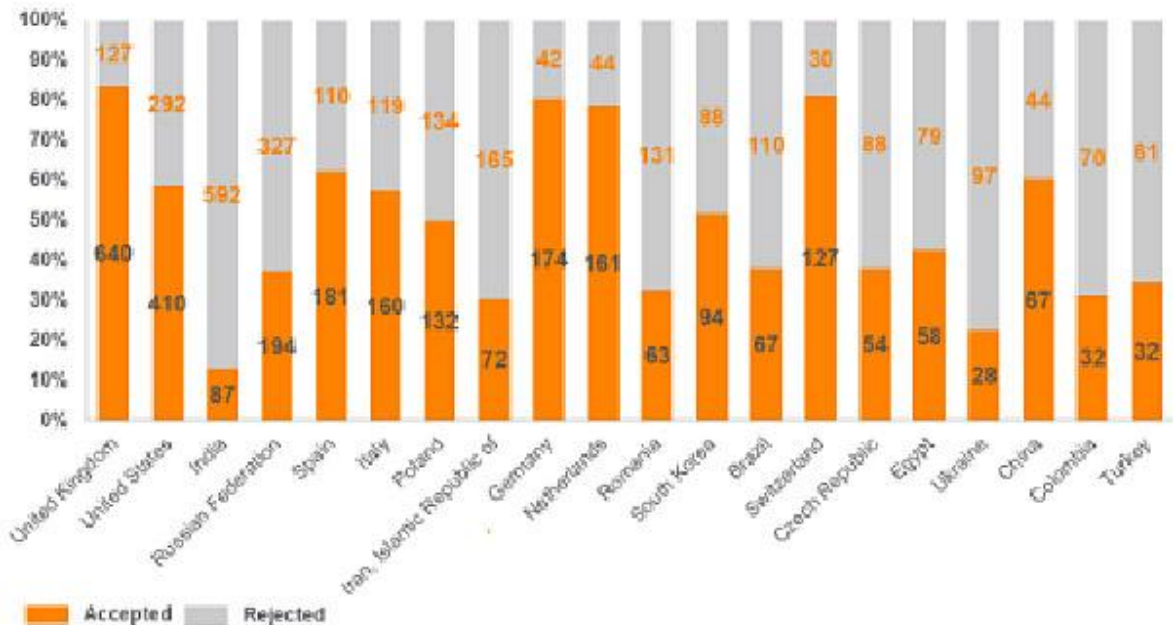
– Усі журнали, які хочуть потрапити для індексації у Scopus, мають відповідати певним критеріям. Якщо українські національні журнали відповідають цим критеріям, ми раді додати їх до бази. Але слід враховувати, що сьогодні мова науки – англійська. Тому, коли використовувати її для повного тексту, шанси, що текст буде знайдений, прочитаний і процитований, значно зростають.

Водночас зміст і наукова цінність – найважливіші показники. Обираючи між англійською мовою з анотацією значущого дослідження, яке написано українською, і повністю англійським текстом, який не має наукової цінності, ми б віддали перевагу першому варіанту.

З 2011 р. ми прийняли у Scopus 28 українських журналів. Це лише 22,4 % всіх представлених українських журналів за цей період.

About half of the reviewed titles are selected for Scopus coverage

In total 7,196 titles reviewed (2011–2018 YTD) of which 3,537 (49%) accepted
Title review results from top 20 countries with most titles reviewed:

Просування української науки в міжнародному просторі через додавання журналів для індексації в міжнародних базах даних, таких як Scopus, може бути частиною стратегії розвитку науки в країні.

– Усі ми стежимо за непростим діалогом між великими видавцями і прихильниками відкритого доступу. Виправте мене, якщо я помиляюся, але очевидно, що на видавничому ринку відбувається трансформація, продиктована прогресом – розвитком можливостей Інтернету і зростанням вимог дослідників. Чи змінюється Scopus?

– Elsevier відстежує ці тенденції, а отже й Scopus, як один із продуктів компанії, трансформується, щоб відповідати сучасним запитам. Наприклад, нині користувачі Scopus можуть легко здійснювати пошук у базі, використовуючи фільтр «**відкрити доступ**» та посилання із запису Scopus на весь текст статті, наприклад на веб-сайті видавця.

– Наскільки Scopus відкритий до інтеграції з іншими системами? Припустімо, університет запустив репозитарій наукових публікацій і відкрив його міжнародним агрегаторам. Чи зможуть вони налаштувати інтеграцію у Scopus? Які є можливості і обмеження для цього?

– Ми відкриті та підтримуємо можливості інтеграції, наскільки це можливо. Для підтвердження ми запропонували Scopus API (dev.elsevier.com) і зараз спостерігаємо щораз більше звернень до нього. Сервіс допомагає нашим користувачам налаштувати потік передачі даних за публікаціями Scopus у репозитарії, внутрішні системи обліку, на сайти організацій.

Сподіваємося, що українські користувачі також протестують наш Scopus API і відчують переваги його використання.

– *І останнє запитання. Читачам буде цікаво дізнатися динаміку в Україні як щодо використання бази Scopus, так і щодо змін у науковій сфері. Які перспективи співпраці України з Elsevier?*

– Україна в цьому сенсі тільки на початку шляху: наша співпраця, як і доступ, почалися недавно, і говорити про якусь динаміку ще зарано. Проте в нас обох (Elsevier і України) амбітні плани з єдиним завданням — розвиток науки. І в цьому напрямі ми будемо розширювати й інтенсифікувати нашу співпрацю.

([вгору](#))

Додаток 40

22.06.2018

Держенергоефективності та Інститут відновлюваної енергетики НАН України визначили шляхи майбутньої співпраці!

Голова Держенергоефективності С. Савчук разом із Директором Інституту відновлюваної енергетики НАН України (<http://www.ive.org.ua>), член-кореспондентом НАН України, доктором технічних наук, професором С. Кудрею обговорили актуальні питання розвитку «чистої» енергетики, законопроекти, які готує Агентство, та визначили необхідність об'єднати зусилля у цій сфері ([Держенергоефективності України](#)).

Інститут відновлюваної енергетики НАН України здійснює фундаментальні та прикладні дослідження у сфері виробництва енергії з різних видів відновлюваних джерел. Результати досліджень використовуються для аналізу перспектив розвитку цієї сфери, оптимізації експлуатаційних параметрів «зелених» об'єктів, розробки інноваційних технологій, а також оцінки економічної перспективності проектів.

Усі напрацювання цінні, адже, наприклад, розроблений Інститутом атлас енергетичного потенціалу відновлюваних джерел енергії України використовувався під час розробки Національного плану дій з відновлюваних джерел енергії на період до 2020 р. Також, така карта дозволяє бізнесу та інвесторам обрати найвигіднішу локацію для реалізації «зеленого» проекту та проаналізувати його перспективність.

Крім цього, Інститут активно залучений до навчання студентської молоді НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського» (<http://kpi.ua>) та роботи «Green Energy Centre» – Міжнародного інформаційно-демонстраційного центру відновлюваної енергетики та трансферу технологій.

У свою чергу, С. Савчук представив останні досягнення та плани щодо розвитку відновлюваної енергетики в Україні. Наразі Агентство працює над низкою законопроектів, покликаних розкрити потенціал виробництва енергії з біомаси та відходів, а також вирішити питання із «резервуванням

потужностей» для об'єктів відновлюваної електроенергетики. Голова запевнив, що напрацювання Інституту, безперечно, стануть нам у нагоді.

Тож, сторони домовилися закріпити співпрацю між Держенергоефективності та Національною академією наук України (<http://www.nas.gov.ua>), підписанням відповідного Меморандуму.

Також, планується із експертами Інституту працювати над законодавчими ініціативами у «чистій» енергетиці та розглянути фінансово-економічні моделі встановлення біогазової установки на полігоні твердих побутових відходів, заводів з виробництва біоетанолу та біодизелю, а також заводів із переробки відходів та генерації енергії.

([вгору](#))

Додаток 41

12.06.2018

Держенергоефективності разом із експертами розглядає шляхи підтримки вирощування енергокультур для заміщення газу!

Вирощування енергетичних культур в Україні може стати альтернативою споживання традиційних енергоресурсів. Шляхи стимулювання розвитку цього напрямку обговорив Голова Держенергоефективності С. Савчук на нараді із представниками Мінрегіону (<http://www.minregion.gov.ua>), Біоенергетичної асоціації України (<http://www.uabio.org>), Інституту економіки та прогнозування НАН України (<http://ief.org.ua>), НААН України, компанії «Salix Energy» (<https://www.salix-energy.com>), «Чиста енергія» ([Держенергоефективності України](#)).

В Україні є близько 4 млн га сільськогосподарських земель низької якості, з низькими показниками врожайності, які доцільно використовувати саме для вирощування енергетичних рослин.

«За підрахунками експертів при вирощуванні на 1 млн га енергетичних культур та середній їх врожайності 11,5 млн т/рік потенційно можна замістити до 5,5 млрд м³ газу в рік», – повідомив С. Савчук.

При використанні 4 млн га таких малородючих земель для вирощування енергетичної верби, тополі, міскантусу тощо, подальшій їх переробці для спалювання в котлах, можна досягти заміщення близько 20 млрд м³ газу щорічно.

Для прискорення розвитку даного сектору пропонується запровадити механізми стимулювання вирощування енергетичних культур.

Наприклад, у багатьох країнах ЄС використовуються:

- субсидія на гектар площі під енергокультурами. Наприклад, у Фінляндії субсидія на вирощування енергокультур така ж, як для традиційних сільгоспкультур – 500-700 євро/га щорічно;

- «зелений» тариф (або аналогічний механізм) на електроенергію з біомаси чи біогазу.

Учасники наради домовилися узагальнити озвучені пропозиції та напрацювати концепцію стимулювання вирощування енергокультур в Україні, враховуючи досвід країн ЄС.

([вгору](#))

Додаток 42

08.06.2018

Состоялось общее собрание Национальной Академии Наук Азербайджана

8 июня состоялось ежегодное общее собрание Национальной академии наук Азербайджана (НАНА) ([АЗЕРТАДЖ](#)).

Как сообщает АЗЕРТАДЖ, в мероприятии принимали участие руководитель Администрации Президента Азербайджанской Республики академик Р. Мехтиев, заместитель премьер-министра А. Ахмедов, заведующая отделом по вопросам гуманитарной политики Администрации Президента Ф. Алиева, руководители различных государственных и правительственных структур, высших учебных заведений, действительные члены и члены-корреспонденты НАНА, директора институтов и организаций академии, представители СМИ.

<...> Президент НАНА академик А. Ализаде выступил с докладом о пятилетней деятельности НАНА.

Сообщив о завершении пятилетнего срока деятельности избранного в 2013 г. состава Президиума академии, руководитель НАНА отметил, что в этот период был достигнут ряд успехов по приоритетным направлениям, и сказал: «Сегодня академия наряду с решением научных проблем принимает непосредственное участие в общественном и экономическом развитии республики, осуществлении стратегических дорожных карт».

Президент академии подчеркнул достижение высоких статистических показателей по базам Web of Science, Scopus, Google, значительное повышение эффективности прикладных исследований, принятие важных мер, направленных на интеграцию науки и образования, формирование электронной науки, расширение международных научных связей.

А. Ализаде также рассказал о реализуемых в НАНА социальных программах, деятельности, направленной на популяризацию науки, правовых реформах, успехах, достигнутых в деле налаживания связей с общественностью.

Подчеркнув, что вызовы современного мира, приоритеты развития нашей страны ставят перед азербайджанской наукой все новые и новые задачи, академик сказал: «Азербайджанские ученые должны стать авторами самых современных исследований в области кибер-физических систем, молекулярной биологии, молекулярной генетики, биоинформатики, комплексного применения технологий к жизненным процессам, зеленого мышления, когнитивной психологии, психофизики, искусственного

интеллекта, нейробиологии, нейрофизиологии и других отраслях науки. Нам, азербайджанским ученым, необходимо, мобилизовав все силы, уверенно идти к этой цели».

Президент академии отметил, что за последние пять лет значительно повысилась эффективность прикладных исследований. Подчеркнув, что пять лет назад расширение связей между наукой и производством было принято в НАНА в качестве одного из основных приоритетов, академик сообщил, что одним из важнейших успехов в этом направлении является создание Распоряжением Президента И. Алиева Парка высоких технологий на базе опытно-промышленного завода. Отметив, что данное Распоряжение главы государства способствовало коренным преобразованиям в научно-технической политике НАНА, академик сказал: «Впервые в истории НАНА создана различная инфраструктура малого исследовательского бизнеса. Реализовалась поставка на рынок новых видов масел, управляемых на расстоянии наземных, воздушных и подводных роботизированных установок – дронов, оборудования оборонного назначения, компьютерных стендов, новых технологий добычи и разработки рудного и нерудного сырья, производства лекарственной и косметической продукции».

<...> Выступая на мероприятии, министр образования Дж. Байрамов отметил, что одним из основных приоритетов успешно осуществляемой Президентом И. Алиевым стратегии развития является формирование экономики знаний, налаживание эффективных связей между образованием, наукой и инновациями. Поощрение развития в формате «образование-исследование-инновация» в высших учебных заведениях предусмотрено в «Государственной стратегии по развитию образования в Азербайджанской Республике» как одна из основных целей, что обусловило необходимость повышения внимания к коммерциализации результатов научной деятельности.

Министр отметил, что меры по стимулированию научной деятельности, а также начавшееся в 2015 г. успешное сотрудничество с компанией Clarivate Analytics (Thomson Reuters), являющейся известным в мире поставщиком научно-аналитической информации, дают положительные результаты. Так, в 2017 г. в динамике активности использования глобальной научной базы наблюдался 75-процентный рост по сравнению с предыдущим годом, за последние четыре года количество статей, опубликованных в журналах с импакт-фактором, увеличилось на 68 процентов. По динамике роста издательской активности за последние три года Азербайджан вышел на первое место в регионе. В 2017 г. отмечен самый высокий показатель по количеству изданий. Согласно предварительному анализу примерно 43 процента 1118 научно-исследовательских работ приходится на долю высших учебных заведений.

Дж. Байрамов сообщил, что ученые, работающие в высших учебных заведениях, находящихся в подчинении Министерства образования,

ежегодно издают более 200 монографий, свыше 800 учебников и учебных пособий, более 10 тысяч научных статей и докладов.

Министр сельского хозяйства И. Керимов отметил, что в целях определения приоритетов научных исследований в аграрном секторе и повышения их результативности при Аграрном научно-информационном консультативном центре создан Координационный совет с участием представителей передовых хозяйств, профессиональных организаций, университетов и независимых экспертов. В целях стимулирования научно-исследовательских работ Министерство сельского хозяйства подписало с Фондом развития науки при Президенте Азербайджанской Республики Протокол о сотрудничестве и наладило связи с рядом частных компаний. Достигнуты договоренности о применении научных достижений в данной сфере в хозяйствах этих организаций.

Министр подчеркнул актуальность доведения связей между функционирующим в подчинении Министерства сельского хозяйства Аграрным научно-информационным консультативным центром и входящими в его структуру научно-исследовательскими институтами и соответствующими отраслевыми институтами НАНА до уровня требований времени. В настоящее время ощущается потребность в налаживании партнерских связей между Парком высоких технологий НАНА и Аграрным научно-информационным консультативным центром, осуществлении совместных мер, направленных на трансформацию инновационных технологий в хозяйства. Кроме того, большое значение имеет проведение совместных исследований в области биотехнологий, использования альтернативных энергетических ресурсов, экономии ограниченных земельных и водных ресурсов.

Министр транспорта, связи и высоких технологий Р. Гулузаде отметил, что наука и технологии занимают важное место в стратегии развития. С этой точки зрения одной из задач является расширение производства, основанного на науке и высоких технологиях. В нашей стране предпринимаются серьезные шаги в этом направлении. Создаются технологические парки, промышленные зоны, бизнес-инкубаторы, расширяются возможности для поддержки инновационных идей. Данным целям служат функционирующие при Министерстве транспорта, связи и высоких технологий Пираллахинский и Мингячевирский парки высоких технологий, Государственный фонд развития информационных технологий, Центр высоких технологий и Национальный центр ядерных исследований. В оснащенный современным оборудованием Центре высоких технологий наши ученые изготовили нанотрубы с использованием каспийской нефти. Есть успешные результаты и в области изготовления LED-ламп нового поколения, уже проводятся испытания.

Коснувшись сотрудничества с учеными для эффективного использования накопленного потенциала азербайджанской науки в решении текущих и перспективных вопросов, министр сказал: В нашей стране создан

самый безопасный в регионе Дата-центр, отвечающий современным стандартам. Дата-центр получил принятый на международном уровне сертификат высокой безопасности TIER III, он оснащен оборудованием ведущих мировых компаний в этой области. С 2017 г. Дата-центр оказывает государственным структурам, физическим и юридическим лицам услуги по дата- и облачным технологиям. Наряду с бизнес- и государственными структурами Дата-центр готов оказывать услуги по сферам деятельности научной общественности.

«Министерство тесно сотрудничает с руководством Национальной Академии Наук Азербайджана и ее соответствующими институтами. Уверены, что наше совместное сотрудничество внесет существенный вклад в социально-экономическое, а также научно-технологическое развитие страны», - сказал Р. Гулузаде.

<...> На мероприятии был обсужден проект постановления общего собрания. Деятельность Президиума НАНА в 2017 г. была признана удовлетворительной, отчет утвержден.

В постановлении приведены положения по вопросам проведения соответствующих мероприятий с учетом международного опыта для реализации задач в научно-теоретическом, практическом и инновативном направлениях, отраженных в Законе Азербайджанской Республики «О науке», расширения научных связей, а также сотрудничества высоких технологий с бизнесом, подготовки в НАНА магистрантов и докторантов по перспективным научным направлениям, интегрирующим в мировую науку, развивающим экономику знаний в стране, и др.

[\(вверх\)](#)

Додаток 43

04.07.2018

«Всеукраїнський лінгвістичний діалог»

25 червня 2018 р. в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбулися наукова конференція та науково-організаційна нарада «Всеукраїнський лінгвістичний діалог» ([Національна академія наук України](#)).

Участь у заході взяли представники академічних наукових та інших установ, а також провідних вітчизняних закладів вищої освіти, зокрема Наукової ради НАН України «Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності», Наукової ради НАН України «Інформація. Мова. Інтелект», Словникової комісії МОН України, Українського мовно-інформаційного фонду НАН України, Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, Інституту телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України, Національного центру «Мала академія наук» НАН України та МОН України, Інституту проблем реєстрації інформації НАН України, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем НАН України та МОН України, Інституту програмних систем НАН України, Інституту проблем штучного інтелекту МОН України та НАН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київського національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Національного авіаційного університету, Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Харківського національного університету радіоелектроніки, Донецького національного університету імені Василя Стуса, Вінницького національного технологічного університету, Національного університету «Львівська політехніка», Тернопільського національного технологічного університету імені Івана Пулюя, Хмельницького національного університету, Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського,

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Інституту педагогіки НАПН України, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Всеукраїнського товариства «Знання» України, Книжкової палати України, Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації, Української асоціації з оброблення інформації та розпізнавання образів, Ужгородського національного університету.

Учасники конференції відзначили надзвичайну актуальність [Указу Президента України від 31 травня 2018 року № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України»](#), яким визнано за необхідне вжити невідкладних заходів щодо зміцнення державного статусу української мови та створення єдиного культурного простору України й доручено Кабінетові Міністрів України розробити відповідну державну цільову програму на 2018–2028 рр. Очевидно, що мовні питання мусять посісти чільне місце у комплексі заходів зазначеної програми. Під час обговорення в межах наукового зібрання було констатовано велику наукоємність цієї програми та необхідність розроблення принципово інноваційних підходів до її виконання. З цією метою ініціативна група науковців розробила Концепцію «Всеукраїнського лінгвістичного діалогу» в контексті Указу Президента України від 31 травня 2018 р. № 156/2018 та проект відповідної державної цільової програми, ядро якої складають завдання зі створення системи національних лінгвістичних ресурсів і національної лінгвістичної інфраструктури України, що охоплює всю мовну проблематику, про яку йдеться в Указі, причому в принципово новій інформаційно-мережевій формі.

Учасники «Всеукраїнського лінгвістичного діалогу» підготували звернення до Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України з проханням підтримати ці пропозиції шляхом їх включення до постанови Кабінету Міністрів України щодо виконання Указу Президента України від 31 травня 2018 р. № 156/2018 та затвердження державної цільової програми з цього питання.

([вгору](#))

Додаток 44

Кубальский О., Президиум НАН Украины; Грачев О., Хоревин В., ГУ «Институт исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины»

Международные академические организации // Международные и национальные научные организации как фактор формирования глобального научного сообщества (Киев, 15–17 мая 2017 г.). – Киев: «Наш формат», 2017. – С. 86–91.

Развитие современной науки характеризуется интернационализацией и междисциплинарностью, что достигается активным сотрудничеством ученых

и специалистов разных стран, работающих в различных научно-технических областях. Важную роль в интеграционных процессах формирования общего научного пространства играют между народными академическими организациями, объединяющие национальные академии наук или выдающихся ученых и специалистов из разных стран мира. В докладе обобщены сведения о деятельности международных академических организаций, поддерживаемых в рамках программ, связанных с ЮНЕСКО, и/или входящих в состав Всемирного сообщества (глобальной сети) академий наук (The Global Network of Science Academies, IAP). Аббревиатура IAP осталась от предыдущего названия – International Academic Panel. Все международные академические организации (объединения) разделены на четыре группы. В первые две группы входят объединения *коллективных членов* – национальных академий наук или их аналогов: в первую группу включены *всемирные* объединения, во вторую – *региональные*. Третья и четвертая группы состоят из объединений *индивидуальных членов* (известных ученых): в третьей – *всемирные* объединения, в четвертой – *региональные*.

1. Всемирные международные организации, состоящие из коллективных членов – национальных академий наук или их аналогов

Первые из ныне существующих международных академических организаций, объединяющих коллективных членов, были образованы в XX веке в межвоенный период: *Международный союз академий* (International Union of Academies, IUA) – всемирная организация национальных академий в области гуманитарных и социальных наук, основанная в 1919 г. в Париже по предложению Академии надписей и изящной словесности Института Франции; *Международный научный совет* (International Council for Science, ICSU) был основан в 1931 г. для содействия международной научной деятельности в различных областях науки и ее применения на благо человечества.

Международный союз академий в настоящее время объединяет в своем составе более ста академий из 63 стран всех континентов и направлен на изучение культуры разных народов и территорий, включая Европу, Ближний Восток, Китай, Индию и Америку. К настоящему времени выполнено 76 проектов. НАН Украины принимает участие в работе IAU с 2006 г.

Международный научный совет является развитием и расширением двух предыдущих организаций, известных как Международная ассоциация академий (1899–1914 гг.) и Международный научно-исследовательский совет (1919–1931 гг.). В состав ICSU входят национальные научные члены и международные научные союзы, на данный момент это 31 международный научный союз и 122 национальных научных члена из 142 стран. Национальная академия наук Украины является национальным научным членом ICSU с 1992 г. Стратегические направления работы ICSU сосредоточены в трех ключевых областях: международное научное сотрудничество, научная политика и универсальность науки.

Основные текущие программы ICSU включают международную геосферно-биосферную программу, всемирную программу исследований климата, международную программу по исследованиям в области биоразнообразия и международную программу по изучению человеческих факторов глобальных экологических изменений.

Всемирное сообщество (глобальная сеть) академий (The Global Network of Science Academies, IAP) работает на базе Института теоретической физики им. Абдуса Салама в Триесте. Организация была создана в 1993 г. при поддержке Правительства Италии.

IAP, согласно ее уставу, выступает как независимый международный форум, объединяющий академии наук всех стран мира для стимулирования сотрудничества между академиями, обсуждения научных аспектов мировых проблем, подготовки и распространения общих заявлений по глобальным проблемам, взаимной поддержки академий наук. Право на участие в IAP имеют национальные, региональные или глобальные академии наук на основании только научных достижений. Членами IAP могут быть национальные академии наук, состоящие из организаций ученых и специалистов, избранных на основании их научных достижений. Представительство в IAP осуществляется по принципу «одна страна – одна академия наук».

Сейчас IAP имеет в своем составе 107 научных академий со всего мира, которые включают в себя как национальные академии/учреждения, так и региональные/глобальные группы ученых. 13 научных организаций участвуют в работе IAP в качестве наблюдателей. Напомним, что сейчас в мире национальные академии наук существуют в 114 странах.

Органами управления IAP является генеральная ассамблея, исполнительный комитет и секретариат. Генеральная ассамблея является высшим органом IAP, уполномоченным принимать решения по всем вопросам, касающимся ее деятельности, и состоит из президентов (или их представителей) всех академий, являющихся членами IAP. Сессии генеральной ассамблеи обычно проводятся каждые три года и совпадают с генеральной конференцией IAP.

Исполнительный комитет IAP состоит из двух сопредседателей и 11 членов, в том числе шести членов от национальных академий наук развивающихся стран, и 5 – из развитых стран. На период 2016–2018 гг. сопредседателями исполнительного комитета избраны член Индийской национальной академии наук и представитель Германской национальной академии наук «Леопольдина».

IAP осуществляет поддержку программ и проектов по образованию, биобезопасности, водоснабжению, научным коммуникациям, «женщины в науке» и «научная молодежь».

Межакадемическое партнерство (InterAcademy Partnership, IAP) было официально учреждено в 2016 г. путем объединения Всемирного сообщества академий наук (IAP), Межакадемической медицинской сети (InterAcademy

Medical Panel, IAMP) и Межакадемического совета (InterAcademy Council, IAC). Объединив более 130 национальных и региональных академий, эта организация будет использовать опыт мировых лидеров в области науки, медицины и инженерии для реализации обоснованной политики, повышения уровня научного образования, улучшения здравоохранения и т. д.

Межакадемический совет (InterAcademy Council, IAC) является многонациональной организацией научных академий, занимающейся сбором информации о глобальных научных проблемах нашего времени, и консультированием национальных правительств и международных организаций, таких как ООН и Всемирный банк. При подготовке отчетов IAC использует международных экспертов, работающих на добровольной основе. Отчеты направляются организациям, сделавшим запрос, и общественности только после их утверждения в совете IAC. Административные расходы IAC покрываются специальными грантами от Нидерландской королевской академии искусств и наук.

Межакадемическая медицинская сеть (InterAcademy Medical Panel, IAMP) основана в 2000 г. и объединяет академические учреждения, работающие в области здравоохранения во всем мире. В 2016 г. в составе IAMP было 73 академии. Секретариат IAMP находится в г. Три-ест, Италия, и управляется под эгидой IAP

2. Региональные международные организации, состоящие из коллективных членов – национальных академий наук или их аналогов

К этой группе институций отнесены организации, являющиеся региональными партнерами IAP и имеющие статус наблюдателей при нем. Среди них четыре организации (Европейская федерация академий естественных и гуманитарных наук, Межамериканская сеть академий наук, Ассоциация академий и обществ наук в Азии, Сеть африканских академий наук), обеспечивающие сотрудничество между национальными академиями наук на уровне континента, а также организации по региональному сотрудничеству.

Европейская федерация академий естественных и гуманитарных наук (All European Academies, ALLEA) является крупнейшей региональной организацией, объединяющей академии наук всей Европы. Она была основана в 1994 г., в ее работе принимают участие 59 академических организаций в области естественных и гуманитарных наук из 38 стран, включая национальные академии наук всех европейских стран, а также национальные академии наук Грузии, Израиля и Турции. Миссия ALLEA включает: содействие обмену информацией и опытом между академиями, продвижение передового опыта и высоких этических стандартов в проведении исследований, а также междисциплинарного подхода во всех научных начинаниях. Руководящими органами ALLEA является генеральная ассамблея, совет и президент. Сессии генеральной ассамблеи обычно состоят из двух частей: научной конференции и заседания, посвященного деятельности организации.

Секретариат ALLEA находится в Берлин-Бранденбургской академии естественных и гуманитарных наук. Научная работа ALLEA выполняется в рабочих группах, в том числе в двух постоянных: по проблемам прав интеллектуальной собственности, науки и этики, а также трех других группах, занимающихся вопросами 9-й Рамочной программы, научного образования и использования информационных систем в гуманитарных науках.

Научный совет европейских академий по вопросам политики (Science Advice for Policy by European Academies, SAPEA) создан для поддержки Научно-консультативного механизма (Scientific Advice Mechanism, SAM), который предоставляет независимые научные рекомендации по вопросам политики для Европейской комиссии. ALLEA вместе с другими европейскими академическими организациями возглавляет проект SAPEA, представляющий более 100 академий из более 40 стран Европы. Созданный в 2015 г. в качестве замены Главному научному консультанту, SAM опирается на научную экспертизу европейского научного сообщества.

Премия ALLEA имени Мадам де Сталь (All European Academies Madame de Staël Prize for Cultural Values) присуждается с 2014 г. ежегодно выдающимся ученым, работа которых является значительным вкладом в культурные и интеллектуальные ценности Европы, а также в идею европейской интеграции.

Межамериканская сеть академий наук (Inter-American Network of Academies of Sciences, IANAS) основана в 2004 г. и является региональной сетью академий наук стран обеих частей Нового света, которая объединяет 18 национальных академий наук и Ассоциацию Панамы по развитию науки.

Ассоциация академий и обществ наук в Азии (Association of Academies and Societies of Sciences in Asia, AASSA) организована в 2012 г. как некоммерческая международная организация в результате слияния Ассоциации академий наук в Азии (The Association of Academies of Sciences in Asia) и Федерации азиатских научных академий и обществ (The Federation of Asian Scientific Academies and Societies). Она включает 34 национальные академии наук и научных обществ из 30 стран Азии, Австралии и Новой Зеландии.

Сеть африканских академий наук (Network of African Science Academies, NASAC) была создана в 2001 г. и включает 25 академий наук.

Сообщество (сеть) академий наук в странах Организации Исламского сотрудничества (Network of Academies of Science of the Organization of Islamic Cooperation, NASIC) основано в 2004 г. в г. Исламабад (Пакистан) на заседании Межведомственной комиссии национальных академий наук государств-членов Организации Исламская конференция и в настоящее время объединяет 20 национальных академий наук. NASIC содействует сотрудничеству академий стран-членов Организации исламского

сотрудничества (ОИС)³ в выполнении совместных научных программ, обмене опытом и знаниями, а также созданию академий наук в тех странах ОИС, где они еще не существуют.

Международная ассоциация академий наук (МААН), была основана в 1993 г. в Киеве. Соглашение о создании МААН подписали президенты 15 стран Европы и Азии. Начиная с 1996 г., когда был создан институт ассоциированных членов, состав МААН расширился, и теперь в деятельности МААН участвуют шесть ассоциированных членов и действуют 18 научных советов. Цели МААН включают не только восстановление и развитие научного потенциала и, прежде всего, фундаментальной науки в академиях наук – членах МААН, но и содействие предоставлению поддержки науке со стороны государственных органов, интеграции науки и образования, подготовке научных кадров, созданию надлежащих условий для использования научного оборудования, научных достижений и увеличению вклада науки в социально-экономическое развитие государств, академии наук которых входят в состав МААН.

Евросредиземноморская академическая сеть (Euro-Mediterranean Academic Network, EMAN) – международная ассоциация, основанная в 2007 г., в настоящее время (январь 2017 г.) имеет в своем составе 30 академических организаций и ориентирована на два региона: средиземноморский и части Африки, расположенной к югу от Сахары.

Карибский научный союз (Caribbean Scientific Union, CSU) основан в 2000 г. с целью интеграции академий наук стран Карибского региона.

Консультативный совет европейских академий наук (European Academies of Sciences Advisory Council, EASAC) основан национальными академиями наук европейских государств-членов ЕС вместе с двумя общеевропейскими академиями (Academia Europea и ALLEA). Цель его создания – предоставление авторитетных научных заключений для специалистов, определяющих политику ЕС по широкому кругу вопросов (охрана окружающей среды, сельское хозяйство, энергетика, рыболовство, здравоохранение и безопасность пищевых продуктов). Руководящий орган организации – совет, состоит из представителей всех академий-членов. Бюро EASAC состоит из президента и четырех вице-президентов, которые работают в брюссельском офисе организации, а секретариат – в помещении Немецкой национальной академии наук «Леопольдина».

[\(вверх\)](#)

³ До 2011 года называлась «Организация Исламская конференция». В Организацию исламского сотрудничества которую входят 57 стран с населением 1,2 млрд человек.

27.06.2018**Сармакешян Г.****НАН: планы и надежды**

<...> В конце мая текущего года произошло два важных события в жизни международного научного сообщества. Первое – конгресс международной организации ALLEA, объединяющей академии наук Европы, куда входит порядка 50 академий. Эта организация была создана в 1994 г. Ее задача – объединение усилий академий наук, формирование единого подхода к развитию науки на европейском пространстве и укрепление сотрудничества. ALLEA регулярно проводит семинары, симпозиумы и другие мероприятия, согласующиеся с основными задачами организации. Желающие стать членами объединения должны подать заявление, которое рассматривается экспертной комиссией, учитывающей как историю развития науки данной страны, так и ее современные достижения. На основании этих данных принимается решение о приеме в организацию. Участие в ALLEA обеспечивает условия для более близкого общения руководителей академий наук, организации сотрудничества и участия в различных научных программах ([Голос Армении](#)).

Евросоюз финансирует много научных программ, в их числе и самую крупную из европейских научных программ – «Горизонт 2020», а также предшествовавшие ей рамочные программы. Уже формируется следующая европейская научная программа. Но наряду с международными существуют и национальные научные программы, направленные на решение экологических и других актуальных проблем данной страны. В этих программах могут принять участие и другие заинтересованные в этих исследованиях страны, имеющие определенные научные достижения. Встречи ALLEA позволяют непосредственно вести переговоры о международном сотрудничестве, что для НАН РА всегда было приоритетным направлением деятельности, поскольку те трудности, которые все еще сохраняются при проведении научных исследований, частично могут быть компенсированы за счет участия в международных научных программах. Это и вопросы оборудования, и фундаментальные научные исследования по современным научным направлениям. По мнению всех членов организации, фундаментальные науки являются приоритетными для всех направлений. Без этого невозможно не только развитие прикладной науки, но также общества и культуры.

За прошлый год в НАН РА проводились исследования по 82 международным программам – с разными организациями и финансовыми возможностями. Последняя ассамблея ALLEA была очень важной, поскольку был выбран руководящий состав организации: президент и комитет организации.

В состав ALLEA входят академии двух существующих типов: имеющие свою структуру (научно-исследовательские институты) и одну форму организации этой системы, а также академии, в структуры которых институты не входят. Академии второго типа определяют общую политику развития науки страны. Такими являются академии стран Балтии, Грузии, Казахстана. Однако, изменив тип академии, они сожалели об этом. Такие академии есть и в Европе, хотя восточноевропейские страны – Болгария, Чехия, Венгрия, Румыния, Польша – сохранили ту модель академии, которая действовала в советское время. Во время одной из встреч ALLEA один из участников высказал мнение, что нужно перевести академические НИИ в университеты, что вызвало сильные возражения других присутствующих. А президент ALLEA сказал, что такая точка зрения свидетельствует о недостаточно глубоком понимании как системы науки, так и системы образования, поскольку они должны развиваться параллельно, но в отдельности и механическое слияние НИИ с вузами не даст положительных результатов...

[\(вверх\)](#)

Додаток 46

20.06.2018

Геворкян З.

Наш ресурс

«Нет задачи, которую наши ученые не смогли бы выполнить», – заявил в интервью «ГА» председатель Комитета по науке С. Арутюнян ([Голос Армении](#)).

– Самвел Гарникович, решением премьера Армении от 12 июня вы возглавили, точнее, вновь возглавили Комитет по науке Министерства образования и науки. Расскажите, какие задачи стояли перед этой структурой на старте ее создания более 10 лет назад и что должно измениться сегодня – в условиях новой Армении?

– Когда в ноябре 2007 г. был создан Госкомитет по науке, задач было множество – от создания новых возможностей для наших ученых до диверсификации финансирования, создания банка экспертов и т. д. Мы перешли на международную систему оценки научных проектов с помощью независимых экспертов. В базе данных у нас около 1000 отечественных экспертов, порядка 500 экспертов из-за рубежа. Могу констатировать, что наша экспертная система сегодня является наиболее удачной и эффективно функционирующей среди стран – участниц Восточного партнерства. Мы пользуемся критериями, принятыми во всем мире в качестве основных при оценке научных проектов. Речь о наукометрической оценке, применяемой в любой стране, где серьезно наука развивается. Вначале, когда мы только начали использовать эту систему, в наш адрес было много критики – не все ученые на ура восприняли новшество. Однако постепенно пришло осознание

того, что это действительно единственно правильный метод оценки работы ученого. Правда, недовольные есть до сих пор – например, те, кто зачастую предъявляет свои публикации исключительно в местных журналах на армянском языке, о которых никто ничего не знает, которые никто не цитирует, при этом претендуя на гранты Комитета по науке. А не получая, чувствует себя обиженным и обделенным...

<...>

– *Вернемся к деятельности Комитета по науке. Произойдут ли структурные изменения?*

– Очень надеюсь, что произойдут. Сегодня в Армении 4 структуры, отвечающие за науку: Комитет по науке, Министерство образования и науки, Министерство экономического развития и инвестиций и Академия наук. Проблема в том, что зачастую они друг другу мешают. Потому что разные структуры преследуют разные цели, и эта разность создает препоны.

– *Но цель же вроде одна - развитие науки...*

– Приведу пример: Академия наук является консультантом правительства в области науки. Но есть проблема в распределении базового финансирования научных институтов. Например, Академия наук получает деньги, предусмотренные в бюджете для развития инфраструктуры науки, и распределяет их по научным институтам, руководствуясь непонятными критериями, фактически независимо от того, насколько эффективно тот или иной институт работает. Есть институты, имеющие, скажем, 100 сотрудников, но публикующие большее число статей в рейтинговых журналах, нежели те, где работает 250 сотрудников. При этом оба института получают примерно равное финансирование. Это не только не справедливо, но и контрпродуктивно. Мы предлагаем разработать четкие, научно обоснованные критерии финансирования научных организаций. В их основе – научная продуктивность института, востребованность ее разработок и т. д.

Далее: за финансы всей научной сферы отвечает Комитет по науке, но при этом директоров научных институтов назначает президент НАН. Институты НАН – это государственные некоммерческие организации, где директор должен быть не только хорошим ученым, но и эффективным менеджером. Если по каким-то причинам это не представляется возможным, то необходимо назначить исполнительного директора и директора по науке отдельно, четко распределив их функции, причем кандидатуру первого необходимо согласовать с Комитетом по науке.

Другая абсурдная ситуация. Министерство экономического развития и инвестиций отвечает за так называемую коммерциализацию научной продукции. Комитет по науке отвечает за фундаментальные исследования и опытно-конструкторские разработки. То есть мы получаем опытные образцы, а Министерство экономического развития должно продвигать их и внедрять в производство. Но на деле этого не происходит – хотя бы по той простой причине, что в вышеназванном министерстве нет соответствующих профессионалов, способных обеспечить продвижение научного продукта. Да

и денег нет. Не логичнее ли сконцентрировать весь процесс в рамках одной структуры и потом требовать с нее? Если мы требуем у 4-х структур, занимающихся разными делами, то выходит, никто ни за что не отвечает. Кстати, я думаю, что в высшей степени оправданным было бы создание Министерства высшего образования, науки и технологий...

– *Отдельное министерство?*

– Да, или хотя бы комитет при правительстве. Разобщенность систем высшего образования и науки мешает развитию того и другого, это непродуктивное использование, если не сказать распыление ресурсов – финансовых и интеллектуальных. Высшее образование и наука должны быть взаимосвязаны теснейшим образом – одно без другого немислимо. Во всех развитых странах имеет место именно такой подход. Между прочим, во времена Союза у нас было две структуры – Министерство просвещения и Комитет по высшему образованию и науке.

Другой важный момент: мы должны четко определиться с вопросами, связанными с госзаказом, причем по отраслям, потому что от этого зависит, насколько эффективно прикладная наука сможет «помогать» экономике. Недавно нам дали возможность совместно с Министерством обороны формировать госзаказ и финансирование военно-технических научных проектов. На сегодняшний день председатель Комитета по науке является также председателем Военно-технического, научно-технического совета при военно-промышленном совете премьер-министра РА. Такая форма сотрудничества двух министерств дает свои плоды: в итоге за 2-3 года удалось сделать очень многое. Речь идет о создании новых видов вооружения, систем слежения за воздушными целями и т.д. В большинстве случаев все комплектующие имеют отечественное происхождение.

Понимаете, в науке, если нет госзаказа, ученый вынужденно делает то, что может и что считает нужным. Во времена Советского Союза Армения имела прекрасные традиции в области прикладных исследований. К сожалению, после распада Союза исчез госзаказ на прикладные разработки, и, следовательно, прикладные исследования постепенно стали неактуальными и хаотичными. Между тем в условиях независимости и скудных природных ресурсов наука очень многое может сделать для экономики, если будет соответствующий заказ. Нет таких вещей, которые наши ученые не смогли бы сделать.

– *На протяжении многих лет поднимается вопрос низкой оплаты научных сотрудников. Будет ли решаться эта проблема?*

– Я надеюсь, в следующем году наш бюджет увеличится. Новый премьер-министр Никол Пашинян неоднократно говорил о том, что наука для Армении – один из главных приоритетов. Что касается зарплат – да, они низкие. Но мы всячески стараемся, чтобы в пределах тех финансов, которыми мы располагаем, эффективно работающие ученые получали бы больше, чем те, кто работает неэффективно. Во всяком случае, уже сейчас около 1200-1300 ученых получают от 200 до 600 тысяч драмов в месяц – за

счет зарплаты, грантов и т. д. Я не говорю, что это много, но мы стараемся. В Армении в области науки работают порядка 6200 человек, из них 4500 – ученые. И из них четверть получает более или менее нормальную зарплату. Другие – не очень. Но среди них есть и такие, которые только время проводят на рабочем месте и серьезно не работают. Кстати, одна из следующих наших задач – распределение финансов по рейтингам институтов.

– *Чем выше рейтинг, тем больше средств?*

– Именно. Есть схема определения рейтингов, основанная опять же на наукометрических характеристиках, позволяющая «оценить» каждый отдельно взятый научный институт, и исходя из этого решить, каков должен быть его бюджет.

– *А нет опасности, что институт, который пока слаб и не тянет на высокий рейтинг, из-за уменьшения финансирования вообще закроется?*

– Не исключено. Но у нас есть институты, которые безнадежно отстали, их, скорее всего, надо закрывать, а наиболее эффективно работающих сотрудников перевести в другие институты. И никакой трагедии в этом нет. Что касается планов, то мы будем продолжать и развивать традиции, созданные и сложившиеся за 10 лет. Очень многие страны СНГ берут с нашей страны пример. Бюджет у нас небольшой, но по цитируемости научных публикаций Армения занимает первое место среди стран СНГ, опережая в том числе Россию. Мы реализуем 100 совместных проектов с разными странами – Россией, Беларусью, Швейцарией, Францией, Германией, США и т.д. В Армении реализуются 2 мегапроекта в области науки – других таких стран в регионе нет. Первый – действующий проект «Кендл», второй – создание центра ядерной медицины, который вскоре заработает. За последние 7-8 лет мы подписали около 45 международных соглашений с разными странами, в Армении действуют международные научные центры, такие как, например, ИКРАНЕТ. В планах – создание регионального центра по ядерной криминалистике, проект будет реализован при поддержке США.

[\(вверх\)](#)

Додаток 47

25.06.2018

Сроки тендеров и качество поставок гробят работу

Введение тендера как обязательного условия приобретения оборудования и материалов государственными научными и образовательными учреждениями преследовало благие цели – в первую очередь снизить коррупционные риски. О том, чем это обернулось в реальности, говорят участники круглого стола «ГА» [\(Голос Армении\)](#).

Ашот Сагиян, академик, директор Научно-производственного центра «Армбиотехнология» НАН РА:

– Прежнее правительство говорило о том, что необходимо создать условия, при которых ученые будут зарабатывать много денег и хорошо жить. Но мы денег не хотим, просто пусть не мешают нам работать. Приведу пример. В Центре «Армбиотехнология» организовано малотоннажное производство лекарственных препаратов. Мы покупаем сырье и тару в основном из России, Ирана и Китая. Первый раз объявили тендер, а потом покупали непосредственно у производителя. Обошлось это дешево. Когда мы объявляем тендер, это обходится нам в два-три раза дороже. Естественно, это нам невыгодно, потому я не смогу обеспечить себестоимость, необходимую для рентабельного, конкурентоспособного производства. С другой стороны, российские компании обычно не участвуют в тендере, потому что мы покупаем тару в количестве 100-200 тыс. штук. Такое количество их не интересует. А что делать? Я не имею возможности покупать в три раза дороже. Почему нельзя приобретать необходимые товары напрямую? Почему частные компании имеют такую возможность, а государственные – нет? В рыночных условиях государственные компании оказываются в неравных, неблагоприятных условиях.

Возьмем серийное производство. Мы просто не успеваем через тендер это сделать. В данный момент у нас есть заказ на перекись водорода. Но мы не можем его выполнить. Нет тары. В результате теряем покупателя. Еще хуже, когда мы реализуем нашу продукцию за рубежом. 6 лет назад мы производили продукцию в среднем на 50 тыс. долларов. Потом создали соответствующую малотоннажную технологическую линию, получили грант и обеспечили условия для производства нескольких килограммов в год. А это уже большие деньги – около 1 млн долларов. Но и здесь мы столкнулись с проблемой тендера.

Когда мы получаем счет-фактуру, там указаны цена и время поставки. Все крупные компании, с которыми мы работаем, – посредники. Они покупают, перефасовывают продукцию и потом распределяют по компаниям. Для того чтобы производить килограмм того или иного вещества, необходим месяц. Минимум неделя требуется для сертификации и отправки. За 10 дней необходимо приобрести все исходные материалы, причем ряд химикатов мы приобретаем за рубежом. Поэтому при условии необходимости тендера уложиться в необходимые заказчику сроки практически невозможно. Институт работает по схеме: получим заказ – отправим письмо, перечислим деньги – через 10 дней получим товар. Когда я это все рассказал премьер-министру, он предложил мне отправить ему все документы и обоснования. Я отправил пакет документов. И что? Наш юрист через месяц обратился в Минфин. Ему ответили, что наш центр получит разрешение на производство. А потом нам отказали.

Я сам обращался в Минфин. Мне ответили, что разрешение на прямую покупку непосредственно дает правительство. Я вновь написал премьер-министру. Ответ был следующим: правительство разрешает делать покупки,

минуя тендер, если это важно для государства. А что, наша продукция не важна?

Выходит, у меня нет другого выхода, как создать собственную негосударственную компанию и все организовывать через нее. У меня проваливаются все международные проекты.

Виген Топузян, член-корреспондент, директор Центра органической и фармацевтической химии НАН РА:

– Мы приобретаем исходные материалы по тендеру на сумму около 5 млн драмов из общего бюджета. Причем взяли на штатную единицу человека, который занимается этими вопросами. Его зарплата составляет 1 млн драмов в год, то есть мы тратим 1 миллион, чтобы купить необходимые товары на сумму 5 миллионов. Приходят заказы, которые нужно выполнить в течение месяца. И я должен за этот срок организовать тендеры?! Это же практически невозможно! В результате нас начинают воспринимать как ненадежного партнера. Мы теряем заказы.

А. Сагиян:

– Прежде мы производили 15 наименований белковых аминокислот, которые регулярно продавали на европейском рынке. Сейчас выпускаем 3 наименования. И это результат тендера. Навязанные нам условия связаны с необоснованной потерей времени, мы не можем уложиться в сроки, которые устраивают заказчика.

В. Топузян:

– Нам по закону разрешается в начале года приобрести животных на полмиллиона драмов. Закупки до 1 миллиона драмов не подпадают под тендер. В течение года остальные полмиллиона тратим. В середине года приходит заказ конкретно на прикладные исследования. На них требуются средства, а их не хватает. Приходится отказываться от заказа или подпасть под тендер.

Есть и более опасные вещи. Для того чтобы сохранить научный прибор, необходимы определенные вещества. В Армении их не производят, а привозить невыгодно, поскольку делать покупки нам не разрешают, необходим тендер. А если прибор испортится? Или нужна лампа, которая в Армении не производится? Что нам делать? Нарушать закон, чтобы все это сохранить?

А. Сагиян:

– Никто сейчас не заинтересован покупать дорого. Денег нет. Почему нам не дают возможности нормально работать?

Владимир Саакян, кандидат физ.-мат. наук, директор Института проблем информатики и автоматизации НАН РА:

– Не понимаю, зачем вообще ввели тендер? Возможно, были какие-то злоупотребления, которые вынудили ввести этот механизм, чтобы исключить коррупционные риски. А вышло как в известной фразе: хотели как лучше, а получилось как всегда. Введение тендера принесло больше вреда, чем пользы. Приведу пример. Сейчас мы выполняем много международных

проектов с европейскими организациями. Наш институт обслуживает научно-исследовательскую сеть, которая представляет Армению в европейской среде. Мы получаем много оборудования по разным проектам. Приходится это оборудование адаптировать для наших целей. Вот недавно получили оборудование, и выяснилось, что там не хватает деталей. Приходится покупать самим. А сроки выполнения проекта поджимают. Что же делать? Ведь нужно оперативно приобретать оборудование.

Другой пример. Мы должны были приобрести мощный компьютер и провели тендер. Выиграла фирма, с которой мы никогда не работали. Через нее приобрели компьютер, а он через неделю вышел из строя. Что нам делать? Проект проваливается. Когда выбирается поставщик, нужно знать его репутацию. А этот механизм у нас не работает. В итоге проект провалился. Лучше покупать напрямую у производителя или его представителя в Армении.

Все эти навязанные условия по приобретению приборов и материалов сказываются на качестве и сроках выполнения заказа. А коррупционные риски – это откаты. Много примеров, когда объявлялся тендер, но негативные факты все равно имели место. Насколько я понимаю, тендер вводили для того, чтобы обеспечить равное участие всех фирм. Но это обоснованно только в тех случаях, когда там соблюдаются необходимые требования к качеству продукции и обеспечиваются устраивающие сроки поставки товара.

Если нам навязали тендер, пусть Министерство финансов отвечает за выполнение проекта. Если меня ограничивают в возможностях выполнения заказа, то очевидно, что с меня должна быть снята ответственность. Механизмы, которые были предусмотрены при введении тендера, несовершенны. Не исключаю, что тендер можно сохранить, но обеспечить те условия, которые устраивают научные учреждения.

<...>

Армен Трчунян, член-корреспондент НАН РА, заведующий кафедрой микробиологии и биотехнологии ЕГУ:

– Обсуждаемый вопрос имеет отношение к развитию как образовательной деятельности, так и науки. Наряду с массой проблем, которые сегодня существуют в этих сферах, есть проблема покупок и обеспечения необходимыми приборами и материалами. Конечно, тем, что мы имеем, мы всегда были недовольны. Сейчас мы недовольны не только тем, как организованы покупки, но и их объемами. Сокращается финансирование, и, естественно, мы заинтересованы в том, чтобы покупки были целевыми и делались вовремя. В вузах это длится особенно долго. Здесь шла речь о 5 миллионах. Но есть ведь и большие организации, например, ЕГУ. Там должна быть другая цифра.

Научные и технологические специальности нуждаются в постоянном снабжении приборами, химикатами, животными, живыми организмами... Этот процесс не может идти по графику, он постоянный. Зачастую мы

вынуждены упрощать образовательный процесс, более того, исключать из него какие-то работы, поскольку мы не можем обеспечить соответствующую материально-техническую базу, необходимую для выполнения этих учебных работ. Но невозможно обеспечить полноценную подготовку специалистов, исключив из учебного процесса необходимые лабораторные работы и ограничившись только чтением лекций. Это особенно важно в области естественных наук. Студенту совершенно не интересно, какие у нас проблемы, он пришел в вуз получить качественное образование и платит за это. То же самое касается и науки. В ЕГУ проводятся серьезные научные исследования, и мы сталкиваемся с теми же проблемами, что и академические институты.

У меня есть предложение. Нужно организовать мониторинг организации и проведения тендеров, а также выполнения заказов. И было бы хорошо опубликовать результаты проведенного мониторинга. Нужно посмотреть, какие упущения существуют. Есть еще один довод. Люди, которые заказывают тот или иной прибор, просто не в состоянии полностью обеспечить технические характеристики, собирать сведения о производителях. Время течет быстро, и все меняется. Поэтому здесь оперативность теряется. Сначала на уровне организации. Допустим, заказывается 100 наименований тех или иных материалов, и вдруг получается, что по тендеру нам могут обеспечить только 50. При этом нам говорят: 50 купите сейчас, а остальные 50 потом. Это неправильно. Когда мы что-то планируем, то нас абсолютно не устраивают такие условия, когда что-то есть, а чего-то нет. Поэтому с учетом многих факторов надо доверить руководителям учреждений производить прямые закупки, возможно, даже не отменяя тендеры. Такая форма существует в мире. Тем более что и в образовательной, и в научной деятельности речь не идет о каких-то миллиардных объемах, где могут быть коррупционные риски. Никакого ущерба государству это не принесет. Все руководители учреждений достаточно серьезные и опытные люди. И им можно и нужно доверять. Почему не определить список учреждений, деятельность которых в первую очередь связана с тендерами, и отдельным решением правительства дать им право осуществлять прямые покупки? Сегодня наши научные и образовательные учреждения оказались в условиях, от которых страдает конечный результат, мы просто не можем нормально выполнять свои функции.

<...>

Давид Пипоян, руководитель центра оценки рисков пищевой цепи Центра эколого-ноосферных исследований НАН РА:

– Бюджетных средств у нас, к сожалению, очень мало. А это очень серьезно тормозит развитие. Недостаток средств мы стараемся компенсировать с помощью контрактных работ и международных конкурсов. А проблема состоит в том, что, например, если у меня даже проект «Горизонт 2020», то все равно вы проходите аудит. Все равно тебя проверяют.

Калькуляция бюджета сделана так, чтобы поставить тебя в определенные рамки. Например, покупка билетов. У них 360 евро стоит билет на расстояние до 3000 км. Больше – это 540 евро. Наша система не дает возможности покупать те билеты, которые хотят наши европейские партнеры. На дорогу от Еревана до Рима проект дает 360 евро. А мы должны покупать дорогие билеты, которые хочет наш партнер. Но система не дает такой возможности.

Научная организация, когда планирует работы в начале года, но не знает, какие договоры будут весной, летом... Планируешь на миллион, а потом ничего не можешь сделать. И получается так, что научная организация, чтобы развиваться, должна делать контрактные работы, но мы неконкурентоспособны. Заказчик требует, чтобы все материалы соответствовали международным стандартам, иначе ты их не устраиваешь. Это касается, в частности, лабораторных услуг. Нигде в мире научная организация не тратит внебюджетные средства на проведение тендера.

<...>

А. Трчунян:

– Мы очень часто говорим разные вещи, не учитывая масштабов Армении. У нас и поставщиков или посреднических организаций, участвующих в тендерах, мало. И очень часто мы проигрываем или не добиваемся хорошего результата, поскольку все-таки необходимо учитывать, что если существуют десятки тысяч химических веществ, то наши посреднические организации этим объемом, этим перечнем не владеют. А при наших малых объемах закупок им даже невыгодно осуществлять подобные поставки. Вот с этой точки зрения я говорю, что механизм механизмом, но надо допустить и другую возможность наряду с современным цифровым механизмом.

Речь идет о том, чтобы при выполнении отдельных работ руководителям вузов или государственных научных учреждений была дана возможность через производителей обеспечивать необходимые закупки. Все просто и ясно. И я думаю, что это можно сделать даже в качестве пилотной программы сроком на 1-2 года. Пусть посмотрят, к каким результатам это приведет. В конце концов, должно быть продвижение вперед, в сторону обеспечения и содействия развитию образовательной научной деятельности. В очень многих странах есть и государственные органы, и общественные организации, которые содействуют развитию образования и науки. К сожалению, мы об этом вообще не говорим. Вот как раз тогда мы будем более эффективно работать и будем уверены в завтрашнем дне.

Люди, работающие в сферах образования и науки, должны знать, что есть соответствующая структура, которая заинтересована в обеспечении нормальных, более того, необходимых условий их деятельности. Я бы даже сказал, что при тех мизерных финансовых возможностях, которые сегодня даются ученым для выполнения научных задач, цены на необходимые материалы непомерно высоки. И они постоянно растут. Об этом никто не

говорит, хотя это очень серьезный вопрос, над которым надо задуматься. Сегодня качественные реактивы очень дорого стоят. Качественный пептон, используемый для роста микроорганизмов, стоил 50 долларов, сегодня он стоит 600 долларов. То есть его цена выросла почти в 10 раз за 20-30 лет. А мы снижаем объемы. При таких объемах хотя бы надо соответственно принимать новые решения, находить другие пути.

Задача нашего обсуждения проблемы тендеров состоит в том, чтобы поднять тревогу. Государство должно понять, что сложившаяся ситуация не благоприятствует образовательной и научной деятельности, более того, тормозит их развитие. Я уверен, что есть люди, владеющие этим вопросом, возможно, до его решения просто руки пока не дошли. Но я надеюсь, что в числе вопросов, требующих безотлагательного решения, найдется место и проблеме тендера.

Круглый стол провели Сармакешян Г., Геворкян З., Мирзоян Т.
([вверх](#))

Додаток 48

26.06.2018.

Для студенческих инноваций в Латвии из фондов ЕС выделено 19,85 млн. евро

Учреждения высшего образования могут подавать заявки на финансирование из Европейского фонда регионального развития (ЕФРР) для реализации проектов по содействию инновациям студентов, сообщили агентству ЛЕТА в Центральном агентстве финансов и договоров (CFLA) ([Baltic-Course](#)).

В реализацию проектов в первом туре программы планируется вложить из ЕФРР более 19,8 млн евро.

В рамках разработанной Министерством образования и науки программе поддержки из фондов ЕС планируется способствовать развитию инновационных и предпринимательских способностей студентов, а также укреплять сотрудничество вузов и студентов с предпринимателями, привлекая для реализации программы инноваций студентов частное финансирование.

В рамках проектов будут разрабатываться инновационные продукты, процессы, услуги, технологии, значительно улучшены методы разработки продуктов, увеличится количество учрежденных студентами стартапов и число студентов, участвующих в бизнес-инкубаторах, бизнес-акселераторах и других программах.

На софинансирование из ЕФРР могут претендовать учреждения высшего образования, которые в качестве партнеров привлекут к реализации проектов другие учреждения высшего образования, научные организации, предпринимателей, общества и учреждения, а также государственные или муниципальные структуры.

В первом отборочном туре программы планируется инвестировать 19 850 697 евро из средств ЕФРР и привлечь частное софинансирование в размере не менее 6 616 899 евро. Максимальная сумма финансирования одного проекта – 2,5 млн евро, доля ЕФРР – 75 % расходов по проекту.

Заявки на получение поддержки ЕФРР можно подавать в CFLA до 1 октября 2018 г.

[\(вверх\)](#)

Додаток 49

20.06.2018

Балиня С., президент Латвийской ассоциации информационно-коммуникационных технологий (ЛИКТА/ЛАИКТ), профессор Латвийского университета, доктор наук

Рост цифровых технологий в Латвии основывается на образовании в области точных наук и на поощрении конкурентоспособности

Согласно общей оценке развития цифровых технологий в Европейском союзе (ЕС) Латвия сохраняет 19-е место среди остальных государств-членов. Об этом свидетельствуют показатели Европейского индекса Цифровой экономики и общества (DESI/ЕИЦЭО). Кроме того, в таких аспектах, как «Возможность подключения» и «Использование интернет-услуг», Латвия добилась прогресса, достигнув 10-го места, в то время как по показателю «Цифровые общественные услуги» в течение года мы продвинулись с 14-го на 9-е место ([Baltic-Course](#)).

С одной стороны, мы можем быть этим удовлетворены, поскольку рост в этих показателях подтверждает не только развитие цифровых государственных публичных услуг, но также и ежегодный рост и производительность всех отраслей информационно-коммуникационных технологий (ИКТ). С другой стороны, данные DESI/ЕИЦЭО указывают на то, что Латвия должна способствовать прогрессу в таких аспектах, как «Человеческий капитал», который все еще отстает от среднего уровня в ЕС, и «Интеграция цифровых технологий», который занимает только 23-е место. Кроме того, авторы DESI/ЕИЦЭО отмечают, что чуть более половины жителей Латвии не имеют или имеют минимальные навыки в сфере цифровых технологий. Это отрицательно влияет на конкурентоспособность общества и полноценную интеграцию на рынок труда, где цифровые навыки уже давно не являются уникальными, а являются такими же базовыми навыками, как способность читать, писать и вычислять.

Чтобы воплотить в жизнь определенное для Латвии видение, как общества, основывающегося на данных, необходимо совершенствовать навыки в цифровых технологиях для общества и для каждого человека. Наша общая цель – подойти к тому, чтобы навыки в сфере цифровых технологий стали бы для жителей Латвии результатом позитивного опыта в истории и эффективной предпринимательской деятельности.

Именно такие результаты смогут отразить успехи Латвии, как страны цифровых технологий и позволят нам действительно стать обществом, основывающимся на данных. В последние годы ИКТ все более интегрируются в самые разнообразные отрасли, продукты бизнеса и услуг. Таким образом, сфера цифровых технологий из обособленного сектора станет движущей силой фактически для всей латвийской экономики, а конкурентоспособность предприятий во многих случаях в значительной мере напрямую зависит от знаний и навыков сотрудников в области ИКТ.

Мы можем содействовать увеличению знаний и навыков в цифровой сфере, в том числе по показателю DESI/ЕИЦЭО «Человеческий капитал», в первую очередь поощряя возрастание числа а специалистов и выпускников в области точных наук. Это может быть достигнуто при значительных изменениях на всех уровнях образования.

<...> Данные индекса DESI/ЕИЦЭО четко обозначили как области, где в Латвии происходят значительные улучшения, так и аспекты, по которым необходимо повышенное внимание и усовершенствования. Следует надеяться, что свой позитивный вклад в обозримом будущем осуществит и новый проект учебного содержания «Компетентный подход в учебном содержании», где одной из областей являются именно технологии. Этот подход предусматривает интегрировать в процесс обучения грамотное овладение технологиями, а также полноценное использование возможностей, предоставляемых ИКТ, в том числе при освоении других предметов. Это важно, поскольку ученикам, которые приступают к учебному процессу, в будущем самим предстоит создавать еще неизвестную нам экономическую, политическую, социальную и культурную среду, в которой мы все будем жить, поскольку, как показал Всемирный экономический форум, 65 % молодых людей, которые сейчас начинают учиться, будут заняты в профессиям, которых сегодня совсем не существует. Поэтому важность и влияние образования в области точных наук будут только возрастать не только для каждого индивидуума, но и для общей конкурентоспособности страны.

[\(вверх\)](#)

Додаток 50

26.06.2018

Енциклопедистика в діяльності НАН України та НТШ

26 червня 2018 р. ДУ «Інститут енциклопедичних досліджень НАН України» спільно з Київським осередком Наукового товариства імені Шевченка провів круглий стіл на тему «Енциклопедистика в діяльності Національної академії наук України та Наукового товариства імені Шевченка» ([Інститут енциклопедичних досліджень НАН України](#)).

Зібрання відбулося в рамках загальної програми ІХ Міжнародного конгресу українців і було присвячено 100-річчю Національної академії наук України. У вітальному слові директор ДУ «Інституту енциклопедичних

досліджень НАН України» канд. філол. н. М. Железняк зауважив, що в цьому році виповнюється ще й 145-та річниця від дня заснування НТШ та 20-та – відколи Координаційне бюро Енциклопедії Сучасної України отримало статус самостійної науково-дослідної установи (тоді при Президії НАН України); а також, що енциклопедична справа на теренах нашої держави має майже 1000-літню історію, оскільки починається ще з ізборників часів Київської Русі.

У зв'язку з різними заходами ІХ Міжнародного конгресу українців гостей на круглий стіл зібралось менше, ніж передбачалося, втім виступи й дискусії були плідні й пізнавальні. Грунтовні доповіді про історію і сучасний стан енциклопедичної справи в Національній академії наук та Науковому товаристві імені Шевченка виголосили, відповідно, М.Г. Железняк та доктор фіз.-мат. н. Р. Пляцко. Сучасній електронній енциклопедистиці були присвячені виступи канд. філол. н. О. Іщенка (про національні онлайн-енциклопедії в країнах Європи, місце електронної «Енциклопедії сучасної України» серед них та роль Європейського парламенту в розвитку європейської онлайн-енциклопедистики) й ініціатора створення і співзасновника громадської організації «Вікімедіа Україна» Ю. Пероганича (про представлення інституцій, персоналій і наукових видань НАН України та НТШ у Вікіпедії). Д-р тех. н., проф. В. Білецький та д-р тех. н., проф. Г. Гайко поділилися досвідом створення надзвичайно важливого проекту «Гірнична енциклопедія», що є прикладом розвитку галузевої енциклопедистики в НТШ і НАН України.

В дискусіях було висловлено низку думок щодо подальшого розвитку енциклопедистики в державі, серед них лунала ідея про необхідність створення аграрної енциклопедії, що дуже актуально для країни, у якій аграрний сектор економіки – один із провідних. Академік НАН України Я. Яцків висловив пропозицію започаткувати в НАН України премію імені видатного українського енциклопедиста (для відзначення науковців, які активно сприяють розвитку енциклопедичної галузі країни), яка б сприяла появі нових якісних енциклопедичних видань. Було також звернено увагу на нещодавній вихід друком «Нарисів з історії української енциклопедичної справи» – фундаментальної праці з історії українського енциклопедознавства канд. філол. н. Н. Черниш, яка, на жаль, з певних причин не змогла презентувати її власноруч, що було заплановано на круглому столі.

(вгору)

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Упорядник **Натаров Олег Олександрович**

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz2014@ukr.net
Сайт: <http://nbuviap.gov.ua/>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.